S[illegible]

otion [illegible] igna [illegible]

[illegible]

N[illegible]

, & [illegible]

dar [illegible]

ANTONII MIZALDI MONSLUCIANI

PHÆNOMENA SIVE DISPUTATIO, omnium aëris commotionum signa, ab iis quæ in Cœlo, Aëre, Aqua, & Terra palam apparent quatuor Aphorismorum sectionibus, methodo quàm maximè perspicua, diebus singulis fideliter ob oculos ponens,

EIUSDEM PROLEGOMENA, IN QUIBUS nõnulla de Brutorum præsagione, & aëris mutationum ex Solis phænomenis prædicendarũ, certa methodo.

PARISIIS,

Apud Bartholomæum Macæum, in monte D. Hilarij, sub Scuto Britanniæ.

M. D. LXXXVII.

Cum Priuilegio Regis.

AD REVERENDVM IVXTA AC ERVDITVM MATISCONVM EPISCOpum, PETRVM CASTELLANVM, Christianissimi Francorum Regis FRANCISCI Ἀναγνώστην, Antonius Mizaldus Monslucianus.

Perdocte PRAESVL, & quàm facundissime,
Tui memoria pertinax semper mihi
Inhæsit, ex quo flore te vidi tuo
Vigere studiis litterarum, BITTVRIX
Dum te reciperet hospitem doctissimum.
Ac dehinc honesta prosequentem, à maximo
Et liberali Rege FRANCISCO, *assequi*
Iustos honores, & laborum præmia.
Tum gratulabar verè: sed nunc iam magis.
Quòd Principem clarum, doctum, gratum, bonum,
Cui totus orbis nullum proferat parem,
Hîc sis adeptus: dextro planè sydere.
Mira eruditio huc te pronexit bene,
Certúsque rerum ac multus vsus omnium:
Quietùs vnus (ingens laus est) Regi perplaces
In deligendo diligenti, vt diligat
Non quoslibet, sed eruditos & bonos:
Quibus, Deus! quantum gratus? non quæritur
Illis, magis qui sospes præsit ac diu.
Nam se patrem quàm Regem præbet veriùs.
Reuerentiam vnde, non metum, parat sibi.
Hunc PRAESVL *alme, virque quàm doctissime,*
Nostros labores (si quidem dignos tuo
Fauore censes: aut vnius æstimas
Assis) videre cura. Quid possis, scio.
Hoc da mihi. vix credas quantum gestiant
Regis venire in prospectum. PRAESVL *bone*
Eia parati te ducem manent, voca:
Forsan dabunt voluptatis vel tantulum.

FRANCISCO FRANCORVM REGI CHRISTIANISSIMO, Antonius Mizaldus Monslucianus, S. P. D.

GLORIOSVM est, FRANCISCE Rex Christianissime, & eruditorum omnium calculis maximopere probatum, illustrissimam tuam Maiestatem singulari cura constituisse, vt qui in hac studiorum tua metropoli Lutetia (te Mecœnate) publicè docerent, partitis inuicem operis, arteis vniuersas amplissimo cũ fructu quotidie disseminarent. Fuit maiorum nostrorum votis diu res ea expetita, & tandem Dei Opt. Max. summo beneficio, tuóque planè liberali fauore concessa. Cui ex literatorum populo cum primis eruditi, & in vindicando, tuendóq; literarum iure admodum propensi, hodie nõ dicam gratulãtur, sed vt faueãt, vndique ceu dato à te signo, certatim accurrunt: & quod Academię tuæ legendo, aut scribendo profuturum sperant, sedulò depromunt. Quod ego exactis hisce mensibus cum obseruarem, ne omnino ἀσύμβολος, & in medio literariorũ operatorum theatro cessator haberer, cogitandum mihi duxi de ferẽda ope aliqua. Conferentibus itaq; aliis alia, hunc EPHE-

MERIDVM AERIARVM libellũ, in Academiæ tuæ vsum emittere visũ m fuit: tuámque Sublimitatem, FRANCISCE Rex piissime, in eius patronum, & (si pateris) arbitrum honorarium de omnibus eligere, cui disciplinarum & ingeniorum turbulento hoc seculo curã à Diis immortalibus demãdatam esse intelligimus, eximiæ cuiusdã pietatis in nutrices Rerumpublicarum literas argumẽtum sane quàm perspicuum, ex quo veræ laudis quantum in omni omnium eruditorũ choro iam tibi paraueris; & (cũ olim fortasse quieuerit egestas, ingeniorũ prodesse volentium expugnatrix iniustissima) locupletiùs sis paraturus, dabitur alias scribendi locus. Ergo FRANCISCE Rex, ex omnibus quos hic Sol vidit vnquam, de literis & literatis optimè merite (qui nullum de Musarum cœtu soles excludere, nec tristem vlla ex parte cum Augusto dimittere: sed in auribus, & oculis, Traiani exemplo, libenter habere: & facilem, quod in Pompeio laudat Tullius, te præbere) dignabitur incomparabilis tua Maiestas, lucubratiuncularum nostrarum quicquid est (si tamen aliquid est) quod hodie hilariter offerimus, pacato vultu, ac manu (vt omnia) non illiberali excipere: & à publicorum negotiorum cura, regníque onere (quod non sine insigni honore, & pari gloria fœliciter sustines) siquando respirare dabitur,

sesquihoram

ſeſquihoram illis impendere: ſi nimium, ſubtrahe dimidium. Quod à me dictum quis non exiſtimabir, quòd Regem πολυΐστορα, qualẽ te eſſe conſtat, meis chartulis indigere putem: quin veriùs vt habeat sereniſſima tua Maieſtas, in quo poſt grauiſſimas occupationes ſeſe oblectet, ac manifeſta in occulris Naturæ veſtigia diuinitatis palàm intueatur. Nam ſiue ſurſum, ſiue deorſum, oculos conuertet: domi, aut foris aget: præſentiſſima per diem & noctem futurarum aëris cõmotionum ſigna, ab his quę ſub proſpectum vndique veniunt, ſumma cum voluptate quotidie excipier. In Cælo: à Sole, Luna, Stellis, & quæ circà apparenr. In Aere: à nubium pictura, ſitu, & conſiſtentia: Ventis item, & ignitis ſpectris, necnon meteoris reliquis. In Aqua: ab his quæ inibi verſantur & circunſtant. In Terra: à monribus, ſyluis, rebus domeſticis, omnis generis volucribus, animalibus ram manſuetis, quàm feris, inſectis, reptilibus, & aliis quamplutimis. Quarum rerum obſeruationes partim hiſce oculis adnotauimus: partim ab antiquis, & qui hodie toti in id ſunr permultis, fideliter excepimus. Fateor cõtemplationis iſtius ſigna, in rerum natura adhuc ſupereſſe multa; quæ paulatim σὺν τῷ Θεῷ, καὶ χρόνῳ ſeſe tandem proferent. Nam vt doctè ſcribit Aratus,

Πάντα γὰρ οὔπω
Ἐκ Διὸς ἄνθρωποι γινώσκομεν, ἀλλ᾽ ἔτι πολλὰ
Κέκρυπται: τῶν αἴ κε θέλῃ καὶ ἐς, αὐτίκα δώσει
Ζεύς. ὁ γὰρ οὖν γενεὴν ἀνδρῶν ἀναφανδὸν ὀφέλλει
Πάντοθεν εἰδόμενος, πάντῃ δ᾽ ὅγε σήματα φαίνων.

quod eſt,

Omnia nondum
Ex Ioue mortales cognoſcimus: occulit ille
Plurima, dum libitum fuerit quæ tradet: apertè
Nā iuuat hic hominum genus, vndique viſus: eíq;
Demonſtrat paſſim ſignorum plena theatra.

Vt vt ſe res habebit, dignabitur inclyta tua Maieſtas, cum Artaxerxe magno Perſarum Rege, nō donum, ſed donantis animum promptum & alacrem ſpectare. Mihi certè abundè ſatis erit, vel tantillum placuiſſe. Quod factum ſi intellexero, conatus noſtros ad meliora (quaſi ſuffuſa ad incendium frigida) vehementer excitabit. Sed hęc ſatis, pręſertim apud eum, cui populi commiſſi, & magna negotia curæ. Bene itaque fœliciter Valebis FRANCISCE Rex Chriſtianiſſime, quem Regno, & literis diu incolumem ſeruare dignabitur, qui Regum corda ſolus in manu habet, & quò viſum eſt deflectit. Lutetiæ in collegio Bellouaco pridie B. Catharines, An. domini M. D. XLVI.

IN AERIAS EPHEMERIDES

Prolegomena, ad rerum naturæ cādidatos: vbi de brutorū præsagitione, & prædicendarum auræ mutationum seria methodo ex phænomenis, nōnulla, per Antonium Mizaldum Monslucianum.

Bonorum omnium secundum Deum nobis author Hippocrates, cuius vocem pro numinis cuiuspiam oraculo vbique cum Galeno agnoscimus, Aerem diuinum nescio quid esse, & vires cum in temporum tum corporum mutatione non exiguas habere, rite dixisse mihi semper est visus: nec temere mea quidem sententia: nam vt antiquæ originis spiritus quidam planè ἀθέσφατος medium vniuersitatis locum vastissimè occupare, & omnia quæ tegit cælum collustrare, rerúmque mundi omnium genus omne, siue in terra, siue in aqua (vt interim solidissima, & profundè abstrusa reticeam) ob essentiæ tenuitatem, cum cœlo insigniter agitare, afficere, permeare, mutare, imbuere, mouere, vegetare, ac sustinere, deprehenditur. Quæ res Hebræorum philosophos excitare potuit, vt inter mundi elementa illum minùs collocarint: sed velut glutinum quoddam superiora inferioribus alligans vbique constantissimè habuerint.

Aer antiquæ originis in se diuinū nescio quid habet

Hebræorū philosophi.

 A quo-

A quorum vestigiis non longè exspatiantes peritissimi rerum naturæ Pythagorici, organum supra terram & infra perpetuò reboans, & summa imis (ceu προσαγωγεὺς quidam) concilians, itidem dicere nihil sunt veriti. Quod etiam intellexerunt Ægyptii, Deorum nuntium illum appositissimè nuncupãtes: nã cælestium corporum excepta semel spiracula, veluti ligatus quispiam, deorsum via sensum omnem fallẽte lõgè lateq; impertit: ac eorum quæ in telluris, & aquæ globulum οὐρανόθεν demittuntur, vel mox adfutura impẽdent, præconẽ haudquaquam mendacem agens, fideliter depromit. In quo perinde atq; in ἀγράφῳ, & elemẽtari naturæ libro, æthereis ignes suis radiis, quasi παγχρώῳ quodam penicillo, pluuiarum, niuis, grãdinis, tonitruorũ, vẽtorũ, & ex his tẽpestatũ imagines varias, ad hæc siccitatis, frigorũ, tẽporis, terræmotus, fertilitatis, sterilitatis, viuos colores, & (vt paucis cũ Manilio colligã) rerúmq; hominúmq; ruinas, hactenus appinxisse, & prudẽtũ oculis, quasi de alta specula, legẽdum, vidẽdúmq; palàm admonuisse, libris & historiis nõ tã est testatum, quã multorum seculorũ obseruationibus probatũ. Hinc nunquam (vt habet poëta) sunt cælo spectati impunè Cometæ. Hinc ignita, vel quomodocunque aliter sub variis figuris in aëre visa temere haudquaquam fuerunt priscorũ annalibus adnotata mille prodigia,

publicarum

Aer decretorum æli nuntius, et præco.

Aer meteororum cellula velut promptuaria.

Virgilius in Georg. & Plin. lib 2.

publicarum calamitatum initia, magnorúmq; virorum exitum (vt sæuissima bella taceam) suffragante cæli vultu, minimè obscurè testata. Quibus, si videbitur, mēstruas imò vero hebdomadarias & diurnas temporum cōmotiones attexemus: quas παρήλια, ῥάβδους, παρασελήνας, Irides, eclipsium colores, traiectiones, & variæ picturæ nubes à Sole & stellis, agente cælo, fabricatas, passim in aere cōmonstrare, ecquis per Deos immortales, nisi fortasse Epicuri de grege porcus, contra tot seculorum experientiā, inficiari audebit? Exhibet itáque aer sustinétque certissima, quoad eius fieri potest, cæli decretorū signa, rerum sublimiū peritis vt familiaria, ita admodū explorata.

Aer cōmotionum an re velut ia bella depicta.

Quorum particeps nōnihil est aqua, & quæ in ea vndecunque natat terra, quæque inibi degunt animalia pleraque: sed ita, vt iam dictis perinde atque passiua actiuis ancillentur: & incertam, si superioribus cōponas, certitudinem præ se ferant.

Inferiora superioribus ancillari.

Verum enimuero, quæri hic audio & in controuersiam (quæ adhuc de iudice pendet) venire, Quî fit vt sanctius hoc animal, mētísque capacius altæ (nimirum homo, cui ex omnibus, os sublime patet) brutis quæ natura prona finxit, & ventri duntaxat obedientia, inferius, quod ad tēpestatum præsagitiones attinet, habeatur: adeóque vt nulla nō dicam sibi, sed ne aliis quidem illarum signa foris vel edat, vel publicè obseruanda

Hec ex Platone, & Ouidio.

Quæstio admodum ardua.

seruãda relinquat. Nodũ hunc vindice planè dignũ, quia varia eruditorũ hominũ ingenia insigniter exercuisse intelligo: preterea morosulos aliquot, hic factũ sibi abundè satis nodũ fuisse inclamare: dabitur venia, si quod sentio, liberè præcipito. In primis itaque vtcunq; ostẽdere conabor, quãta prærogatiuarum maiestate, homo sui iuris factus, reliquas animantes (etiam si prognostica spectes) excellat. Postremò qua via ad præsagiendum ferantur bruta, & cur ab ea alienus esse videatur verè μικρόκοσμος homo. Conuenit inter eximios sacræ, prophanæque Philosophiæ professores, hominem Dei Optimi Max. *opificium, supra omne miraculum admirabile, duobus ex diametro pugnantibus cõformatum esse: corpore terreno, proindéque corruptibili: & animo cælesti, æthereo, & verè immortali, insuper, illo quod cum brutis habet commune, ad seruitium: hoc, quem diuinarum intelligentiarum consortem, ad imperium vti. Iam cum animus ipse diuinæ auræ (vt ex Academia transtulit Maro) particula planè sit, cum rationis, & consilij, futurorúmque perspicientiæ, necnon sublimium rerum & diuinarum particeps habeatur: cum cælestem igniculum, & supernæ originis radiolum, tum inde à positis vitæ fundamentis tanquam comitem, & futurorum interpretem cæca via desuper illapsum excipiat: atque (nisi fortasse* quantum

Scribendorum scopus & propositum.

Homo duobus ex diametro pugnantibus cõstat.

Animi diuinitas & excellentia cui origo cælestis.

Ex Platone & Virgilio.

quantùm noxia corpora tardant) contubernalem agnoſcat: crediderim haud dubiè bene natos homines, qui corporeis ſordibus, terrenísque amoribus, diuinum hoc ſacrarium minimùm polluerunt, nec cæleſtis ignis domeſticam ſcintillam fœdiſſimis voluptatum ſtercoribus obruerunt: præterea quæ ſurſum ſunt, nō quæ ſupra terram affectarunt: duce animo, comite cælo, & operante vtrobique Deo, futuras non dicam aeris conſtitutiones, ſed multarum (etiam à tergo longè venientium) rerum aliarum mutationes, cum priuatas tum publicas (quod vates, Sibyllæ, & plærique fecerunt) prænoſcere, augurari, ac præſagire perfacilè poſſe. Idque certius multò quàm bruta: quæ diuinitatis hacce particula deſtituta, duntaxat quod præſens eſt, vel mox adfuturum inſtat, naturali ſagacitate ſequi, videre, obire, & ſentire planum eſt. Nec aliunde quàm ab aere: qui quòd in hanc vel illam qualitatem ſeſe (vrgente cælo) componat, idcirco illorum ſenſus motuum corporis aurigas, (quibus maximè aguntur) titillare, & ad ſigna foris edenda (vt poſtea dicemus) promouere, deprehenditur. A quibus homo, cui (vt ſcripſit poeta) ineſt fato rerum prudentia maior, quíque vitam (quemadmodum illa) in ſilentio minimè tranſigit, aliò auocāte cogitatione, cōſilio, ratiōe, & ſtudiorum

Animi ſui iuru factis in vaticinādo præſtantia.

Bruta homine in præſagiendo modò ſibi imperarit inferiora.

Aer in brutorum corpora multū poteſt.

Homo animal prudētiſsimū & maximè politicum.

curarúmque

Cur homo ex aere non praesagiat. curarúmque numerosissimo grege citissimè distrahitur. Quæ, quia sensus ligant, & quod exterius offertur, siue ab aere, siue aliunde irrūpat, extēpore auertunt, præripiunt, vel in totū abolent: mirari nequaquam licet, si ex aëre quem reuera cum reliquis animalibus cōmunem habet, propriè nō præsagit, illiúsque motus è vestigio non admittit, nec editis (vt bruta) signis foras eliminat. Quāquam locum etiam hic *Homo ratiocinari solus potest.* habere potest, quod de effectis cum præsentibus, tum futuris, solus per præuisas causas ratiocinari, & voce, omni gestu, motu, ac signo exteriori efficaciore, illa palàm depromere natus est. Quæ res quēadmodum interiorem potiorémq; hominis facultatem insigniter exercet, ita exterius occurrentia ab apprehensionis & cogitationis promptuario celerrimè excludit. Queis (si videbitur) ex Theophrastro & Themistio cælestem intelligentiam, causam non errantem addes: qua agitante, homines futura loqui posse, etiam si eorum quæ dicunt nihil intelligant, tam facile (opinor) fateberis, quàm brutorū genus omne ab ea alienissimum esse. Sed his relictis, partem quæ promissi nostri est altera, rudius (proindéque planius) vt feret ingenij tenuitas, vtcunque aggrediamur.

Bruta sensitiua et mortali anima prædita esse. Indubitatum habet syncera omnium linguarum Philosophia, & omni ex parte cōfessum, bruta Græcis ἄλογα, nobis muta, & irrationalia nuncupata, mortali

mortali anima & sensitiua duntaxat prædita esse: quæ vna cum illorum corpore vt nascitur, iam illo intereunte perit: atque ob id actiones alias obire non constat, quàm quæ sunt carnis, & naturæ per propria organa, nulla præmonstrante viam ratione, corruptibilis. Quanquam non desunt qui mirabilem industriam, nō dicam in magnis animalibꝰ, verumetiam minutulis, vt Aranea, Ape, Formica, & aliis contemplantes, rationis particulam præ admiratione illis tribuere nihil sunt veriti. Sed humanæ prudentiæ hoc (vt verè dicam) idolum, & ingenij ac rationis (vt loquitur Philosophus) similitudo, veram rationem, & intellectum illis inesse non probat, non cogit, non vincit: etiam si particularia quædam moliri, sentire, & imaginari donemus: quod vno semper modo in propria cuiusque specie fieri intelliges. Nam quælibet Hirundo nidum eodem modo semper facit, & Aranea quælibet tendiculas arte simili cōtexit. Ad hæc Formica quæuis, æstate frumētū nulla futuri prouidentia (vt multis est visum) sed præsentis cibi auiditate similiter colligit. Et Ouis quælibet à Lupo metum eodem modo concipit. Præterea Perdix omnis aucupem (sese paulatim subducendo) simili via ludificatur. Quæ si sunt, vnde ergo (inquies) brutorum multorum priuatæ gesticulationes, quales in circulatorum, histrionúmue, & ludionum

Vnde quibusdā bruta animalia, rationalia existimata.

Similitudo rationis, nō vera ratio brutis inest.

Naturarū in animalibus proprietates.

equis

Canum, & equorũ mo torij gestus vnde.

equis, canibúsq;, & aliis, plurimas animaduertimus? Has, vt seriò loquar, non de orationis aut verborum sensu vllo, quin potius de pronunciantis gestu, aut motu extorqueri, de experientia constanter tibi fidem facimus: perinde ac si Cani minetur quis, vel Equo, quemadmodum Mezentius apud Vergilium, blandiatur. Nec valebit quòd quædam humanis operibus simile nescio quid moliuntur: vt Apes dum sua aluearia extruunt, & Hirundines dum iuxta plasticen nidos architectantur. Adhæc Araneæ dum ad geometricum artificium suas telas componunt. Insuper quòd affectibus quasi humanis nonnihil ducantur: vt Canes extinctos dominos eiulantes, & illis plerunque commorientes. Porrò quòd astutè (vt homines) simulare dissimularéque norunt: vt Vulpes, & Equi. Insuper quòd voces humanas aues modulantur, ac referunt: cuiusmodi sunt Psittacus, Coruus, & Pica, quam si non videas, esse negabis auem. Rursum quòd humanarum virtutum ac vitiorum simulachra quędã exhibeant: vt prudẽtiæ, Apes, Araneæ, Formicæ, & alia: fidei, Canes: superbiæ, Equi: pietatis, Ciconiæ: doli, Vulpes: ingratitudinis, Hirundines: & ita deinceps. Nã hæc (qualiacunque fuerint) nulla electione, neque arbitrio, neque intellectu, & ratione agere constat: sed naturæ occulto duntaxat instinctu, & abstrusæ originis

Humanorum operũ animalia aliquot æmula.

Brutorum affectus humanis similes.

Animaliũ naturæ variæ & penè stupẽda.

Electione, vel intellectu nihil agũt bruta.

ginis impetu: ex quo factum videas, vt quandiu viuant, quod ante pedes situm habent, futuri admodum secura, solùm prospiciant, corporíque omnium maximè inseruiant. Cuius motus, quia ad aeris affectiones (vt ante monuimus) in primis componunt, neminem captare debet admiratio, si illas & sentiunt, & gestu, voce, aut alio quouis modo foras, antequam cogitent (si tamen cogitare mihi concedis) ilico deponunt.

Motus animaliũ prognostici, ad aërem referendi.

Amplius, quia cognitum est causam primam per secundas in hæc inferiora agere, & singula singulis, propriísque dotibus, ac facultatibus, immensam opificis bonitatem & sapientiam spirantibus donare: absurdum fortasse non erit, brutorum nonnullorum actiones, futurorum signa, cælestium corporum (quantum licet) dispositioni per aerem (in quo & aluntur & respirant) consonantia statuere: hísque propensiones quasdam & instinctus ad peculiare quidpiam agendum, designandúmve, vnicuique suos ascribere: quibus aurigantibus, & corporis theatri præfectura potitis, mira sagacitate tempora præuidere, ac pluuias, & ventos, necnon serenitates, ver, hyemem, pestes, cadauera, & alia, motu, aduentu, olfactu, voce, gestu, & similibus cælo duce præsagire posse, opinor non reclamabunt candidè eruditi. Sed

Actiones brutorum quorũdam & signa cælo subscribere.

Arcanum nescio quid & abstrusum in animalibus inesse.

Clau-

Ptol. lib. I. Apoteles.

Claudium Ptolemæũ his de rebus paucis sua lingua accuratè Philosophantẽ ex vetustissimo codice audire superuacaneum non erit. πολλὰ μὲν ἐκ μείζονος δυνάμεως (*inquit*) καὶ ἁπλουστέρας τάξεως, καὶ παρὰ τοῖς πάνυ ἰδιώταις προγινωσκόμενα θεωροῦμεν, μᾶλλον δὲ καὶ παρ' ἐνίοις τῶν ἀλόγων ζώων, ὡς τῶν ὡρῶν καὶ τῶν πνευμάτων τὰς ἐτησίους διαφορὰς, τούτων γὰρ ἐπίπαν ὁ ἥλιος αἴτιος, καὶ οὐρανός. *quod est, Verùm multa excellentiore quadam vi, & simpliciore ordine præcognoscere videmus, non modò penitus indoctos homines, sed bruta animalia quædam: sicuti sunt temporum, & flatuum annua discrimina: quorum causa in Sole, & cælo delitescit.* **N**ec temere *mea quidem*

Ptol. in centiloquio apho. 9.

sententia. **N**am (*vt ille idem alibi testatur*) εἴδη κατώτερα πάσχει ὑπὸ τῶν οὐρανίων εἰδῶν, *formæ inferiores, à cælestibus afficiuntur, illísque (velut particularia vniuersalibus, & passiua actiuis) seruiunt: reptantíque deorsum per aërem syderato defluuio facillimè parent. Hinc fortasse Gallinaceus Gallus Phœbi ales, de amnibus, surgentem Solem, & per subterranei hemisphærij cardines peragrantem, etiam intra densissimos parietes præsentiscit, & expeditissimè salutat, partiumque noctis distinctionem, omni horologio certiùs innuit: quam intelligentiam vt habet patientiæ archetypus*

chetypus Iob, ecquis Gallo dedit? Sic Miluius (vt est apud Hieremiam) in cælo tempus suum agnoscit. Formicæ minimum animal, sed tamen prouidum, interlunio (vt scribit Plinius) quiescunt, plenilunio vel totas noctes operantur. Auem Parram oriente Syrio non apparere donec occidat, & Vireonem initiante duntaxat solstitio prodire, idem author est. Sic Hirundines, Grues, & volucrum aliæ pleræq;, anni discrimina, fines, & initia nobis ob oculos certò ponũt. Domesticæ Lusciniæ (præsertim mares) ineuntẽ brumam, aut (si mauis) hybernũ solstitiũ, cantu admodum vocali tacentibus reliquis suauiter produnt: quod nos in vna, atque altera, summa cum admiratione apud amicos rerum naturæ, & occultæ philosophiæ scrutatores sedulos non semel sumus experti. Sic Canes inferiores cælestium canum cosmicum exortum, & vires cum Sole præter reliqua animalia (leones excipio) sentiunt, expauent, & propter rabiem admodum detestantur. Armenta cum gregibus maleficorum syderum congressum & eclipses in Ariete, Tauro, ac Capricorno (seruatis cautionibus alijs) non sine graui iactura & lue publica agnoscunt. Quæ res poetas homines (vt Græcè, veréque dicam) φιλοσοφωτάτους, καὶ ἀστρολογωτάτους, fortasse permouisse potuit, vt cælum atq; adeò sphæram octauam pẽnatis animalibus, reptantibus, quadru-

Cap. 8.

Vide Plinii li. 9. & 14.

Inferiora à superioribus affici.

Vnde sphæra octaua omni genere animaliũ scateat.

quadrupedibus & alijs opplerent, certisque dijs (quibus planetarum orbes scatent) sacrarent, & interpretes adderent. Sed vereor ne hæc capi ab infimis rite possint. Illis itaque vtcunque delibatis, ad humiliora me confero, & physicum (quoad eius fieri potest) deinceps ago.

Brutis phātasia pro ratione.

Brutis solam phantasiam (cui, vt princeps Academiæ scripsit Plato, satellites destinati sunt sensus) pro ratione haberi, receptum est: qua impellente, nec alium quàm qui est ab aere & tempestate (consilij inopia) discursum admittente, per tepidam cæli auram, serenam, tranquillam, & vernam, exhilarari, garrire, venerem exercere, nidulari, & plausibilia omnia aggredi: per obscuram verò, caliginosam, frigidam, humidam, & hyemalē, turbari, gemere, latitare, & quiduis triste obire nemo non videt: eáque omnia (vt diximus) antè efficere quàm cogitent: quòd cum aere statim adsint & absint motrices rerum istarum causæ: quas quia occupationum & studiorum turba non premuntur, vt actutum excipiunt, ita aduertētibus palàm in signa ad vsum traducenda, cómodùm exhibēt. quod totum ad aerē (vt denuo id repetam) cōmunem viuentiū omnium officinam, corpora, & cū his spiritus Hippocrati impetum facientes, sic vel sic (vt postea dicemus) attēperantē, cum vniuersa hac in parte rite philosophantiū schola

Spiritus in omnib⁹ motores, & impetum facientes.

ſchola detorquere, & ad prognoſticas cõmotionũ auræ præſenſiones in illis adaptare, nihil dubitabis: idque præſagio naturali: quod equidem Iamblichus philoſophus acutiſſimus à ſenſibus, & occulta corporum cum aere ſympathia, vel alia virium naturalium in animalibus agitatione emergere, præclarè, vt multa exiſtimauit. Nam ſolo cõſentiẽtis naturæ impetu viget: vnde bruta ſibi duntaxat ſentire, nobis verò præſagire, obſeruantur: & de commodis aeris, quorum adminiculo victus, citò, tutò, & iucundè paratur, ſibi in primis lætari: de incommodis verò, vnde cibi penuria, & difficultas, triſtari: quod, vel me tacente, quiuis Sole meridiano clarius percipit. Verùm alia plus alijs ſentire, & pro vario naturæ cuiuſque, ac dignitatis, necnon ordinis (vt cum Platone loquar) gradu, vt citiùs, ita certiùs præſagire, apud me dubium non eſt. Cauſam ſi quis ſeriò exiget, ad eum in cuius manu ſcientiæ & ſapientiæ omniũmq; arcanorum theſauri latent, clementer remittam: quos dum collibitũ erit, vt hæc & occulta alia pleraque intelligamus, nobis aperire dignabitur. Quanquam naturarum ἰδιοτροπίαν, & corporum (vt loquuntur) diſpoſitionem, quæ cauſarũ plus dimidio plerunque eſſe ſolet, ſuam hic prærogatiuam agnoſcere poſſe non inficior. Sed in viam (ſi placet) redeamus, & Platonico Vergilio in pro-

Vnde præſagia aeris in brutis.

Varij natiraru & dignitatũ gradus in animalibus.

banda brutorum præsagitione nobis suffraganti, patientem præbeamus aurem.

Verg. lib. 1. Georg. sub finem.

Haud equidem credo (inquit) quia sit diuinitus illis
Ingenium: aut rerum fato prudentia maior:
Verùm, vbi tempestas, & cæli mobilis humor,
Mutauere vias, & Iuppiter humidus Austris
Densat erant quæ rara modò, & quæ densa relaxat:
Vertuntur species animorum, & pectora motus
Nunc alios, alios dum nubila ventus agebat,
Concipiunt: hinc ille auium concentus in agris,
Et lætæ pecudes, & ouantes gutture Corui.

Homo animal diuinũ & præstantiss.

Animalium corpora aeris commotiones sequi.

Audis itaque nulli animantium ab homine, diuinius & præstabilius ingenium datum fuisse. qui quia prudentia (vt dictum est) consilio & ratione omnia disquirit, temperat, & agit: hisque quasi sænis tortoribus naturalem inclinationem debitè (quoad eius fieri potest) coercet, & ne corporis libertati subinuitante aere ancilletur, arctissimè infrenat: vnus inter nubila gaudere, & in serenitate tristari potest: quod cæteris animantibus negatum esse constat: quas solius naturæ, & ambientis aeris calcaribus (vt sic dicam) agi, & ad quæuis præcipites, qua data porta, excluso consilij & rationis dictamine raptari, non est in tanta luce quod amplius à me illustrari probarique contendas. Voluit itaque (vt rem omnem paucis colligam) diuina

Maronis

Maronis philosophia, corpora, & illorū hospites animos, aeris commotiones temperaturásque sequi: quod ab Hipp. Heraclito, Democrito, & antiquorum plerisque depromptum esse non tam addubito, quàm verum esse existimo. Passim etenim de illis audire facile est, permultum referre quali in aere corpora ipsa locata sint: ex cuius habitudine uaria, humores imaginationum pictores variè fermentari, & hinc studia dissimilia, disparésque animorum motus prosilire, cum Platone & Aristotele, fidem (etiam de libro) abundè fecit Galenus. Iam verò cum aer ipse, imò verò mundus hic inferior, totus quantus est, superiorū corporū lationibus necessariò (vt Peripatetica personat philosophia) subijciatur: cum stellæ coloni cælestes, in aere perinde atque in patentissimo campo, sua quotidie longè láteque spargant semina: cum in cæli & terræ coniugio (quod omnium primi docuerunt Pythagorici) vnus aer sit veluti paranymphus, in quo cælestiū radiorum quandam quasi velitationē, quotidie fieri constat: ecquis amabo inficiabitur prima commotionum suarum momēta cælo debere? Sanè si pluuiarum, ventorū, niuis, tonitruorū, traiectionum, cometarum, aut alterius meteori generationem prima ab origine spectas, Aristotelem imò verò philosophantium familias omnes, vbique inclamare audies, So-

Corpora & illorū hospites animos aeri subseruire.

Galenus in libello quòd animorum motus, &c.

Aristoteles in meteor.

lem & astra de infimo terræ & aquæ globulo, aeri materiam tametsi informem in eos vsus subministrare. quam auxiliares manus præbente cælo dum aggreditur, elaborat, & fingit: mirum non est si, vt Protheus alter, in varias formas, & naturam, pro materiæ qualitate, quantitate, motu, loco, & vigentium syderum energia, sese subinde transfigurat: eásque mutationum vices, paratis corporibus, in eo velint nolint (siue vigilent, siue dormiant, siue quid aliud agitent) non dicam versantibus, sed per os ac nares respirantibus, & qualis qualis fuerit (arteriarum cuti propinquantium anastomoses tacebo) in pulmones, cor, cerebrum, denique corpus vniuersum emulgentibus, facilè impartire, nullus est vel ἀφιλόσοφος, καὶ ἀνιατρολόγητος (vt Vitruuij verbo vtar) qui negare pergat. Habet itaque aer in brutorum corpora omni ex parte sibi mancipata (perinde atque in proprios equos auriga) imperiũ, vires & dominium: pro quorum præsagitione (βραχυλόγως præsertim) philosophatum abundè erit. In quo si quispiam nondum sibi factum esse satis existimabit, ad Aphrodiseum candidè relegabo: apud quẽ multa in rerum natura esse leget, quorũ viam & cognitionẽ hactenus sapientibus abscondere voluit dominus: quam vbi visum erit, suis patefacere gratis (vt omnia) dignabitur.

Aer corpora & cum his animos quomodo immutet.

Corpus vniuersum perspirabile ex Hipp. & Gal.

Alexand. Aphrodis. initio probl.

Reliquum

Reliquum est, vt ad rerum cæli, & naturæ candidatos, quibus potissimùm hanc opellam nauauimus, nostra se conferat παρέκβασις. Itaque ne illotis (quod aiunt) pedibus, im mediam aphorismorum nostrorum familiam irrumpatis φιλόμαθοι φυσιόφιλοι, hîc paucis amicè vobiscum agam. In primis non solùm vos ipsos diligentes præstabitis circa aphoristicas signorum obseruationes: sed etiam circa partium anni (in quocunque terræ tractu) naturalem constitutionem. Vnde nosse pretium operæ vobis est, quòd Ver secundũ naturam se habẽs, quan quam calidũ & humidũ, seu (vt vult Galenus) temperatum existimatur: nihilominus in septemtrionali hoc cælo nostro, per initia humiditate quàm caliditate (ob præcurrẽtis hyemis viciniam) scatere magis deprehẽdetis: in fine, quia æstati proximius est, calidũ supra quàm humidũ: in medio, quòd inter vtrũq; ex æquo volet, æqualiter temperatũ: tametsi id Galenus in nostro climate & vicinis ægrè agnoscit. Itidem de Æstate existimabitis: quæ initio ob Veris contactum calidior (modo sui iuris fuerit) quàm siccior sæpenumero experitur. In fine, quòd Autumno propinquet, cõtrà: in medio, æqualitatẽ seruat. Sic Autumnus propter æstatis affinitatem, initio siccus magis, quàm frigidus: in fine, ob proximum hyemis cõtubernium, cõtrario modo habere: in medio vero quòd

4. anni partium naturalis constitutio.

Gal. aph. & de temper.

rò quòd ab hac & illa æquali passu distet, suarum virium prærogatiua vti plerunque solet. Hyemem addetis, quæ ob præcedentis Autũni comitatum, initians frigida magis quàm humida nobis est: sub finem, ob assidentis Veris confinia aliter habet: circa medium frigida ex æquo, & humida. Quod hîc perpetuum esse si minùs explorabitis, ad ea quæ in Astrophania nostra de stellarum exortu & occasu tvisdemus, placidè confugietis. Ergo signa quæ ad humidas aeris constitutiones pertinent, Vere & Hyeme de proprijs locis adnotata certiùs expectabitis, quàm excurrente anni quadrante alio, nisi quid præter solitam tempestatem occurrerit. Idque iuxta adscriptos vnicuique parti gradus. Sic Autumno surgente, & procedente Vere, tonitrua, ventos, grandinem, & similia (præsertim si secundum naturam se habent) signis apparentibus excipietis, & ita deinceps. Obseruabitis præterea regionis in qua versabimini, & τῶν φαινομένων periculum facietis, situm, naturam, & ad cælum habitudines. Vnde loca natura mollia, cuiusmodi sunt lacustria, & aquosa, pluuijs obnoxia magis esse quàm sicca & aspera, sæpenumero deprehendetis. Montuosa, & edita, suscipiendis niuibus, tonitruis & fulminibus propensiora, quàm cum planis humilia: demum quæ Austris subijciuntur (maximè

Astrophania tibi pro pediē prodibit.

Regiõis situs natura & ad cælum habitudo obseruanda.

apud

apud nos) vaporosa & humida magis, quàm quæ Aquilonē, vel sociorū ventorum alium quempiam agnoscūt. Ex quibus colligetis gelu, pluuias, ventos, aut alterius cōmotionis aereæ speciē, de proprijs signis tanquam de fonte haustam, etiam in eadem parte anni, & regione quæ vno horizonte clauditur, incertam (si locum spectabitis) prædictionem & fidem nonnihil suspectam identidem præ se ferre: quòd hic calor ob situm loci, vel obiectos montes, pro varia flatuum natura, facilè nubes dissoluat, vel aliò abire cogat: alibi contrà. Quod vobis prodigiosum videri nequaquam debet: nam quemadmodum omnis non fert omnia tellus, ita omne vbique non dat mortalibus omnia cœlum. Hic segetes (inquit poeta) illic veniunt fœliciùs vuæ: Arborei fœtus alibi. Sanè, vt corporum (etiam in eadem terra, domo, vel familia) magnitudines, figuræ, partium numerus, & temperaturæ, satis per omnia non sibi respondent, sed habent alia familiare quidpiam, & diuersum ab alijs: sic terræ tractus (etiam in eodem hemisphærio) inter se non omnino consentiunt. Vnde quibusdam ventos quosdam familiares esse, alijs pluuias, nonnullis tonitrua, niues, grandines, terræ motus, & (vt paucis dicam) suas cuique regioni peculiares, vel ad minimam mutationem, inesse commotiones, posthac indicabitis: quas in hac aeromantiæ

Vnde commotionū aeris certitudo incerta.

Vergil. in Georg.

Suæ sunt cuiq; loco, vt corpori peculiares dotes.

tiæ parte, nisi tam falli quàm fallere maualtis, ne latum (quod aiunt) vnguem prætermittetis. Iam quod ad ambitum locorum, in quæ indicia aeris vniuersali significatione diffundentur, attinet: hæc in præsentiarum accipietis. Ad liberi horizontis, aut (si vultis) hemisphærij finem, quia oculorum acies verè pertingere non potest, quisque prospectum circunferendo, cæli quod supra terram eminet quantum respicere potest, id horizontis terminum (Latinis finitorem dictum) sibi facit: quem trecẽtorum & sexaginta stadiorũ, vel (si placet) duarũ & viginti leucarum Gallicarũ cum vnius semisse, longitudinẽ intra se cõtinere, fidẽ faciunt optices periti. Nam centũ & octoginta stadia, quæ leucas nostrates vndecim cũ vnius quadrante statuunt, in plano, & recto (altum excipio in quo stellas videmus) non excedit acies etiam perspicaciter intuentis. Hic oculatum illũ Argonautam Lynceum excludo, qui naues ex Carthaginensi portu soluẽtes, de Lilybæo Siciliæ promõtorio vidisse, & numerasse fabulatur. Ad hunc itaq; spatij terminum ocularis radius vbi venit, accessu deficiens in rotunditatẽ recurrendo curuatur: atq; ita fit, vt hic numerus (centũ inquam stadiorum, supra octoginta) ex vtraq; spectantis parte antica & postica geminatus, trecentorum & sexaginta stadiorũ spatium, quod intra horizontẽ diametraliter (vt sic dicam)

De horizõte & eius quantitate, notatu dignissima.

Vide Varronẽ quẽ Solinus Lynceum Strabonem vocat.

dicam) continetur, relinquat. Porrò, quia circunferẽtiæ circuli quantitas diametro ter repetita, & septima parte superaddita elicitur: vniuersus horizontis ambitus mille & centum stadiorũ supra vnũ & triginta plùs minùs esse cẽsebitur: hoc est leucarũ septuaginta (triente minus, vel circiter) adiecta vna. Hic non sum nescius, Proclum & alios plerosq; à Macrobio dissentire, qui horizontis diametrum (nisi corruptus est locus) binis stadiorum millibus, hoc est leucis centum & viginti quinq;, constare volunt. Cuius peripheria esset trecentorum ferè stadiorum, supra sena millia: aut (si libet) trecentarum & nonaginta quatuor leucarum, cum tertia parte vnius ferè. Quod si est, longè latéque à Macrobij sententia recedent Proclus, & alij. Sed eam controuersiam excitare fortasse potuit stadiorum mensura apud multos diuersa, quod ipsi videbitis. Ergo non existimabitis cum physiologus de pluuia, serenitate, ventis, tempestate, tonitru, & similibus per signa sententiam dicet, in immensum ire. Nihil enim ad eum qui apud Montemlucium Borboniorum natale solum mihi dulcissimum, de pluuia indicat, num apud Campanos Galliæ, aut Hispanos pluat necne. Erit itaque de constitutione aeris iudicium ad eum duntaxat horizontem (qua dictum est formula) referendum, in quo signa circa Solem

Quãtus horizõtis ambitus & area.

Vide Macrobium in Somnium Scip. & Proclum in Sphæra.

Quomodo aptãda cõmotiaria aeris iudicia.

Hæc videat rerũ aeris studiosus.

Solem & Lunam, vel alias stellas, nubes item, montes, terram, aquam, & reliqua, vobis apparebunt: vel ab ipsis animantium corporibus, motu, gestu, voce, aut alio quouis modo prodibunt. Quandoquidem à vaporibus, exhalationibúsve inter oculum vestrum & cælum, per inane deerrantibus, sensibilésque brutorum partes (dum adhuc in via sunt) titillantibus fieri vt superiùs didicistis, ita fusiùs postea audietis. Qui oculus, quia in sui horizontis centro vbique stat, de emergentibus duntaxat in eo signis, non neglecta (vt diximus) locorum, & partis anni natura, certò iudicare potest. Sed ita, vt iudicij trutinam ad eam partem semper inflectat, quæ prærogatiuarum pondus ad se pertrahet. Vt si æstate pluuiarum signa vobis proponi videbitis, quia bona ex parte calida esse solet æstas, & sicca, proindéque nihil aut minimum cum pluuiosa aura commune habens, remissiorem humiditatem, vel pro ea nubilosum tantùm aerem, pronuntiabitis. Hyeme, & Vere, validiorẽ. De serenitate contrà, & ita deinceps. Sed attentione dignum est, quòd quæ à nubibus, & spectris alijs in aere suspensis, eruentur præsagia, in libero horizonte & vndique peruio (vt tota cæli facies, cum ventorum tractu commodè pateat) exerceri debent. In quam rem sanequam opportuna erunt rura, quæ (vt scripsit Plinius) verè intelligenti-

Oculus vbique in centro sui horizontis.

Plin. in proœmio. lib. 19.

ligentibus, deprehendendo cælo non minùs conferunt, quàm syderalis scientia agro fœliciter excolendo. Nec circa ventos vobis dormitandum erit: nam illos collectas in vestro horizonte nubeculas aerem conturbantes, nunc dissipare, nunc aliò distrahere, & adnotata signa eludere, plerunque obseruabitis. Quod nos in pluuia, grandine, & tonitru locum habere sæpenumero animaduertimus. Vnde commotionum aeris prognostica vtique certa non esse, nec stata effecta semper sustinere, experiundo discetis. Quanquam alicubi esse constat. Quod viderit vulgus, qui mutationum auræ prædictiones eadem die, imò verò hora & momento, quibus in cælesti ephemeride aut alibi exprimuntur, in propria vrbe, villa, agro, & (si dijs placet) etiam tecto, & foculo, non sine prædicentium conuitio, ridiculè expectare solet. O quantum est in rebus inane! Est profectò res aeria (vt verè dicam) laboris, difficultatisq; plenissima. Sed de his per occasionem alio in loco. Ad vos itaque redeo, φίλτατοι φυσιόφιλοι, quos ad prognosticorũ fidem maiorem, sedulus (præter iam dicta) moneo, vt signa à constitutione contraria etiam accuratè peruestigetis. Itaque vigente tempestate, aut pluuia, serenitatis signa exigetis: per serenitatem, contraria de reliquis. Nemo enim cerebri vsqueadeo euersi mihi esse existimatur, qui

Ventorum obseruatio in iudicijs aeris nõ negligenda.

Contra vulgi & plebeiorũ erroneam opinionem.

signa à præsenti aeris constitutione obseruanda.

ſerenitatē intuendo, aut pluuiam, de illis ſeriò nō iudicet. Optimū erit inſuper, ſignū ſigno coniūgere: & tribus, ſex, decē, vel pluribus in vnū conſpirantibus hærere. Adhæc præteriti anni, menſis, vel hebdomadis obſeruata ſigna diligēter adnotare: atq; his præſentia, & præſētibus futura cōponere. nam hic (vt in rhetoricis argumentis) etiam turba valet: & quæ nō proſunt ſingula, multa iuuant. Quod ſemel dictum, pro veſtra prudētia ad omnes aphoriſmorū noſtrorū claſſes tanquam theorema vniuerſale poſthac adaptare ſtudebitis: interim nō ignari, quamplurima ex parte cæli (cui corruptibiles iſtæ mundi inferioris cauſæ, velut primarijs & agentibus, vltro obtemperant) hic ſupereſſe: in quo ſi paruam fidem mihi habebitis, Ptolemæum proferam: τὰ καθόλου (inquit) τοῦ ἀέρος ἐπιγινόμεναι ἰδιόχρονοι φαντασίαι, τά τε ὅμοια δηλοῦσι τοῖς ὑπὸ τῶν οἰκείων συμπτωμάτων κατὰ τὰ προδεδηλωμένα διὰ τῶν ἔμπροσθεν ἀποτελουμένοις. quod eſt: Generalia viſa aeris, certis temporibus ea portendunt, quæ ſunt in ſuperioribus, de ſuis quæque accidentibus explicata. Quanquam ad Cometas, & vniuerſales alias aeris impreſſiones detorqueri poſſe, nō ſum neſcius: quas & vos noſſe, & cum his miſcere maximopere cuperem, atque adeò per veſtrum candorem impetrare vtcunque contenderem, niſi negotium ob difficultatem

Vtiliſſima eſt ſignorū collatio in aeromantia.

Indicia aeris, cæli & partium eius cognitionem exigunt.

ficultatem non mediocre vobis facesserent. Dabitur (mihi credite) in vestram gratiam illis suus aliquan do locus. Cæterùm, quòd ad aphorismorũ causas demõ strationesq; attinet, in cẽtũ & quinquaginta septẽ se-ctionis primæ leuiter ludere efflagitantibus amicis visum fuit: quàm eruditè, cẽsebunt docti, quibus catu los meos deformes, pro pulchris ostẽtare non laboro. Reliquorũ ἀιτιολογίας ex industria omittere cõsiliũ fuit. Nam præterquam quòd res ea fastidientibus sto-machis (qui plurimi sunt) nauseam ex repetitione præsentẽ monisset, etiam pretiũ operæ (nisi superua-caneum) nullũ attulisset. Taceo quòd ex contrariorũ collatione, quorũ eadẽ est disciplina, erui tam facilè possunt, vt nihil facilius. Signa pluuiæ cõtraria vt se-renitatẽ cõstituunt, ita causæ cõtrariæ cõtrarias po-nunt. Rursum, pluuiarũ prognostica quædam, quẽad-modũ opportunis tẽporib⁹ niues, grandinẽ, pruinam, rorẽ, & similia parturiunt: sic causæ vnius (si probè misceantur) causis alterius subscribũt. Vẽti soli, vel cõmotionibus alijs remixti, tẽpestates, & quandoq; mera tonitrua percrepant: ita causæ circũspectè de-tortæ, causas (accersita negatione) oppositũ statuẽtes agnoscũt & comites habẽt. Quæ pro vestrorũ inge-niorum perspicacitate si (vt par est) attemperabi-tis: causas alias ex alijs expiscantes, vel (quod certè probarim) meliores vestro marte cõminiscẽtes,

Cur in alijs quemadmodum in prima aphorismorum sectione non inserit author.

Authoris candor.

gratiam apud me maximam, & laudem apud omnes sine inuidia parem inuenietis: méque in posterum vobis perpetuò amicum parabitis. Abundè profectò satis esse duxi, viam ex philosophis, medicis, & mathematicis qualemcunque vobis aperuisse: in quo si quæ volui non sum assecutus, saltem quod potui, sum aggressus. Fœtura semestris vixdum fuit. vnde abortio veriùs, quàm partus dici merebitur: de qua (vt est apud Platonem) meliùs indicabũt obstetrices, quàm parẽs. Sed ex vobis fortasse sic insurgat quispiam: Quorsum Ephemerides istæ, aut quẽ vsum præstant, quibúsve prosunt? dicam. In primis rerũ agri studiosis, & sulcantibus æquora nautis, plurimùm commodare intelligetis: quòd ex illorũ vsu omniũ maximè sit, futuras tempestates, bonas atque malas, tẽpestiuè prænoscere: & ex his quod bonũ est arripere, quod verò malum effugere. Cuius rei post Varronem, Columellam, Plinium, Vergilium, Hesiodum, & alios quamplurimos, testem citabimus Marcum Catonẽ villicum suum huncin modum admonentẽ. Opera omnia (inquit) maturè cõficias face. Nam res rustica sic est, si rem vnam serò feceris, ac occasionem cæli & aeris (quod ad agriculturam attinet) filiam excluseris, omnia serò & frustra facies. Nec temere. Nam καιρὸς (vt habet Hippocrates) ὀξύς: & cælum (vt adnotat Theophrastus) producit non

Quantum conferant, & quibus Ephemerides aeriæ.

Cap. 5.

Hippocrates Aphoris. primo sect. primæ & Theophrastus in hist. plant.

non ager. In nauigando, cauendum à ventis, & tempestatibus, pluuiis item & procellis: quæ omnia quã non præuiderit, incautus opprimetur. sed omnium primũ à mortis periculo, si fieri potest, cauendũ: quod certè tantum abest, vt dicebat ille, quantum tenuis ligni crassitudo patet. Commodabit insuper militari ordini. siquidẽ ducis copiarũ ad bellum exituri, maximopere interest, viæ, & pabulationis, necnon commeatus causa, tempestates ad vnguem nouisse: ne cum equitatu peditũ acies, morbo & fame, omni ferro sæuiore, languescat: ac viribus imbecillis, fractisque labefactata, tandem concidat. Postremò, etiam medicis adprime proderit: *quorum maximè refert*, vt passim cum Hippocrate inculcat Galenus, *temporum mutationes, quæ morbos potissimum pariunt, præuidere: & aerem cũ præsente, tum præteritum, & futurũ diligenter exploratum habere: cui medicorum filii omnes Græci, Latini, & Arabes, inter causas tam salubres, quàm insalubres, principatum iure dedisse mihi semper sunt visi.* Paucis, omnium hominũ statui πρόγνωσιν hanc, admodum profuturam spero: ne in diem beluarũ more, vitæ huius lubrica fragilitas transigatur: sed sit valetudinis suæ (cuius partem bonam sibi vendicat aer) custos diligentissimus homo, sanctum verè animal, mentisque capacius altæ: atque dum foras, ad merces, vel

Aeromantia copiarũ præfectis pernecessaria.

Rerũ aeris cognitio medicis necessaria.

Ad omnes opusculum hoc ex æquo pertinere.

debitas operas, aut aliò peropportunè prodeundū erit ſeriò intelligat, & maturè expediat. Hæc verboſius fortaſſe quàm par eſt, vobiſcū præfatus, candidi rerū naturæ candidati, Vale dicere ſtatueram, niſi aliud in mentē percommodè veniſſet. Hem quid illud eſt, inquietis? Styli ieiuna tenuitas, & rerū verborūque ſumma inopia. In qua ſi infœlicitatē noſtram prodidimus, imò verò quia inſigniter prodidimus, veſtrum candorē vel eo plauſibiliorē expectabimus, quòd rem eius naturæ eſſe intelligatis, vt doceri quàm ornari malit. Addam quòd multa etiam cōtinet, quæ neſcio an eloquentiæ πρωτόθεος *ille* Cicero, *ſi reuiuiſceret, ſatis* Ciceronianè *eloqui poſſit. Certè verborum puritatē, non neglecta (quoad eius fieri potuit) rerū proprietate, vbique ſeruare ſumus adnixi. Atque vtinam, quod mille in locis inclamat* Galenus, *res ipſæ ſine verbis, aut ſaltē nudis & ſimplicibus tradi poſſent. Sperarē, ita me* Deus *amet, diſciplinarum ſtudiorúmque, & artium omnium compendium, cum emolumento vel maximum hinc acceſſurum. Hæc ſunt quæ vos vtcunque præmonere viſum fuit. Quæ ſi eo animo, quo à me ſcripta ſunt excipietis,* Aphoriſticos τῆς μετεωρολογίας *commentarios eadem methodo in veſtram gratiam concinnatos, ex tenui inopiæ noſtræ cornu, breui depromemus.*

Authoris modeſta excuſatio.

AERIAE

AERIAE EPHEMERIdes, hæc habent.

Sectio prima.

Sectio ſecunda.

Sectio tertia.

Sectio quarta.

Aphorismi, in summa 376.

EPHEMERIDVM AERIArum Antonij Mizaldi Monfluciani, Sectio prima.

Pluuiæ ſigna ab his quæ in cælo, aere, aqua, & terra, palam omnibus apparent.

CAELVM.

1 SOLEM (vt ex Arato traſtulit Vergilius) certiſſima ſigna ſequuntur, Et quæ manè refert, & quæ ſurgentibus aſtris. Solem igitur emergentem, ad diurnas aeris cōſtitutiones, quotidie obſeruabimus: labentē verò, ad nocturnas. Quod Claudiū Ptolemæū virum (vt Gręcè dicam) φιλοσοφώτατον, καὶ ἀστρολογώτατον, Maroni hūc in modū ſubſcribentē planè innuiſſe audies: τὸν μὲν οὖν ἥλιον (inquit) παρατηρητέον πρὸς τὰς ἡμερησίους καταστάσεις ἀνατέλλοντα, πρὸς δὲ τὰς νυκτερινὰς δύνοντα, &c.

Vergil. lib. Geor. 1.

Ptolem. lib. 2. Apoteleſ.

2 Exorientis ergo Solis, vel cadentis, radios profundas nubes emulgere ſi videbis: aut ab æruginoſis nubibus, liuidíſve, rufas, vel obſcurè puniceas intercipientibus abſorberi: pluuiæ iam tum ſemina, pro ſoli, cæli, & partis anni natura, iacta eſſe exiſtimabis.

SCHOLIVM.

Radij cælestes nubium pictores.

Vnde nubium colores tam varij.

Nubium picturatarũ natura.

Dimidium facti (ut est apud Horatium*) qui cœpit habet. Itaq; ut sequentibus* Aphorismis*, nedum huic, fundamenta ponam, præmonendus mihi est rerum aeris cãdidatus, cui hanc opellam in primis nauamus, quòd solis, Lunæ, ac stellarũ radij per aerem diffusi, nõ uno modo sese habent, nec eosdem colores nubibus ubique appingunt: cùm ob naturam corporis ex quo lumen exilit, tum etiam propter aerem in quem radij ipsi diffundũtur, hac, aut illa materia (pro diuerso magnitudinis, figuræ, coloris, situs, cõnexionis, in summa qualitatis & quantitatis, uel utriusque simul modulo uariantem. Quibus adijciemus radiorum rectitudinẽ, & obliquitatem: adhæc maiorem, aut minorem syderum à terris recessum, uarietatis nonnihil in differentia adferentem. Verumenimuerò quia in aere colores ipsi, materiæ (de qua hîc agemus) & naturæ totius, indices sunt certissimi, maximum pretium operæ facturum me puto, si picturatarum aliquot nubium rationem ad præsagiendas quocunq; die priuatas aeris cõmotiones nõ minus iucundã, quàm utilẽ ex* Iouiani Pontani *Meteorologicis in medium protulero,*

Alba (inquit) parum densa est, raroq; immista uapore:
Quam Sol irrumpit radijs, & ad intima tranat.
Nigra grauem traxit densa caligine fumum,
Non illam ut penetrent Nemeæi *lumina* Phœbi.
Puniceam multus subijt calor. occupat humor
Cæruleam, grauidámq; imbri, longeq; madentem.

In quo tamen colorũ gradus maximopere obseruãdi erunt, quos cũ Theophrasto Galenus *hunc in modum doctè perinde ac eleganter nobis expressit.* Albus, Pallidus,

lidus, Flauus, Rufus, Ruber, Viridis, Liuidus, Niger. sub quibus cōpositorū ratione (ut postea dicemus) appositè habebis. Sed omniū maximè tres postremos obseruabis: quos nō nisi per multas alterationū uias fieri constat: adeò quòd nubes ipsæ quantò magis ad nigrū accedent, tantò pluuijs profundendis propinquiores existimabuntur. Ergo in uaporosa materia, & pluuiatili, Solarē radium qui uiuifici caloris, & peroptatæ lucis est uehiculū, multas colorū differētias sursum modulari, & cum oculo (accedente etiā stellarum energeia) apparitiones in nubibus uarias effingere, certus eris. Insuper albedinē, & nigredinē, prima quasi omniū colorum elemēta esse: quæ in cōmistione, tēperatura, & uicinia, quēadmodum inter se habebunt, ita quoq; colorē ex iniectu luminis uarium repræsentabunt. Sed hîc colorum species, & naturā paucis perstringere, πάρεργον (quod Græci dicunt) fortasse nō erit. Itaque extremi, & tanquā aliorum parētes sunt, Nigrū, & Albū: hoc à luminis & caloris in rara materia multitudine, illud ab eiusdē in densa paucitate, ac frigidi copia. Medij & misti, sic se habent. Ruber, ex albi & nigri permistione: Flauus, ex largiore albo, & parciore rubro: Croceus, ex copioso rubro, & mediocri albo: Viridis, ex multo nigro, & pauco rubro: Purpureus, ex multo rubro, & pauco nigro. Ad quas septē tritas colorū species, reliquas tanquā affines, à Gellio. & alijs adnotatas, percōmode pro tua prudētia referes. In quibus tamen tantisper dum meliora cogitabis, me utcunque ludere si permittis, admonebo, fuluum colorem ex flaui fuscíq; mistura constare: Lutheum, in ouorum uitellis repræsentari: Rutilū, Spadicē, & Phœniceum, in ru-

Galenus lib. crise on. 1.

Album & Nigrum, colorum elementa.

Colorū species, & ratio.

De varijs coloribus notatu dignissima.

bore splendorẽ designare: Rufum, non planè rutilum esse: Liuidum, simile quid percussæ carni & contusæ præ se ferre: Fuscum, ex albi nigrique temperatione produci: Pallidum, ex albi flauiq; mistura. Quibus addunt, Cæruleum, Glaucũ, Cæsium, Thalassicum, Ferrugineum, & Cyaneum: qui omnes ferè, cum obscuro fulgore subnigricare, & uirori remistum alborem exhibere solent. Sunt qui à rebus desumũtur, ut Roseus, Flammeus, Igneus, Sanguineus, Cineritius, AEruginosus, Croceus, Aureus, & similes: quos cum superioribus in nubium pictura subinde elucere, diligenti obseruatione posthac disces. Cæterùm non desunt qui Atrum à Nigro hîc differre contẽdant: ut ille propriè sit extincti carbonis, horrendus, tristis, & uisu parum iucũdus: hic uerò paulò uenustior. Sed rem eam Grammaticis discutiendam relinquamus. Album & Nigrũ (quod ad nubem attinet) in uapore secũdum magis & minùs esse existimabis: Rubrum sæpenumero ab exhalatione. Alia tute facilè excogitabis. Radij (ut loquitur Aphorismus) profundas nubes, & uariè depictas, à quibus Phœbæa maiestas absorberi, obruiq; periclitatur, emulgentes, nec ad intima usque traijcientes, uapore crassiusculo & consistente aerem turgère, affatimque madere, ac pluuias parturire significant. AEruginosæ nubes, & liuidæ, minimùm à cæruleis distant: quarũ generationẽ, atq; naturã, præter iã dicta, sequens Aphorismus etiã expediet. Rufæ, & obscurè rubẽtes, radiorũ solis, & stellarũ in materia uaporosa & humida uires duntaxat superficiarias testãtur.

Ratio Aphorismi & partium eius.

Vergil. lib. 1. Georg.

Si Solis tristis imago (quemadmodum per mortem Iulij Cæsaris) Lurida sollicitis præbebit

bebit lumina terris: Vel, Sol ipse in emersu, aut lapsu, ac si laboraret, tenebricosus, subuiridis, vel cæruleus apparebit: adfuturos imbres nuntiabit.

Solare corpus, ob interpositum pluuiatilem aerem, & nubem (ut diximus) uaporosam, nobis qui infimã mundi plagam colimus, quale hîc depingitur, tale repræsentari solet. Tamẽ Iulianus Sol sua portẽta aliũde habere potuit. Nubes fit uiridis, dũ rorans est, & stillare propinqua, recepto lumine, quod uapori iniectũ, uiridem colorem exhibet. Cæruleus color, qui & Glaucus, de quo hîc & in sequentibus passim, incurrit in oculum, non quidem ut cælesti corpori inhærens, sed quia luminosum cernitur per mediũ tenebricosum, nimirum per densiusculum aerem, & uaporosum: unde color mistus ex lucido uidelicet & tenebricoso, uel lutheo & uiridi, cæruleus (in hac præsente nubiũ historia) cõspicitur. De reliquis coloribus, simili modo iudicare deinceps poteris. Vnde nubes viridis, & Cærulea.

4 Solem cauum & veluti in nube carinatum exoriri si videbis: adhoc, ex radijs nonnullos Austrum, alios verò Boream affectare: pluuię, aut ventorum præludia esse existimabis.

Quia aureus (ut loquũtur poetæ) Sol per medium caliginosum spectatur, ideo cauitatẽ præ se fert. Ad quæ accedit, quòd in crassiusculam nubẽ è regione Solis positam, iaculati radij, renitente pertinaciter obiecto, facillimè resultant, & ad latera hinc inde dissiliunt. Lucidum in nigro cauũ apparet.

5 Immersi atra nube matutini Solis radij, nullâq; ex parte illustres, suspectam eo die pluuiam

uiam non secus reddunt, quàm si prægnantes ante Solis exortum longè, latéq;, per horizōtem pallidulæ glomerarentur nubes.

Hæc fœcundam pluuiosæ materiæ sobolem in aere residere commonstrant: à qua incōprehensibilis lux illa mūdi (ad cuius prospectum toties Socratē diriguisse ferunt) uisibus humanis intercluditur: & dato obice, uiribus utcunque obtusis, in præsens latitat. Pallidæ nubes nascentem Solem glomeratim à uaria horizontis parte excipientes, uapores sursum cogi, & aquis classicum canere testantur. Nigrum & densum, ab obiecto lumine illustrari ægrè potest.

Nubes pallidæ. Nigrū & densum.

Si Solem, dum emergit, labitúrve, corona liuescente, caliginosa, aut subrufa cingi animaduertes: aut solares nubes quas Græci παρήλια dixerunt, pallidis radijs eidem adesse: venturæ pluuiæ, aut tempestatis immemor non eris. 6

Vapores ad aquæ generationem sursum concrescere, & hinc nubes liuescere, ob addensatúmque humidum nigricare, ista significant. De Paraheliјs, qui ab Halo & Iride, situ tantum differunt, (nam Halo sub Sole, Iris ex opposito fit) audies postea. Quod ad coronā attinet, quæ Græcis ἅλως, Senecæ area dicitur, hæc à me ueluti per transennā in præsens accipies. Cū nubes uniformis, & in omnibus partibus æqualem raritatē aut densitatē habens, perpendiculariter, uel ex diametro sub Sole, Luna, aut astro fuerit: incidens in eam luminosus radius, nubis occursu facilè refringitur, ac circulum magnum, uel coronam,

Quid corona siue area circa stellas.

nam, propter refractionem ſecundum æquales angulos luminis ad uiſum aggregati, leuiter architectatur. Reflectuntur radij ab omni corpore diaphano, & inſpiſſato: ſicut ſunt uapor, nubes, aqua, uitrum, cryſtallus, & ſimilia. Addam, quòd circulus (ut ſic dicam) Halonicus in extremis circumpoſito nigro albicans, tametſi proximè Solem, Lunam, aut aſtrum uideatur eſſe, tamen longo interſtitio ad mediam aeris regionẽ illis ſubijcitur: hallucinationis cauſam præbente uiſus imbecillitate. Cæterùm quid tempeſtatis nomine, tum priſci, tum recentiores philoſophi intelligant, Sectione tertia doceberis. Radiorum reflexio.

7 Sol vbi naſcentem maculis variauerit ortũ, Vergil. Georg. 1.
Suſpectos imbres faciet.

Quia color lumen eſt cum opaco permiſtum, ideo præſens Aphoriſmus innuit matutinam nubem, quæ Soli, & luci obijcitur, uaporoſam & multis aquæ guttulis inæqualiter interſparſam eſſe: quam radio quaſi penicillo ſecundum umbrarum uariam miſtionem (præſertim cum nubes ſuperior, per nubem ſubtilem inferiorem conſpicitur) uarie maculat, & depingit Phœbus: qui per tale medium tanquam per maculoſum ſpeculum uiſus, ſuam ſic eſſe faciem nobis mentitur. Aphoriſmi ratio.

8 Si in ipſo horizontis contactu, vel haud ita procul, aſcendentem Solem pullatæ nubes circuncludent: quantò minus luminis relinquent, tantò turbidiorem tempeſtatem humidioremq; præ ſe ferent.

Vaporum addensatio in aëre, solē terræ intercipit.

Talia magnam uaporum consistentiam in aere superesse admonent: quibus rutilantes Solis radij mox cedunt, & (si nubis magna fuerit moles) uicti tandem succumbunt.

Per Solis exortum, & occasum, radios quasi incrassescere, & facto vtrinq; nubium liuentium aggere, in arctum cogi, premíq;, si videbis: pluuijs delabentibus peragendos dies aliquot existimabis. 9

Radij solares à densiore medio incrassescūt

Indicant hæc à uaporibus sublatis, & iamiam in pluuiosam nubem sese componētibus, solem obsidione laborantem, breui (ni deditionem fecerit) captiuum agendum: cuius radij, ob nubis pertinaciam in semet resilientes, facilè crassescunt: ac per medium uaporosum conspecti, densiores, maioresq; euadunt.

Quoties ante Solem perexigua, & veluti superficiaria oborietur nubes, & posthâc radijs varius supra horizontem attolletur Phœbus: aut vt scripsit Maro, 10

Geor. I.

Ipsius in vultu varios errare colores
Sedulus aspicies: meritò terrebere nimbis.

Colores à radio varij

Solis radij (ut diximus) nubem inæqualiter humidā pulsantes, uarios colores, & picturatū multipliciter radium repræsentare solent. Oborta ante Solem nubecula, aliarum ueluti πρόδρομος agit. Addam quòd lumen, corporis penetrati uel à quo reflectitur, colorē secū plerunq; perfert: perinde atque in papyro, uel re alia uitro colorato opposita fieri uidemus.

Si sub auroram prętensi, diffusíque supra horizontem, crassiuscula quàm consueuerūt mole, So- 11

le, Solis radij apparebũt: pluuiæ, aut vẽti obliuiscendum nõ erit. Qui si magis magisq́ sublato Sole delitescẽt, aquas certius testabũtur.

Caliginosum esse mediũ, ac roridas nubes inter oculum & solẽ substerni, signũ est. Nã omnia in humido iacentia, uel circa illud posita, porrectiora quàm sint, maioráque, & crassiora (ob fractum radium) apparere nemo est (nisi fortasse lippus) qui non uideat. *Propositio ex perspectiuæ placitis excepta.*

12 Occidentem Solem, itidem & orientem si obscurabunt nubes profundæ, effundentúrq́ circa ipsas hinc inde interuoluti radij: de pluuia, aut vento dubitandum nequaquam erit.

Vapores in pluuiosam condensationem tendere, hæc demõstrant. Quibus addes, quòd prædensum obiectũ radios facilè diffundit, ac diffusos uariè perturbatéq; miscet ac retundit. *Densum obiectum quid agat in radios.*

13 Sol per nebulam, vel caliginosum aerem paruus & instar pilæ, aut globuli ignei visus: cælum pluuias parturire innuit.

Causam de se perspicuus aphorismus nullã exigit: in quo siquis hæsitabit, superiora consulat.

14 Nigræ circa Solem coronæ, vna, vel plures conspectæ, horridam tempestatem, aut hyemalem aeris constitutionem, in via esse ostendunt.

Significant calidum spirituosum uapores resoluens, & consumens, hîc nullũ, aut parcum esse. Adhæc frigidum, humidi quicquid inest, in pluuiam densare. Sequens reliqua absoluet. De corona, & area, dictũ prius. *Calidũ vapores resol uit.*

Cæru-

Vergil. Georg. I. Cęruleus pluuiã Sol nuntiat: igneus Euros. 15
Sin maculæ incipiũt rutilo immiſcerier igni,
Omnia tunc pariter vento, nimbíſq; videbis
Feruere.

Liuida, cærulea, ignea, & punicea in nube, vnde. *Liuida, ut cærulea, in craſſo humidóque uapore nubem pluuiam conſtituente, ab imbecillo Solis radio fabricantur: ignea, & punicea, in nube æſtuante, & exhalationis potius, quàm uaporis diuite, locum habẽt: perinde atque in cute fieri ſolet, in qua color Galeno & medicorum filijs ſolet efflorescere ſimilis humoribus ſubiectis. quanquam paulò aliter de nube.*

Si dũ peroritur Sol, craſſiuſcula nebula ſurſum aſcendet: pluuiam dabit. Si è mari, vento nulla ex parte cõtrario, emerget: vel circa montiũ ſummitates, pratáve, aut ſyluas, necnon lacus, fontes item & flumina, morã longam faciet: idem præſtabit. 16

Nebula, & caligo. *Nebula, uel caligo (quæ uapidum ſunt excrementũ aquoſarum nubium) deſcendens, ſerenare: aſcendens uerò, quia in locum migrat ubi citò (ſi craſſiuſcula eſt) denſabitur, ſtillare plerũque conſueuit. Cũ ſi uentus occurret, facilè ob infirmitatem deturbabitur, aut uaneſcet. Si moram in aere facit, conſiſtentiam ſic ſatis aquoſam præſefert. Mare, lacus, prata, & ſimilia, pigræ auræ & uaporoſæ plurimum expirare ſolent.*

Sole ſcandente, labentéve, nubes quas Grę ci (vt diximus) παρήλια nũcupant, ab Auſtro, vel Borea, aut vtrobiq; comite déſiuſcula rubedine & liuidula, dũ infici deprehẽdes: vẽtoſam pluuiam prænũtiare nihil hæſitabis. 17

Nubicogi,

Nubicogi,& uaporosi Austri,tẽperatura calidi, sed uincente (saltem apud nos) humido,suam in mistura prærogatiuã hîc ostendunt:propterea rubedinem densitas cum liuore in fermentatione obtundit. Nubes ab Arcto in meridiẽ pluuium, & contrà eunt,redeúntq; uiam.De parahelijs postea. Quid apud nos Austri agere nati.

18 Sol in primo exortu per nubes prædensas & alicubi fenestratim diuulsas obscurè radios iaculans: vel quasi diuisus apparens: pluuiam (perinde atque ex turbato occasu tempestatem) significare pronus est.

Hæc crassum & aquosum uaporem iamiam in nubem concretum,ægrè à Sole euerberari (licet aggrediatur) inclamant. Nubes propter inæqualitatem,fenestrari (ut sic dicam) & interhiare potest. Nam qua parte est densior,pertundentem,terebrantémque Solis radium,facilè respuit:qua rarior,uelit nolit,admittit,& uiam ui facere sinit. Sed raritatem pluuiosa densitas tandem absorbet. Turbati Solis occasus, à uaporis & exhalationis pugna prodeunt. Nubiũ inæqualitas,soli viam facit.

19 Sol minor quàm consueuit emergens, vel dum occidit in nube disparens, quo propius horizontis lineam sic affectus pertinget, eo descensuram aquam certius portendet.

Apparitiones istæ, uapores non paucos ex quibus aqua tandem modulabitur,in uia esse ostendunt. Sol exoriens, itidem & occidens, propter obliquos (& proinde imbecilles) missos deorsum radios aerem suarum uirium iure uti (quod ad se attinet) permittit. Reliqua de superioribus patent. Sol exoriẽs, & occidẽs obliquos proijcit radios.

Sol

Sol dum exurgit, nubes cumulatim præ se agens, vel radios discordes pallentésve porrigens: Adhæc circulo nigro circumplexus vanescens: pluuiarũ augur, antiquis est habitus. 20

Pallor, & liuor vnde.

Pallor ab imbecillo calore est, qui nihil aut minimum resoluit: liuor, à uapore concreto & extincto calore. Radiorum concordia discors, à pluuiosis nubibus exoritur: quæ hinc inde, à circumferentia horizontis, ad centrum actæ, ut tandem coeunt, ita aquas facilè exstillant. Circulus niger pluuiatilem nubem è regione Solis implantatam arguit.

Emergente Sole, aer tenebricosus nubem quasi circulo per horizontis labrum cõtinuã, & luridam si dederit: idem quod nunc nuper pollicebitur. Similiter, si dum ad occasum tendit, grauida nubes, illum veluti absorbens, præcurret. 21

Vnde aeris obscuritas.

Obscuratur aer, & tenebrescit à corpore umbroso & opaco, Soli lucis authori (ut fit in eclipsi) occurrẽte: uel à præhumida nube, illum hinc inde succingente, & magna uaporum stipante caterua, perbreuem de parta uictoria triumphum agente.

Si ante Solis exortum & occasũ, vel paulò pòst, purpureæ, puniceæve nubes, vtcunq; pressæ, & nigrescentes, extemplò nasci, vanescereq́; spectabunrur: leuissimarum pluuiarum signa dabunt: prædensæ, cum quodam liuore, magnarum. Quanquam hoc apud nos (præserrim æstate, in qua Solis radius potenter digerit) veritati vbique non subscribere, sæpenu- 22

ſæpenumero ſum expertus.

Colores iſti de ſuperficiaria percuſſione radioru Solis ad nubem uaporoſam & pluuiatilem, proficiſcutur. Extinctarum nubium ſubita παλιγγενεσία, *præhumidorum fumoru ſupra Solis uires prouentu in aere largiſſimum teſtatur. Superioribus conſonant reliqua.* *Vnde nubium ſubita regeneratio.*

23 Sol manè, facie inſolita emergens, aut luthea in nube vel ſubfuſca delitefcens: auram pluuioſam portendere natus eſt.

Cauſæ de antè dictis, ne eandem incude toties pertundamus, ac patientes nugarum noſtrarum lectores crambe (ut eſt in prouerbio) repetita miſerè occidamus, ſparſim eruendæ erunt. *Omnia non omni in loco dicenda.*

24 Si rutilum, & candentem Solis occubitum liuidæ nubes, & obſcuræ comitabuntur: pluuias aut perturbatum aerem promouebunt.

Sol hiſce coloribus exornatus, caliditatis quæ multos uapores ſuſtulit, dominium teſtatur. Qui, quia radios à terra ſubducit, collectas huiuſcemodi nubes, pluuiam de colore & conſiſtentia parturientes, nocti (quæ tum humida cælo præcipitat) regendas, & in aquam cogendas, perbellè committit. *Nubes ſolis comites, quid portedant.*

25 Sol in emerſu (vel haud ita procul) adhæc deſcenſu, inſignem caloré, præter diei & partis anni rationem ſecum aduehens, ſi nō aderit ventus, Vere maximè & Autumno: pluuię, vel tonitru ſigna ob oculos actutū ponet.

Solet aerius calor inualeſcere, à Solis radio cum mora directo, & bis locū eūdem pulſante, uel per dehiſcē- *Vnde calores inualeſcant, & quomodo.*

tis nubis latera, collectis uiribus, sursum & deorsum cum reflexione, quasi intra clibanum, uel in hypocaustis occluso. Queis accedit perspiratus, ob uentorum absentiam & præsentes uapores negatus.

Rubedo cũ insigni calore circa Solis emersum ignaua, obscuráq́, & liuore permisto suffusa exurgens, idem quod priùs intentat. 26

Ostendit materiam uaporosam in pluuiatilem nubẽ concrescere, & circa eam Solis radios minimum (renitente densa humiditate) posse: id quod etiã liuescens rubor facilè indicat. Addam quòd matutina rubedo à densitate nubium ex aqueis uaporibus cõpositarum emergere plerunque solet. Nam solis lumen subnigris nubibus & opacis iniectum, colorem rubrum, lutheúmue, aut roseum efficit. Quod in crasso fumo ex radiorum & luminis proiectione, nullo negotio experieris.

Orientis Solis orbicularis facies splendidũ lumen & perfectum si non habebit: pluuiam, aut pro ea nubilosum aerem exhibebit. Cuius centrum si absq; vllo radio videbitur, simile quid adfuturum nuntiabit. 27

Solis facies detersa, vel maculosa, quid in aere portendat.

Detersa Solis facies, syncærum radium iaculans, nihil uaporosum (saltem quod crassum sit) in aere superesse testatur. Maculosa uerò, densiusculos uapores intercedere, quibus substratis fit ut radij facilè retundantur, & relicto Phœbææ maiestatis solito satellitio (ac si pedem retro tulisset) extemplo disppareant.

So

28 Sol cadens atratas nubes secum si pertrahet: vel manè antequam supra horizõtem caput efferat, radios nullos, aut saltem marcescentes iaculabitur: pluuiam in procinctu esse admonebit.

Denotat uaporum pluuiósorum tota (quod dicunt) plaustra ui cæli sursum prouecta esse: qui tum maximè se produnt, cum abest diuellens dissipánsque solis radius, quem tabescẽtem & languidulum ideo excipit terra, quòd uaporosum sit medium. Vnde penetrationem absq; luminis (cuius promptuarium est sol) iactura, tunc temporis facile non admittit. *Languidulus Solis radius vnde.*

29 Quoties Sol veluti nigrescens excurrente crassiuscula nube occidet, radiíq; omnes de circulo obliquè detorquebuntur, hi in vnam partem, alij in aliam dissilientes: pluuias hinc portendi certus eris.

Hæc effumationem multam, crassam & aquosam, inter solem aspectúmq; nostrum spargi innuunt: quæ radios ad latus uariè perreptare cogit. Quod superest, præcedentiũ adminiculo satis superq; sese manifestat. *Crassarum euaporationũ vis i... solem.*

30 Cæterùm, ne quid intactum omittamus, Parahelios (quos Soles alteros dixerunt) sua etiam in pluuijs testimonia, libris & obseruationibus fidem faciẽtibus, habere, nescius nõ eris. Quos Peripatetici fieri tradiderunt in nube humida, læui, nonnihil densa, & vniformi, sub Sole (vt Halo) vel ex opposito (vt Iris) minimè stante, sed ad latus equabiliter in parte illustrata proiecta: ex quo fit vt radiorum *Paraheliorum generatio.*

d.ij. refractio-

Quid à sole differat Parahelius. refractione, perinde atque in polito & bene ter so chalybe, Solem colore, magnitudine, & figura nobis facilè mentiatur: nisi quòd albicat magis parahelius quàm Sol, Austrum versus vel Boream illi lateralis semper apparens. Vnde plures duobus visi vix vnquam fuerūt Parahelij. Quæ phantasia tres Soles, & totidē Lunas (nam sub Parahelio, etiam Paraselene, vt postea dicemus, locū habet) aliquando cōparuisse, rerum naturæ imperitis leuiter admodum imponere potuit. An verò ab alijs stellis idem fieri possit, suspensam sentētiam tenere malo, quàm de dubijs & incertis temere quicquam pronuntiare.

Tres Soles aliquando apparuisse, quomodo intelligēdū.

Australes itaque Parahelij, vt rem (quod dicunt) acu attingamus, magnarum pluuiarū 31
testes esse consueuerunt: Boreales non item. Quod ad aereas virgas (Græci ῥάβδους nuncupant) nō ineptè accōmodare etiam licebit. Quas Sole in exortu vel occasu degente, ad alterutrum latus, Australe inquā vel Boreale, instar lineæ de terebrata nube in terram perpendiculariter sub vario colore (cuiusmodi est Iris) descendere frequēter obseruauimus. Vnde Irinas virgas inscribere visum fuit. Ex quibus Australes, vt in Parahelijs, potiùs q̄ Boreales, aquam, & aeris perturbationes portendere, non temere, mea sententia, adnotarunt antiqui. Quanquam Ptolemæi interpretes, Parahelios & virgas nunquam apparuisse tra-

Aereæ virgæ.

Quid in aere portendant virgæ.

ſe tradunt, niſi per ea tempora Halo, aut Iris etiam apparuerit: nam vtrobique vna omniū ferè eſt cauſa, nimirum radiorum Solis, vel eius corporis, à nube pluuiatili, perinde atque à ſpeculo, facta refractio: niſi quòd perpendicularium linearum nubes inæqualis (hoc eſt vna parte denſior, altera verò rarior) eſſe ſolet: in quam decidentes radij, partibus minùs addenſatis, ceu per foramina quædam, & circulos vitreos, nunc rectè, nunc obliquè deorſum feruntur: proindéque virgas ſub diuerſis coloribus in aere depingunt varias. Puniceas, ſi denſior erit nubes, ac nigricans. Virides, ſi rorans. Cæruleas, ſi ex lutheo viridis: & ita deinceps. Nam lucē res coloratas tranſeuntem, illarum colorib⁹, vt docet Optographia, inſigniri, tam eſt certum, quàm Sole lucente diem eſſe. Hactenus de Sole. ſupereſt vt ad Lunam, & ſtellas, commodè progrediamur. *Virgarum aerearum colores.*

32 LVnam (inquit Ptolemæus) obſeruabimus in itinere ſuo dierum trium ante interlunia, & roridem poſt, ipſáque plenilunia, ac medium tempus quo erga Solem (vt ſic dicam) quadratur. In cuius ſentētiam tametſi cum Theophraſto deſcendit Lucanus, Plinius nihilominus, & Vergilius cum Angloſaxone Beda, diem quartum hîc contemplabilem eſſe volunt. Aratus, & Theon Alexandrinus inrer vtrun- *Ptolemæus lib. 2. Apoteleſ. ſub finem.*

que volantes, modò hunc, modò illum.
Quam controuersiam facilè (nisi valde hallucinor) componet, qui in Mathematicis, atque adeò in orbium & motuum Lunæ theoria, vel per transennã (quod dicũt) erit versatus. Nanque ab his perspicuè docebitur, die à congressu cum Sole nunc tertio, nunc quarto, citiùs quandoque, nonnunquam tardiùs, Lunam nobis apparere. Si enim ipsa luminarium synodus sub ecliptica in decliui cælestis sphæræ situ à fine Sagittarij, ad postremum Geminorum scrupulum continget: tunc cũ Sol (vt ex Ptolemęo excepit Purbachius) occidẽdo in horizonte fuerit, plures gradus erunt in circulo reuolutionis Lunæ ab ipsa ad horizontem, quàm de Zodiaco à Luna ad Solem occumbentem. Vnde in climatibus septentrionalibus antè videri poterit, quàm si fuisset in altera Zodiaci medietate. Præterea si velox motu erit, citiùs apparebit quàm si tarda. Et si inter Solis, & renascentis Lunæ obitũ, duodecim AEquinoctialis tempora, seu gradus (id est, horæ supra dodrantẽ propemodum semuncia) intererunt: tunc Cynthia ex Alphragani, & Albategni sentẽtia, noua conspici poterit. Sed Lunæ latitudo ab ecliptica cum his omniũ maximè obseruãda venit. Nam si à coniunctione, in latitudinem septentrionalem mouebitur, celerius ob oculos versabitur, quàm si in meridianam. Fit igitur quandoque, vt causæ istæ omnes concur-

Vnde controuersia de die Lunari in aeromantia.

Ptolemæus in Almagesto: & Purbachius in planetarũ theorijs.

Causæ cur die à coniũctione nunc primo, nũc secundo, tertio, quartóue Luna appareat.

concurrant: & tunc eodem die Luna vetus & noua comparere poteſt. Quandoque duæ tantùm: & tunc die à fraterno coitu altero ſpectatur. Aliquando vna duntaxat: fitque vt tertio die tũ maximè ſe prodat. Nonnunquã omniũ oppoſitum accidit: & tunc quarto die conſpicabilem ſe præbet. Quæ res, mea ſentẽtia, de decretorio commotionum aeris Lunari die antiquis eam controuerſiam peperiſſe potuit. Sed omiſſa Lunaris luminis apparitione (neque enim, vt aſtra reliqua, ſolo lumine agit Luna, ſed etiam motu) tantorum virorũ litem eam via alia componere aggrediamur. *De die tertio, & quarto Lunari.* Qui in quartum à ſynodo diem, ſuas obſeruationes coniecerunt, hi ad congreſſus, vel interlunij cardinem, ſemiquadrangulum primum, reſpexiſſe mihi videntur. Nam eo die τοῦ ἑξκαιδεκαέδρου, hoc eſt ſexdecangulæ priſcorum figuræ latus ſecundum, quod graduum eſt quadragintaquinꝗ à primo, & tetragoni ſeu quadrati dimidium, Luna exactè poſſidere inuenitur: qui dies quemadmodum in critica morborũ perſcrutatione ſeptimi ex Hippocrate eſt index, ita primæ Lunaris ſeptimanæ, quod ad auræ cõmotiones attinet, ſignificator & teſtis. *Hippo. lib. 2. Aphọ.* Qui verò diem poſt conuentum tertium reſpexerunt, contemplabilémqꝫ admiſerunt, perfectum quidem illum, & præterea initiatum quartum, ac iam tum fluentem (perinde atque apud Medicos in critico die vigeſimo ſequẽtem, nimirum pri-

 mum ſu-

mum supra vigesimum, & in fine tertij gradus, pro plantarum temperamento, quarti initium) intelligere, nisi validè fallor, voluerunt: quo die Luna κανοειδής & κερασής, hoc est corniculata, angulum ad Illunij (vt cum multis dicam) vel coniunctionis momentum, semiquadratum etiam tenere plurimùm solet: dextrum, tribus ante coitum completis diebus, & quarto labēte: sinistrum, totidem post. Quod ad reliquos angulos minaces, & auræ mutationum iudices certissimos, eodem præcurrente ac sequente dierum numero, aptandum postea præcepit Ptolemæus rerum cæli interpres & peruestigator diligentissimus. Ad quartum, vbi Luna à primo fraterni congressus loco (vt loquuntur) quadratur: octauum, quando eidem tota diametro opposita esse spectatur. Postremò ad duodecimum, dum tetragonum vltimum rursum adimplet. Quæ omnia in figura sexdecim angulorum debitè, vt ars exigit, extructa, eadem ferè methodo qua in morborum decretis, intueri perfacilè erit. Ergo ad motum quicquid id est, si videbitur, detorquebis. Nec omittes Lunaris corporis in proprio epicyclo cū velocitate tarditatē: quę plerūq; facit vt motus ipse nō satis vbiq; sibi constet, hoc est in tēporibus æqualibus ęquales tā Zodiaci, q̃ AEquatoris arcus nō semper describat, nec consequētibus diebus sibi (numero saltē) respondentes gradus ęqualiter percurrat. Quæ res planè efficit, vt di-

Hic diligenter aduertat lector.

Obseruatio non negligenda.

Velocitas motus Lunæ, & tarditas diligēter obseruanda.

vt dictos ἑξκαιδεκαίδρς angulos nũc citius nunc serius Luna ingredi, proindéque videri cogatur. Pythagoricos numeros in hac cõtrouersia de ternario & quaternario, cum Peripateticis lõgum valere iubebimus, vt qui energeiæ parum, aut nihil hîc sustineant. Vtut se res habebit, contemplabimur primùm surgentẽ à cornibus vtrinq; Lunam: aliàs enim eam alio depingit Hesperus colore, aliàs aliæ facies miscent, quibus de mense instãte perquirere poteris. Signa tamẽ omnia, inquit Aratus, non omnibus diebus eueniũt, sed quę tertio (vt diximus) quartóque fuerint, vsque ad dimidiatam, & à dimidiata ad ipsam vsque semimenstruam, atque rursum à semimẽstrua ad dimidiatam decrescentem. Alij diligenter Lunæ articulos octo, quoties scilicet in aspectus Solis suo mense incidit, hîc (perinde atque in morbis) obseruandos volũt. de quibus & ἑξκαιδεκαίδρῳ Ptolemæi critico fusissimè aliquando leges in nostro Seleniatrico.

Aratus in phænomenis circa finem.

Quorundã sedula obseruatio.

33 Luna itaque tertia, quartáve (vtrũlibet acceperis, vnguem non vorterim) ante interlunium, & post, adhæc tetragonum vtrunque, & oppositionem, fusca, pallida, cærulea, aut subuiridis conspecta, pluuiarum tempestatúmq; præsaga habebitur.

Signa pluuiæ à Luna, & quæ illam comitantur.

Hæc colorum phantasia à uaporibus pluuiosis inter oculum nostrum & Lunam per aerem stratis, ut de Sole antea dictum est, proficiscitur.

Si Lu-

Si Luna iisdem diebus prętumidum, suprà quàm par sit, obscurúmq; schematismũ, vtroque corniculo veluti emarcescente, præ se tulerit: futuram pluuiam indicabit. 34

Nubiũ qualitas, vel quantitas, multa circa luminaria ementitur.

Talis dispositio, nubiũ humidarũ & madentiũ effumationũ densitatẽ, inter nos & Lunæ corpus procũbere ostẽdit: ex quo fit, ut ementitũ hoc spectaculum perfacilè prodat. Reliqua de sequenti petenda.

Per idem tempus densiora solitò, ampliorάq;, & cũ seminauiculato corpore nõnihil obtusa cornua si prętẽderit Luna: aquas spõdebit 35

Hoc de perspectiua sũptum.

Omnia in uapore utcunq; addẽsato uel circa posita, ob refractũ radium maiora crassioráq; apparere solẽt. Quod semel, atq; iterũ repetitũ non displicebit. Dabiturq; uenia, si ἀνάκλασιν, cũ Aristotelis interpretibus nũc refractionẽ, nunc reflexionẽ transferimus. Quanquam ubicũque fit refractio, ibi ob densitatẽ reflexionem etiã fieri absurdũ nequaquã est. Sed non contrà.

In Lunæ triduano exortu si Notus spirabit, quarta die plus minus delabetur pluuia. 36

Meridiani uenti aquas (præsertim apud nos) paulatim colligunt. Quod amplius requiras, hîc nihil est.

Luna nascens, cornu superius obatrum si habebit: pluuias decrescens dabit. Si inferius, ante plenilunium. In medio nigrescens, circa oppositionem. 37

Pro natura medij magna in aere varietas.

Qualis est aer, quũ radio oculari & Lunæ interponitur, tale eius corpus & lumen esse, perbellè imponit. Lunaris schematismi particula terræ propinquior, propin-

propinquius sui curriculi tempus priscis designauit: remotior, remotius: media, mediū. Cuius rei demōstrationes, cum alijs etiā ad Lunæ aeromantiā pertinentibus, propediem σὺν τῷ Θεῷ, καὶ παῖς μὲ σοι ς, tibi nostra Lunæ & Oceani concordia candidè exhibebit.

38 Luna ante diem quartum spirante Austro (modò nulla causarum ex suprà dictis obstiterit) non cōparens, hyemalem aeris constitutionem toto ferè mense promittit.

Significāt hæc à nubibus pluuijs Lunā intercipi, atque Austros cū uaporoso aere ad stillicidia uiā facere.

39 Luna in primo suo exortu cornua solito nigriora, crassioráq; habēs, horridā tēpestatē, & imbriferā illa excurrēte reuolutione portēdit

Quia aer ob crassorū & humidorū fumorū præsentem cōsistentiā, sursum obatrescit, & addensatur, ideo Lunā qualē depingit aphorismus, nobis repræsentat. Aeris obnubilatio à fumis crassis.

40 Si Luna falcatā sui corporis particulam tam gibbā quàm simam atro colore (ceu veste quadam lugubri) induerit, venientes pluuias illam indicare certus eris.

Causa de iam dictis, uel mediocriter erudito, tam patet, quàm sua unicuique domus.

41 In vtrisq; Lunæ dichotomis lumen per totū lucentis semicirculi segmētum liuescere, vel nigricare si obseruabis, pluuia haud frustra terrebere. Quod signum ad tertiam & quartā Lunæ ætatem non ineptè etiam adaptasse visi mihi sunt antiquorum plerique.

Causa

Causa cum superioribus aliquot, & proximo, eadem.

Luna primula, corniculum alterum altero elatius & subplumbeum nonnihil exhibens, pluuiosam hebdomadem præsagit: imò verò secundum nonnullos, menstruã bona ex parte peragrationem illam. 42

Vapores phantasiarum in aere materiam præbent.

Hæc, uaporũ (ex quibus pluuiæ postea cõcrescent) ascensum liberali manu sursum factum, oculis nostris imponere testantur. Videtúrque Lunæ cornu alterum attolli, & plumbescere, ob illi substratã (licet fortasse uisum fallat) caliginosioris effumationis concretam portiunculam.

Si suo tempore, & modo, non comparebit Luna, aut nubem fenestratam architectari videbitur: pluuias, ni validè spirauerint venti, licebit expectare. 43

Innuunt hæc, aerem humida materia & uaporosa, quæ Lunam furtim nobis intercipit, scatere. Adhæc roridulam nubem inæqualiter perreptantem, & alicubi præraritate diuulsam, Cynthiæ opponi. Quæ ut illam, ueluti per transennam, facilè retegit, ita mortalibus spectandam identidem exhibet. Ventus ingens nubes etiam pluuias & uaporosas, potenter disgregat: & ni crassæ supra modum profundæq; fuerint, in nihilum (ob motum, quem cum exhalatione perpetuum habet comitem) celerrimè redigit.

Ventus ingens vaporosas nubes disgregat.

Luna ferrugineã faciem contorquens, vulgò pluuialis haberi solet: cuius extremorum corniculatum alterum altero sublimius deprehensum, 44

hensum, semipluuiam aeris constitutionem pollicetur.

Causæ de superioribus tam sunt notæ quàm est suis (quod dicunt) canibus Delia, aut sua Mineruæ olea.

45 Lunaris radius in nocturna nauigatione ad remos scintillans, humidum aeris statum breui adfuturum nautis hactenus præmõstrauit.

Hæc ab argenteo Lunæ radio, remos nauium interiectis uaporibus crassiusculis, cum spectantis oculo modulari existimabis. Radius in materijs paratis multa confingit.

46 Lunæ radij obscuriores, crassiores, breuioresque in terram desuper transmissi, pluuias promittunt.

A' uaporibus multis aerem infarcire occipietibus, Lunæ radios tales confingi tibi persuadebis: qui caligante medio, ne deorsum ferantur prohibiti, in sese recurrentes, illico crassescunt, & facilè contrahuntur. Quibus ex superioribus adijciendum, quòd omnia in humido iacentia, uel per illud uisa, crassiora & obscuriora sese proferre plurimùm solent. Radij quomodo crassiores euadant.

47 Lunam nocturnos suos equos agentem si præcinxerit versicolor circulus, non admodum transparẽs (qualis est Iris, vel huius plumæ alius) aquam vnà cum ventis affatim descensuram testabitur.

De uaria interpositorum uaporum multitudine, natura, & consistentia, hæc dispositio concurrente radio cælesti & oculo, exurgit. Causas alias, de his quæ in Sole diximus, reposces.

Luna

Luna diebus antea memoratis, sine corni- 48
bus, vel cum obtuso illorum apiculo conspe-
cta, hyemalē aerem, atque adeò pluuias por-
tendere nata est.

Opacus aer.

Talem Lunæ faciem ocularis radius in opaco aere delineat.

Phœbe corniculo summo maculosa nigre- 49
scens, pluuiosum mensis exordium proferre
nihil cunctatur.

Niger color & maculæ in nubibus, vnde.

Niger color fit in nubibus minus diaphanis, & proinde pluuijs: maculæ sunt ab inæquali nubis connexione, & respersis aquosæ materiæ guttulis. De supremo Lunæ corniculo, habes suprà.

Luna circa sui globuli partem, quæ luminis 50
est expers, coloribus insignita, nimbos quan-
doque præsagit.

Causa de superioribus est petenda, ne eadem Coccygis in morem identidem occinens, candido lectori molestus plus æquo uidear.

Lunares circuli diuersis horis plures visi, & 51
semper in nigerrimas nubes exoluti, magnos
imbrium excessus metuendos admonent.

Aer uarias nubes subinde aggregans, & in his lunares circulos (qua superius dictum est formula) architectante radio, admittens, in pluuiosam densitatem facilè transit.

Halo Lunaris, seu corona.

Area seu circulus, Grçcis ἅλως nūcupatus, 52
Lunæ corpus (cælo alioquin sereno) sub colo-
re rufo, cæruleo, vel liuido, indiuiduè circun-
scribens

ſcribens, aeris cōmotionem in aquas portendit. Qui ſi alterū, vel plures comites ſibi aſciuerit: quò numeroſiores erunt & obſcuriores, eò vehementiorem, validioremq́ tempeſtatem ſignificabunt. Quanquā Peripatetici Lunares areas, quàm Solares, ventoſas magis eſſe contendunt.

Vapor (ut ſic dicā) Halonicus cōſiſtens, nec reſolutione uel extenuatione tabeſcēs, ſignificat id ex quo cō creuit craſſiuſculū eſſe, nec leuiter diſſipari. Multitudo recurrēs, materiæ uaporoſæ & humidæ prouentū in aere largiſſimū oſtēdit. Quomodo fiat Halo, & unde generetur, abūdè apud Ariſtotelē. quanquā ſcholium aphoriſ. ſexti, nōnulla interim expedire utcunq; potuit. Circuli Lunaris natura.

53 Si nocturnæ Lunæ, Grecis παρασελήναι dictæ, ad auſtrale cæli latus plures comparebunt, magnarum pluuiarum ſigna extempore exhibebunt.

Auſter hauriēdis aquis nobis peropportunus, quidquid ſecū aduehit, pluuiā ferè redolet. Quomodo fiant Paraſelenæ, quas Lunas alteras dixerūt nōnulli, quan quā de his quæ in Parabelijs ſuprà attulimus, innoteſcere poteſt, tamen ne nō philoſophiæ candidatis obſequar, aliquid adijciam. Certum eſt Lunam ſecundā, quæ prope ueram nōnunquam apparet, ex refractione uiſus à nube uicina læui, humida, & æquabiliter denſa in corpus primæ fieri, & ibidē nō aliter quàm in affabrè facto & bene terſo ſpeculo elucere. Quod tamē in Sole dūtaxat agnoſcere mihi uidetur Ariſtoteles, qui eā apparitionē, ut antea adnotauimus, παρή- Quomodo generentur Paraſelenæ

λιου

λιοp inscripsit. Ergo quòd humida sit nubes ea, pluuiam portendet.

Circulorum circa stellas præsagia.

Ab alijs licebit (inquit Aratus) alia signa 54
& per noctem, & diem elicere. Obseruabimus itaq; & coronas seu circulos, circa primæ classis inerrātes stellas, aut errantes visos. Nam si nigrescēt, aut cærulei, rufi, viridésve erūt: vel sydera ipsa obtusam aciē, & crassiusculū torpentémq; radiū præ se ferent: pluuias dabūt.

Hæc ab humidis fumis, uel pluuijs uaporibus, adhæc nubibus æqualiter læuigatis, necnon per aerem proiectis, fieri intelliges. De formatione coronæ, & colorum ratione, superius copiosè & abundè.

Pluuiosam tempestatem, stellas insigniores 55
præsagiisse obseruatū est, quoties orbiculum liuescentem plurimæ induerunt: vel fulgorē paucum, eúmque obscurum, nulla nebula aut caligine interueniente, nec item Luna pleno cornu lucente, emiserunt.

Liuor in aere nubiloso, vnde

Totus hic aphorismus cum præcedenti, ferè in idem recurrit. Liuor in aere, similem circa stellas phantasiā effingit, qui non aliunde quàm ab humido sese paulatim in pluuiam nubem cogente, minúsq; difflato, manare solet. Radij per medium caliginosum ac densum diffusi, obscuriores euadunt.

AER.

NVBES.

Nubes rufæ vel ferrugineæ, matutinū Solem præcurrentes, pluuias minantur. Vesperi purpurascentes serenitatem. 56

Meridies

Manè rufescunt nubes, quòd in aquosa effumatione aurei, & rutilantes Solis radij excipiantur. Quod ita esse ostendit fumus ex accensis uiridibus lignis & præhumidis excitatus. Ibi enim quando flamma, Solis imago, cum crasso fumo, madente, & multo concurrit, subrufa prosilit: ex siccis, & raris, alba & clara. Purpurascunt nubes uesperi, aut propter inflammationem aeris, aut propter magnum, & ueluti retorridum retusúmq; Solis radium: qui incidens in nubem humidam, non penetrat quidem, sed repercussus duplicatur, & nubem desuper ueluti oblinens, rubro colore intingit. Quanquam Mars natura igneus hîc cum Sole permultum potest. Vnde nubes rufescant. Purpureæ nubes, quomodo fiant, & quãdo.

57 Nubes liuidulas carptis vellerũ particulis, vel ipsis integris velleribus similes, cõfertim per aerem à Meridie, vel aliunde concursare si videbis: intra triduum plus minus aquas expectabis.

Significat hæc dispositio aerem à uaporibus pluuijs immunem nõ esse: qui hinc inde pulsi, in nubem continuam, & pluuias parturientem coagmentati tandem abeunt.

58 Nubes multæ etiam roseæ, horizonti æquidistantes, parte infima si nigricabunt, aquas portendent.

In corpus nubis aquosum uaporẽ cogi incipere, hæc ostendũt: qui terras humida aspergine salutare satagit.

59 Nubes quæ à Meridie in Septentrionẽ ren dunt, bona ex parte pluuiarum nuntias esse, & testatum, & obseruatum constat.

Meridies, & Septentrio. *Meridies nobis pluuius est: septentrio frigidus: cui peculiare est de humidis corporibus stillicidia cōprimendo, & cogendo, elicere. vel quòd uentus omnis eo in loco serenat, unde spirare cœpit. In opposito, uel haud ita procul, pro detrusarū nubiū & loci natura, aerem uel obscurat, uel compluit, uel aliter mouet.*

Nubes obscuræ, & profundæ (cœli καταῤῥάκτας nōnulli dixerūt) ex eo horizōtis tractu, vnde spirat vētus emergētes, quātò vniformi nigredīe nigriores erūt, & hemisphærij spatiū maius cū vēto crescētes occupabūt, tātò certiꝰ pluuiā, eámq; ingētē, ac diu duraturā refūdēt. 60

Quid obscuritas in nube designat. *Obscuritas in nube, & dēsitas, inculcatā cū grauitate humidā uaporū multitudinē testatur: quæ pluuias ruptis aggeribus, affatim tandē emittet. Ventus aquosas effumationes quaquauersum dispersas alarū remigio (ut pastor cane gregario oues) ab horizōtis circūferētia umbilicū uersus pressius cogit: ex hisq; ualidas, & abruptas pluuias exprimit, Reliqua de supra scriptis illucescūt: nisi quòd catarrhactas hîc interpretaberis cœli ueluti patentes fenestras: ex quibus præcipites ex alto nō dicā labuntur sed ruunt aquæ: nā id καταῤῥάσσειν Græcis sonat. Hinc Nili in Ægypto catarrhactæ, de quibus apud Geographos multa.*

Quid hic catarrhacta.

Nubes haud procul ab horizonte cumulatim glomeratæ, ita vt succedentibus à postica, ægerrimè cedant, pluuiosam aeris constitutionem imminere ostendunt. 61

Vaporum addensationem, & in pluuias sese colligentem materiam, hæc palàm arguunt.

Ven-

62 Ventus imbecillus sic satis, identidem spirans, & breui tempore in diuersas horizontis regiones hinc inde errãdo sese cõuertens, venturæ pluuiæ testis esse plurimùm consueuit. VENTVS.

Ventus modicus, quia calidæ aspirationis parum habet, à frigiditate mediæ regionis aeris uictus, in nubem quæ pòst pluuiam stillet, cum uapore transire potest. Nam nulla exhalatio uentorũ materies tam sicca est, quin humidi aliquid non habeat: nec uapor item tam humidus, quin sicci nonnihil capiat. Sed omnia, inquit Aristoteles, κατ' ἐξοχὴν enuntiantur. *Ventus modicus quid agat.*

63 Post Ecnephiæ casum (qui ventus est magnus, cõtinuus, violẽtus, tumultuosus, & procellosus) pluuias plurimùm ingrauescere, author est Aristoteles. *Ecnephias ventus qui & procella.*

Ecnephias fit, cum in nube spiritus multus & crassus sursum ascendere eluctatus, nube relicta deorsum uiolenter repellitur, ex qua imber postea erumpit. De Typhone, qui illi nonnihil est affinis, in Meteorologia nostra audies.

64 Hyberna tonitrua, vt etiã AEstiua, manè & quãdoq; vesperi audita, aquã significãt. Itidẽ si Autumno à Borea plurimum coruscabit. TONITRV.

Nobis rara sunt hyberna tonitrua: AEstate, crebra: initiante Autũno, crebriora: procedẽte Vere, creberrima. Matutinus Sol & uespertinus à centro horizontis remotior factus, quia radios obliquiores mittit, ideo tonantes nubes, & in pluuiam coactas dissipare, disgregaréque minus potest. Boreas in madidum Austrum apud nos nonnunquam degenerans, sese meri- *Solis in nubem vires.*

dianæ diatribæ regendum, formandúmque aliquoties committit:alibi non item.

Vere,& Autũno,necnõ sub AEstatis initia, si plus tonabit Iuppiter,quàm fulgurabit,hyemalis aer expectandus erit: eóque infensior, quò frequentiora ex quatuor cæli cardinibus, de grauida nube percrepabunt cum fulgetro tonitrua. 65

Vnde in aere tonitru. *Tonitru (ut quibusdam uisum est) fit ob extinctionem ignis in nube aquosa. Quod si est,ubicunq; aderit, ibi & pluuiatilem nubem adesse necessum est. De fulgure,audies postea.*

FVLGVRATIO. Per serenã diem,vel noctẽ,ab Austro,nube ibidem percepta, multũ fulgurare si videbis: postridie pluuiam formidabis. Si à Choro, Fauonio, aut Euro:flatũ vel leuissima stillicidia. 66

Oriens Meridies & Occasus. *Omnia(ut diximus) ab Austro prodeuntia, uaporem,& humiditates præsentes,uel futuras nobis idoneo tempore & loco spirare plurimũ solent:ab Hespero, & Aurora, minus : quòd tenuata materia illinc missa, in flatus facilè abeat. Ad quæ accedit, quòd ab exhalatione,humidi(ut ex Aristotele diximus)nõnihil habente, coruscatio proficiscitur: quæ si plurima est,& Australis, ob loci ἰδιοτροπίαν pluuiolas nõnunquam de nube spargit.*

Coruscationes manè,vesperi,& per noctem absque tonitru (aere nubibus turgente) affatim promicantes, pluuiam breui promittere nescius non eris. 67

Coruscatio

Coruſcatio eſt exhalationis accenſio celeritate motus proficiſcens: quæ quia grauidam nubem comitem hîc habet, idcirco reſoluentem calorem imbecillum, & proinde pluuiam propinquam arguit. *Quid fulgetrum, ſeu coruſcatio.*

68 Ad Meridiem Noto perflante, ſi de montis vertice coruſcabit: vel Zephyro ſpirante, ad Boream: futuræ pluuiæ, aut tempeſtatis prę-ludium habebis.

Coruſcationes (ut antea adnotauimus) à calore ſunt, qui unus cæleſti foco adiutante, uapores ad pluuiæ conſtitutionem, quaſi habenis quibuſdam ſurſum agi ſolicitat, nedum præpedit. Madidis alis Notus euolãs, & Boreas Auſtri cellaria complens, ad hæc Zephyrus Notũ à latere ſtipans, quandoque nubicogi, & ob uiciniam pluuij apud nos eſſe ſolent uenti. *Calor vaporũ eſt veluti funis quidam ductarius.*

69 Irin aere alicubi nubiloſo cõſpectam, aquas breui ſpargendas exhaurire, fidẽ hactenus fecit obſeruatio. Quæ ſi in Meridiem deflectet, illarum vim maiorem accumulabit. IRIS.

Iris arcus eſt uerſicolor, in rorida nube opaca, & cõcaua ab oppoſito Solis radio, uel (ut quibuſdam placet) per reflexionem radiorum uiſus ad Solem, modulatus. Cuius imago, ſi in Auſtrum nobis pluuiarũ (ut toties monuimus) parentẽ, ſuum arcum intendere ſpectabitur: illinc quod deorſum iaculetur, abunde inuenire certũ erit. Adijciam quòd quò propius horizontẽ fuerit Sol, eò maior apparebit Iris mille trahẽs uarios aduerſo Sole colores. Quorum præcipui ſunt Puniceus, Viridis, Flauus, Violaceus, Citrinus, Ruber, & Cæruleus. *Quid iris, & quomodo fiat.* *Colores Irin comitantes.*

Iris Sole occidente ad Orientem si eminebit, tonitrua vel pluuias, conspirante anni parte, spondebit: eóque certius, si aut gemina, aut multiplex apparebit. 70

Iris multiplex, quid portendat. *Significat nubes pluuiosas in quibus lumen Solis, uel arcus ipse, tanquã in speculo conspicitur, inualescere: & ob cadentem Solem, eúmque imbecillum (frigente iam tum Eoo tractu) dissolui ægrè posse: unde quo plures apparebunt Irides, aquosarũ nubium & in minutulas guttulas coeuntium multitudinem, densitatémque maiorem testabuntur.*

Constantes & cõpletæ, diúq; vigentes Irides, ex tranquillo cælo tẽpestuosum, & ex sereno pluuium plerunque portendunt. Quod ad Lunares, perinde atque Solares, nõ ineptè etiam adaptabis. 71

Causa de superioribus nota est, q; in nube humida & pluuiatili maximè confingantur Irides. Addendum quòd secunda primæ imago & idolum plerũque esse solet. Iris Lunaris quia colores dilutiores habet, idcirco rarior deprehenditur: quo enim Lunæ, q̃ Solis lumẽ debilius est, eo minus efficaciter refringitur, ac reflectitur. Vnde à Cynthia pleno cornu lucente, Irides duntaxat fieri contendunt Peripatetici.

Iris Lunaris natura.

AQVA.

ROS. ROs qui suo tẽpore & loco adesse debuit, dũ aberit, nec venti eius materiale fomentũ dissipantes vspiam comparebunt, pluuiã, aut flatus instare coniectandum erit. 72

Hæc ostendũt tenuẽ materiam & uapidã ex qua gigni debebat ros, incrassatã sursum fuisse: adeò, ut in pluuiam conuerti transireq́ue facillimè possit: uel quòd tenuata à calore magis atque magis illius aquosa consistentia, in flatus migrarit. *Vapor tenuatus in flatus abit.*

73 Nebulã aut caliginẽ per inferiorẽ aerem latissimè effundi, sursúmq; paulatim perreptare si uidebis, pluuias prestolaberis. Sin à Sole disgregari, aut infernè sensim absumi, serenitatẽ. NEBVLA, ET CALIGO.

Caligo, ut dictũ est, & nebula colligentiũ sese humidarũ nubiũ sunt ueluti uaporosa excrementa: quæ si in media aeris cellulam pluuijs gignẽdis destinatã transuolabũt, actutũ ob loci naturã cũ uapore in aquas cogẽtur. In infima si subsistent, quia calidior est, in nihilũ abibunt. Causas omnium dabit Cometographia nostra. *Quid Nebula, & caligo.*

74 Pluuiatiles guttæ subalbescẽtes, & amplas magnásq; bullas deorsum moliẽtes, stillantiũ aquarum durationem, & si cum mora aderũt, concitationem, non obscurè testificabuntur. GVTTAE Pluuiæ.

Albus color, ab imbecillo calore est, qui minimum (ut diximus) coquit & resoluit. Ampullæ multitudinẽ uiscosorũ & nonnihil flatulentorum uaporũ, qui non statim diuelluntur, sed dissipationi suæ diutissimè resistunt (quod etiam mora indicat) in aere superesse annuunt. Nam ab his bullas fieri, uel docent ampullatæ puerorum sphærulæ, per tubulum angustum saponata aqua uel alia quauis subuiscida imbutum agente leni spiraculo modulatæ. *Ampullæ ex pluuia, quid innuunt.*

75 Pluuia stillicidijs primis perexigua, deinde paulatim inualescẽs, ingentiores aquas quàm PLVVIA.

 si cum

ſi cum impetu derepente cecidiſſet, adfuturas nuntiat.

Nullũ violentũ perpetuum. *Quod uiolentum eſt, & repentinum, quia uires omnes cum impetu ilico exhaurit, parum conſtans & durabile eſſe ſolet: cõtrà, quod paulatim, & lentè procedit. Nam ſenſim robur (ut fama) colligit: quæ parua gradu primo, uires acquirit eundo.*

Aqua affatim (vt ſic dicam) pluta, ſi quàm conſueuit citius abſque ventis reſiccabitur, nimboſam aeris cõſtitutionẽ pro foribus ſtare indicabit. 76

Pluuia, pluuiam parit. *Vt abyſſus abyſſum parit, ita aquã aqua. Nam ex recenti nupérque lapſa pluuia, copioſi denuo ad nouam ſobolẽ, cælo imperante, ſurſum mittuntur uapores: quos uentus, per ſuam abſentiam, cum deturbare non poſſit, mirũ non eſt ſi exhauſta parte ſubtiliore, aerea magis & uaporoſa, quod relinquitur, facilè ſicceſcit, ac in lutum abit.*

Si abſente Solis radio reſtagnãtes aquę præter ſolitũ incaleſcent: pluuiã non paruam, licet fortaſſe ſeram, minabuntur. 77

Inſolitus calor in aquis vnde. *Vigente poſt multũ ſolẽ nubiloſa cæli cõſtitutione, aer inferior magis & minus pro loci, & partis anni natura ſolet incaleſcere: partúmq; ſemel calorẽ pertinaciter, dato ſurſum & deorſum (perinde atq; in hypocauſtis) repercutiente obſtaculo continere, ac ſtagnantibus aquis impertire: quem ubi conceperunt, quòd craſſiores ſint, & motu careãt, obſtinatè ſeruant. Poſſunt & ab auſtrinis flatibus calere. Vtut ſe res habebit, calor aquas tenuat: tenuatæ aquæ ſtimulante cæca uia cælo, ua-*

lo, uapores sursum multos emittunt, ex quibus tandem fit pluuia.

78 Vapidum nescio quid,& veluti roridũ,perpolitis parietibus ac vitreis corporibus,necnõ ligno,& ferro,hærere consequentibus diebus aliquot, absque manifesta causa, si videbis:& lachrymabile quiddam , saltem de superficie præ se ferre: pluuiam intra breue tempus adfuturam haud dubiè expectabis. PARIETES, LAPIDES, & ALIA.

Hæc motum uaporum ab inferioribus per aerem ad superiora fieri commonstrant: qui,quia pingues nonnihil sunt, paratis in occursu corporibus promptissimè inuiscantur,& hærent. Vel,quòd uapores à uento repercussi,ut uegetiores ascendant,descensum plerunque moliuntur. quod dum fit, suos errores per inane hinc inde effusi,solidis rebus & læuigatis uel de uestigio nõ obscurè produnt: quos aspera corpora, quòd spongiosa plurimũ sint, & sicca,necnon cauernosa, ut emulgent,& occulunt, ita facilè mentiuntur. Causam aliã adijcere poteris, quòd in ipso terræ & aquæ exitu, uel haud ita procul,quia frigidis corporibus & prædensis obuiant: ideo per eam auræ tempestatem ilico crassescunt,seque omnibus palàm manifestant.

Vnde lachrymas stillare videantur parietes.

Vaporũ natura à frigido crassescere parata.

79 Mare sereno cælo longè latéque resonãtia littora miscens, vel solito plus murmurillans, pluuias aut ventos promittit. MARE.

Austros mare cõcitãtes spirare,ac penitius occultas turbas mouere,pluuiásq; accersere,innuit Aphorismus.

80 Dispersæ maris spumæ , & subiræ insperatæque fontium ac fluuiorum exsiccationes, ingentẽ

ingentem pluuiam, licet tardam, antiquis significauerunt.

Spumarum distributio, & fontium reficcatio, vnde. *Partim à sæuientibus Austris, partim etiam de commoto & agitato tumescentéque mari, spumarum hæc distributio oboriri potest. Insuper quia calidus auræ status multū de fontibus & fluuijs per æstatē (ad quam præsens Aphorismus, ut alij plerique, referri maximè debet) absumpsit, & ad aquarū fœturam haustu insensibili, auxiliares etiamnū manus porrigēte cælo, sursum transmisit, idcirco fontes sitire, & quæ ex his manant flumina siccescere, mirum non est.*

ARENA. In littoribus & ripis oblongi arenarum cumuli, fremēte mari aut fluuio hinc inde disiecti, pluuiam non secus demonstrant, quàm si obatrum, & prospectui ægerrimè patens fuerit pelagus. 81

Vnde niger color circa mare. *Consurgunt in cumulos arenæ, & pontus turgētq; fremítque, à ualido uentorum, & exurgentium uaporum motu. Color circa mare niger & obscurus, fit ob caliginosos uapores, qui affatim ab aquis sursum migrant, & aerem obscurāt: uel ab Austro, cum marinis aquis uapores confundente, & oculis ueluti tenebras obiectante, falsámq; rerum phantasiam exhibente.*

TERRA.

MONTES. MOntes æditiores in rebus aeris obseruari soliti, suos vertices nubibus ita obuestitos si habebunt, vt hinc ab hominum aspectu etiam cominus excludantur, pluuias ingruere manifestabunt. 82

Indicant Solem & stellas, pluuiatiles uapores suo calore

calore resoluere absumereque minimè posse: qui per mediam aeris cellulam, cui præcelsi montes proximi sunt, instrati, montium iuga de medio, ac si non essent, sublata esse ad tempus nobis falsò imponunt. Vapores no bis multa m̄tiūtur.

83 Montes halitum densum vsqueadeò & crassum, vt ne à Sole quidē & vēto discuti possit, perspirare visi, futuræ pluuiæ signa omnium oculis admouent.

Talis dispositio aerem à uaporibus summa petentibus crassis & pluuijs obsideri arguit.

84 Præruptorum montium, syluarum, turrium, & cāpanilium solitus color manè, aut vesperi disparens, vel aliā à consueta faciē pallidam præsertim, aut caliginosam præ se ferens, venientium pluuiarum augur tibi censebitur. TVRRES, SYLVAE, & alia.

Hoc fit propter mediū uaporosum, à quo præterquā quòd oculorū acies obtūditur, etiā uisui quasi præstigiæ emergunt. Addendum, quòd omnia in humido (ut dictū est) uel circa illud stātia, à sua forma & natura pro hallucinato oculorū sensu degenerare existimātur. Propositio ex perspectiua.

85 Si magnos audis fragores mōtibus altis, MVRMVR,
Ac ingens passim nemorum increbrescere murmur: PALEA,
Si spectas paleam, & frōdes volitare caducas: & FRONDES.
Et summa nantes in aqua colludere plumas: Georg. 1.
Instantis venti rabiem, pluuiásque rimeto.

Austros sursum tumultuari, & luctantes pluuiosorum uaporum copias per inane exspatiari, undiq; leuissimarum rerū, & sequi paratarū corpuscula secum importare hæc commonstrant.

Capsula-

LIGNA, & SAL. Capsularum ligna, in quibus carnes sale condiuntur, stillatim quasi collachrymare si videbis: adhæc salem in vasculis vltro liquescere: pluuiarum futurarum testimonia hinc meritò adaugebis. 86

Aer humidus corpore parata humectat. *Aer humidus, & uaporosus, resolui opportunũ quicquid attingit, in aquam sibique similem naturam facilè transmutat. Auster ex quo calidus est, & humidus, densa (ut statim dicemus) rarefacere, & stricta elaxare nonnihil potest.*

CARDVVS. Spinosus cardui echinus ex agris, vbi habitior factus est, domum comportatus, & in ædium tabulatis, camino vel contignatione, aut alibi appensus, horrentes aculeis, & patentes suas alas si clauserit, séque veluti in nouum habitum pro tempore composuerit, venientis pluuiæ signum renouabit. Quod in Prouincia pueris & senibus tam est notũ, quàm Neptuno suum mare. 87

Significat madidulos uapores, sensim ad pluuiarum generationẽ ab imo, ui cæli, sursum tolli: qui dum per inane uagantur, & aurigante aere errabundi sese ubique (qua data porta) insinuant, à fatiscente, humidi penuria, capitato carduo, & sitibunda interiori lanugine, quasi apertis faucibus auidè emulgẽtur. Quibus exsaturatus, & affuso cæca uia madore (ut sic dicã) recreatus, sese tandem recolligit, & uires reparat, lapsáque membra leuat. Addam ex Marone,

Virg. lib. Georg. I. *Quod si Iuppiter humidus Austris*
Densat erant quæ rara modò, & quæ dẽsa relaxat:

sic

Sic & clausa aperit, claudit aperta quoque.

Ergo rei huius causa humido uapori tantisper dum summa petit, per aerem longè latéque sparso ascriben da erit. Quod qui negare obstinatè perget, ore aqua colluto si in cardui faciem molliter subinde spirabit, fidem, urgente experiētia, uelit nolit, ultro nobis dabit.

88 Lucernæ oleum, aut flammam quasi iniecta aqua frequenter insolentérque, modò causa in oleo non fuerit, scintillare, & putres (vt habet poeta) emittere fungos, siquando prospicies, hyemalem aerem instare memor eris. OLEVM, & FLAMMA.

Causa à sequenti parum, aut nihil uariat.

89 Foculum ægrè lucere & incendi, modò cū materia difflatio ob struem intercepta nihil præpediret, quoties animaduerterūt antiqui: Similiter in ardentibus ellychnijs callum veluti obduci, & crustaceū nescio quid adnasci: idem quod antea diligenter adnotarunt. FOCVS.

Hæc fieri non ineptè tibi persuadebis, à crassiuscula & humida euaporatione, hinc inde per aerem oberrante, quæ quemadmodū terreas ellychnij partes & fuliginosas, humido suo per incēdiū destitutas, circa lucernæ labrum facilè glutinat, ita cæca aspergine imbutas ad caducam consistentiam sensim reparat: cuius congressum, tanquam hostilem & aduersarium, quia flamma ferre non potest, idcirco rixari & ueluti indignabunda perstridere, scintillaréq; spectatur. Amplius, quia uapor ipse súsque déque aerem obsidet, ac ignibus undequaq; circunstans sese remiscet, ut ægerrimè accendantur & luceant in causa esse potest. Quæ *Vnde in lucernis stridor, & scintillatio.*

res

res etiam difflationem prohibet: quæ una, modò mitior fuerit, flãmæ & lucis uehiculũ non paruũ excitabulúmque haberi solet. nam Lenis *alit flãmas, grandior aura necat.*

Si per caliginosam noctẽ debitè, vt par est, non mouebitur lucernæ flammula, luménque ipsum quasi languescens, etiam affuso, quod satis est, oleo emarcescet: præterea apparebunt eius radij solito densiores: adfuturæ pluuiæ testimonia haudquaquam vana hinc sumes. 90

Vnde motus palpitans in lucernarum flammula. *In crasso aere madente & uaporoso quia flamma ætherei ignis imago non obscura, liberiore uia & perspirabili caret, ideo motum à se & sua natura alienũ dato obstaculo aggredi cogitur.* Ad *quæ accedit, quòd conscendentes uapores, aerẽ & quæ in eo parata sunt corpora, leuiter mouent ac madefaciunt.* Nec *omittendum quòd uaporosum & caliginosum medium, radiorum è lucerna & oculo prosilientium crassitiem, falsa nescio qua phantasia perfacilè mentitur.*

IGNIS, & CINERES. Si ignis quem extinctum putas, aut cineribus bene cõditum, fauillam, scintillásve identidem excusserit: adhæc cineres in foco absq; manifesta causa concrescent: pluuias vel tempestates certò tibi spondebis. 91

Causam humescenti aeri ascribes: qui quia uaporosus est & nonnihil uiscidus, agente uento per infumibuli emissoria, uel quomodolibetcunque aliter, *Vnde igniũ fauillaceæ scintillationes.* *terreas cinerum particulas facilè colligat: cuius impetum tanquam contrarium, & præsentes insultus, quia ignis ferre non potest, scintillas ceu iræ fauillas*

uillas in illum euomit, & quas habet machinas ut infensissimum hostem extrudat, cæsim & punctim adhibet.

92 Ignes quoscunq; pallescere, & non cogente materia obmurmurare strepitareq; si videbis: insuper candentes carbones nonnulla miliaceis granulis affinia, & circùm splendicantia ostentare: pluuiarum auguria non omnino vana hinc elicies. CARBO.

Id factum putabis ob crassiusculos, & nonnihil uiscidos uapores undequaq; per aerem dum sursum nituntur disseminatos, ac ignibus sese quoad eius fieri potest, nõ sine terrearum partium concretione longè latéque sociantes, quos absque pugna & strepitu ab igni eluctari, ægrè posse scies. Pallor à circunstante humido uapore est. Murmur à uaporoso spiritu. *Pallor in igne, & murmur unde.*

93 Flamma in foculo nulla præsente causa suppressa, aut fumus per camini spiracula liberè non euolans, pluuiam, haud procul abesse (modò liberioris aeris facta illi fuerit potestas) nõ obscurè testabitur. FLAMMA, & FVMVS.

Vapor pluuius aerem densat, & difflationes cum perspiratu (sine quibus flamma esse non potest) liberius fieri, necnon ab ardentibus lignis halitus rectà per proprios carceres sursum ferri impedit. Quibus addes pluuia Austrorum spiramenta, aerem nõ dicam incrassantia, sed omnia ad motũ pigriora reddentia.

94 In agris, nullo preuio motore, exauditus fragor, & veluti cęli murmur, nõ dubiã pluuiosæ tempesta- FRAGOR.

tempestatis significationẽ coniunctã habet.

Austros sursum prælia inire, & nubila uariè misceri, denique uapores pluuiam in grauida nube parturire, & ad tempestates sonoras uiam affectare, hæc ostendunt.

CALOR. AEstate, Vere, & Autumno, calor supra aliorum dierum statum, homines & iumenta solito acrius infestans, pluuiarum lapsum suspectum esse admonet. 95

Radij solaris vires. *Radius Solaris, lucis & caloris uehiculum, in uaporoso aere & crassato, qualis per pluuiarum præludia solet esse, opportuno tẽpore & loco fermentatus, uires quasi suffusa ad incendium frigida congeminat, ac rarefacta corpora intus & in cute molestè exercet. Causas alias de Aphoris. uigesimoquinto exiges.*

ARANEARVM pensa, Et FVLIGO. Aranearũ veluti pensa, aut his simile quidpiam, per Australem aerem volitare, exspatiaríque si animaduertes: Præterea fuliginem, sine manifesto impellentis sensu, decidere: & tenuia lanæ vellera per cælum ferri: adfuturã tẽpestatem, aut hyemales dies pluuios hinc prænuntiare nihil dubitabis. 96

Vaporum viscidorum natura. *Si uapores qui per aerem ad pluuiarum constitutionem sursum tolluntur, lentorem uel mediocrem habebunt, hunc de uestigio non procul à terra, facilè manifestabunt. Nam corpora sequi parata, dato desuper primario motus momento, unà secum expeditissimè quasi inuiscata raptabunt. Cadibũda, & ruinosa, de quorum albo, aut potius nigro est fuligo, humidulo aere imbuta, uaporosóque spiritu exagitata, leniter*

pessum

pessum eunt. Quanquam occulta Austrorũ flamina suam hîc prærogatiuam agnoscere non sum nescius.

97 Campanarum soni etiam eminus acutissimè præter solitum excepti (modò ventus ab Austro diuersus in causa non fuerit) pluuiæ signa confirmabunt. CAMPANARVM soni.

Vaporosus aer, & crassiusculus, sonum semel impressum diutissimè retinet, eumq; multiplicatum, & à densiore obiecto (nimirũ nube superstrata) reflexum, uiribus collectis uegetiorem reddit. Perinde atque in fornicibus, subterraneisque locis & uallibus, necnon profundarum aquarum ut puteorũ, fontium, & similium marginibus reparabili assonãte Echo factum uidemus: ubi præter reflexionem, aeris pigri & uaporosi quãplurimũ inesse, nemo negabit. Tametsi inficiari non possum, nec si possim debeo, Austros pluuiosæ apud nos constitutionis ferè semper aurigas, suum in his etiam agnoscere calculum. *Soni multiplicatio, unde.*

98 Pelliceæ Zonæ, corrigiæ item, & similes ligaturæ solito cõtractiores redditæ: adhæc musicorum instrumentorũ subtensæ fidiculæ ruptim dissilientes, necnon pyxidũ opercula, q̃ consueuerunt strictiora reddita: summáq; manuum ac faciei cuticula attactu supra modũ arida appatens: idẽ quod superiora testantur. LIGATVRAE *pelliceæ, opercula, & alia.*

Vapor, & humiditas, quia parata corpora uel fidẽ faciente uisu replent, imbuunt & infarciunt: ideo ab una dimensione in aliam, ut longitudine in latitudinem, raritate in densitatem, tenuitate in crassitiem facilè cõmutant. Quod doctè, ut alibi monuimus hunc *Aer vaporosus corpora imbuit, & mutat.*

in modum expressit Maro, Iuppiter humidus, Austris densat erant quæ rara modò, & quæ densa relaxat. Insuper, quia cum abeuntibus sursum uaporibus, nonnihil de corporibus ui cæli unà etiam insensibiliter deraditur, mirum uideri non debet, si quæ in aere uersantur membra, & illi nudata patent, cuiusmodi sunt (præter reliqua) manus & facies, exucta per æstum quæ cuti propinquat superficiaria humiditate, solito sicciora remanent.

FLORETA. Floreta insolito modo ad longiorẽ distantiam suos odores sereno cælo suauiter iaculantia, nihil diuersum à iam dictis, iuxta nostras & multorum obseruationes, ponunt. 99

Odoris ratio, & natura. *Significant inferiorem aerem à uaporibus, qui sursum ad pluuiarum sobolem migrauerunt, mundũ esse & immunem: quo repurgato, odor qui in uapore est, ut uapor in tenuato humore, per olfactus organa iam tum crasso aere minimè imbuta, & obstructa, sese facillimè insinuat: ac uiam liberiorẽ, ut sua (etiã procul) diffundat spiracula, nanciscitur.*

VVLNERA, & OSSA. Ossa aliquando luxata, & fracta, vel alio quouis modo læsa: adhæc antiqua vulnera recurrẽtibus doloribus miseros mortales solito atrocius fatigantia, pluuiæ indicium esse, cũ libris docet experientia, scriptis omnibus potior, cui te malle credere arbitror, quàm mala tanta pati. 100

Causa erui potest de motis & agitatis per uaporosum Australémque aerem, partium imbecillarum, imò uerò corporis totius humoribus: unde occultæ, & nouæ

uæ oboriuntur fluxiones. Vel, quòd naturæ tacito quodam consensu, simile trahitur à simili. Præterea, quòd perflante Noto, pluuiarum prodromo, corpora grauiora & humidiora efficiuntur: quæ in infirmiores particulas (quales sunt affectæ) & excipiendis fluxionibus opportunas (ut iuncturæ) plurimùm sese exonerāt, grauantiáque pondera deponunt: unde labor, & dolor. Quod hîc miraculi nihil aut parum habere debet, quando nobis quoque mos est, quæ nos cunque premunt, alieno imponere tergo.

Quomodo per pluuias dolores inualescāt.

101 Cephalalgiæ, & periodico inueteratóve capitis dolori obnoxij: Preterea arthritide correpti, solito infensius se vexari, aut labores periodon anteuertere si senserint: aerem in pluuias sese apparare, hinc certò colligunt.

MORBI, & DOLORES.

Austri ex Hippocrate & Galeno, corpora replent, & caput grauant: partésque exangues, & proinde frigidas, necnon excarnes (in quibus arthriticus dolor sese potissimùm prodit) omnium maximè exercent, petut, & cōmouent. Causæ aliæ superiori assentiūtur.

Meridionalis venti natura.

102 Ingruente procella, aut pluuiosa tempestate, volucrū agmina ex insulis (vbi degere maximè consueuerant) in media arua turmatim conuolasse obseruatum est.

VOLVCRES.

Id fortasse, propter Austros aquas & loca illis uicina percellentes: Vnde quæ longè hinc absunt loca, tutiora existimant.

103 Si aues quæ stagnantes fluentésve aquas rimantur, diu & multùm non procul à ripis nihil minùs q̃ de ichthyophagia cogitantes,

Verg. 1. Georg. Certatim largos humeris infundere rores,
Et caput obiectare fretis, & currere in vndas,
Ac studio in cassum cernes gestire lauandi,
Certus aquam metues.

Aquæ vires in calida natura. *Quia in aqua uiuunt, ideo gaudio & applausu illam aduentare testantur. Tametsi ad calida & mordacia spiracula, in ὑδρορβίοις auibus per eam uaporosæ auræ constitutionem intus & in cute mota aphorismi αἰτιολογίᾳ reuocari potest. Vnde illa frigidæ affusione, & contactu, amoliri uel saltem obtundere modis omnibus & uijs satagunt.*

AVES. Aues in arboribus nidulantes, si propria cubilia, & solitas sedes gregatim intempestiuéque petiuerint, pluuiam breui adfuturam vel tempestatem nuntiare adnotauit rusticorum philosophia. 104

Aeriam aquam præsagitione cognitam fugiunt, quia in ea & per eam minus uiuunt. cætera patent.

Aues in aquis parum aut nihil degere assuetas, si ad riuulorum & fluminum fontiúmve crepidines plumas videbis vellicare, instantiũ pluuiarum memor eris. 105

Sentiunt sua corpora à uaporoso aere premi & fatigari. Ideóque pondus à se excutere, & maculam eã aquis eluere, rostróque deturbare student. Causæ aliæ de superioribus uenandæ tibi erunt.

GALLVS GALLINACEVS. Gallinaceus gallus, paulò post Solis occasum, vel primis noctis horis, statim à vespertino crepusculo insolens in raucisonum cucurritum 106

ritum(non ſine alarum motu)indefeſſus pro- rumpens,ſuperioribus per omnia concinit.

Auſter,unà cum uaporoſo aere,uocalia inſtrumenta ut ſenſim replet,ita multa pituita infarcit.Cuius motum ſentientes criſtati Galli, per eum cæli & corporis ſtatum facilè rauceſcunt. Cæterùm, ut grauante hac ſarcinula,uocis & motus præſidio ſeſe exoneret, ad cantum modo inſolito & tempore derepente ſtimulantur. Addes,ſi uidebitur,laryngis per humidum aeris ſtatum, dilatationem: quæ ut uocem grauiorem reddere ſolet,ita raucam,& clangoſam. *Auſter vocē immutat.*

107 Gallinacei pulli (vt reliquæ ferè volucres) roſtro pedunculos plumatim venantes,ſéque præter modum ſaburrantes,pluuię venientis non dubia exhibent ſpectacula.

Circumfluus aer uaporoſus, corpora (ut diximus) grauatim onerat:& acria mordaciáque effluuia aucto per antiperiſtaſim intus calore, à centro corporis ad circunferentiam prolicit: à quibus demorſæ partes ad cutim pertinentes pruritum excitant,quem roſtro, & motu, huiuſcemodi alites compeſcere abigeréque conantur. *Vaporoſus aer, in corpora quid agat.*

108 Gallinæ , cum ſuis gallis initiante pluuia ſi in locū ſtillicidijs minimè obnoxium de medijs aruis conuenerint: aut proprium tectulū (tempus præcurrentes) confeſtim adiuerint: præterea ad paſtum manè tardiſſimè ægerriméq; prodierint:ingentes imbres aduentare, aut præſentium durationem, prænūtiabunt. GALLINAE.

Hoc faciunt,ut præuiſam cæli iniuriam tempeſtiuè

 deuitent:

deuitent: nam aquas difficulter ferunt.

PAVONES Si picturatos Pauones noctu vocẽ efferatã & clangosam subinde ingeminare audies, pluuias haud longè abesse cogitabis. . 109

Causa de superioribus aliquot petenda, nisi quòd uocis obstreperæ congeminatio, uegetum & auctum intus cum calore uocalem spiritum, per arteriam uaporoso aere imbutum erumpere testatur.

ANATES. Latipedes Anates sereno cęlo cumulatim cõgredi, & alterã volatu supra alterã ferri si videbis: adhæc insolita perturbatione, clamoréq;(nisi fortasse propter separationẽ ab alijs) moueri: pluuiã, vel tẽpestatẽ expectabis. 110

Futuram aeris intemperiem sagaci natura præsentientes, modum in motu, clamore, & uolatu nullum adhibent: his ueluti præsentibus auxilijs, grauitatem à uaporoso aere cõciliatam, detrudere contẽdentes.

ANSERES Anseres valido cum clangore ad pastum festinantes, séque non sine alarum motu, & frequenti ad aquas attritu, fluuio aut alibi placidè mersantes: præterea garritu insolito perstrepentes: pluuias (modò recentis aquæ facta illis antea fuerit liberior facultas) præsagire, vt adnotarunt antiqui, ita nos sæpenumero sumus experti. 111

Anseres animalia biliosa. *Ad bilis refrigerium, & humectationem (quam de omnibus animalibus æruginosam cacant) aquis uenientibus uociferatione & gestu applaudere uidẽtur. Causas alias (quòd id genus animalis ἀμφίβιον sit) de an-*

de antea dictis reposcere appositissimè licebit.

112 Clangētes aeriæ Grues, & preuia nubila pinnis alarum scribentes, venientium pluuiarum fidem cum alijs & faciunt, & vehementer augent. GRVES.

Tempestatum excessus non ferunt grues, ideóque horizontem eum, quem de uaporoso aere & surgentibus nubibus destinatū pluuijs agnoscunt, mutuo clangore sub Pythagoræ litera sese colligentes, celeriter præteruolant. *Grues imbecillum animal si corpus spectes.*

113 Grues ab imis vallibus fugientes, & volatum humilem obliquè molientes: eúmq; in locum vnde euolarunt, reuolātes: pluuiosę tempestatis, & hybernæ constitutionis præcones esse perhibentur.

Corpus habent ad patiēdum peropportunum: propterea ualles idonea aquarum conceptacula, emissariáque, libenter non conquirunt. Porrò demissum uolatū exercent, quia tūc Austri permadidi nubila summa tenent. Reuolant unde euolarunt, pluuia & tempestate (ceu Herculea claua) ne ulteriùs progrediantur, arcente. *Gruum natura.*

114 Dum circa paludes vel aquas alias arguta frequens volitabit Hirundo, ventre vndas incassum radens & euerberans, pluuiam, aut tempestatem proximam esse indicabit. HIRVNDO.

Fortasse quòd nōnihil resiccatum sit cū inferiori aere, ob latos sursum uapores, illius corpusculum: unde

humectari postulat. Causæ aliæ, de sequenti & antecedentibus eruendæ ueniunt.

Si hac & illac volitans Hirundo, parietibus subinde hærebit: vel humilis vsqueadeò feretur, vt pedibus humũ verrere, séq; puluerare videatur: idem quod antea cõmonstrabit. 115

Fieri potest, quòd aduentantem pluuiam, uel tempestatem præsentiens, dum serenum adhuc est, & tempestas percõmoda, muscas, aliáq; animalcula sibi & pullis humi & in parietibus uenatur: uel quòd cõmotã sursum auram perhorrescens (habet enim corpus imbecillum) deorsum pauitat: uel, quòd per eam cõstitutionem calente (ut antea dictum est) inferiore aere, perfrigerium à terra & locis umbratilibus captat: nã retorrida, biliosáq; esse censetur auicula. quod satis superque arguit Tobiæ *(si bene memini) cæcitas, de hirundinis stercore in oculum excreto, conquisita.*

Hirundo, biliosa auicula.

CORVI, & GRACVLI.

Coruorum, & Graculorũ greges turmatim accipitrum instar clamantes, surgentis pluuiæ signa habent. 116

Vocis mutatio (ut diximus) ab austrina cõstitutione esse potest: quæ aerẽ, & per eum cũ arteria pulmones & reliqua modulandæ uocis organa, humiditate superflua imbuit, ac aliũm ab assueto sonum efflare cogit. Gregatim *conueniunt, ad id inuitãte tacita quadam naturarum sympathia* ϗ ὁμόνοια.

Corui de arbore penduli alas sæpenumero motitantes, humidæ tempestatis nuntij antiquis sunt existimati. 117

Corpo-

Corporis grauitatẽ à uaporoſo aere accerſitam, motu (qui Peripateticis calidus eſt) & attritu, uiam præmonſtrante natura, deponere aggrediuntur. *Motus calidus, quãuis hoc neget Valla.*

118 A ſolito paſtu diſcedens agmine magno
Coruorum denſis crepitat ſi exercitus alis:
Atque modum fugiens rara dulcedine lætus
Inter ſe folijs ſtrepitat, minitabitur vndas.

Cauſam (ſi uidebitur) referes ad ſiccam, & exuctã uolucris huius naturam: quæ inſtante humido aere, tanquam iucundiſſimo nuntio, & præſente aduerſum ſiccitatem remedio, gaudia mera crepat. Reliqua de ſuperioribus, uel me conticente, ſuas agnoſcũt rationes. *Coruus ſicca volucris, & retorrida.*

119 Corui raucum crocitantes & vocem identidem reſorbentes, vel (vt habet Plinius) cum ſingultu quodam diu multúmque latrantes, pluuiam, aut pro ea tempeſtatem hariolãtur.

Diligens lector (ne ποδιασολογίας, καὶ παυρολογίας mihi ridiculè obijciatur) cauſas de ſupra ſcriptis expiſcari prudenter poterit.

120 Graculi in domorum tectis & coronidibus ſolitarij cõſidentes, & alas modo inſueto quatientes, vellicatímque explumantes, Pręterea à paſtu ſerò redeuntes, adfuturas pluuias ob oculos ponunt. GRACVLI.

Pars cum ſuperioribus aliquot, ne repetitione (ut citharœdus qui chorda ſemper oberrat eadem) ſim moleſtus, cauſam habet communem. Serò à paſtu redeũt, quia in craſtinũ & amplius præcognitis naturali præſagitione cæli iniurijs, exſaturari, expleriq; ſatagunt. *Voracitas Graculis peculiaris.*

Cornix

CORNIX. Cornix si in sicca secum exspatiatur arena: 121
Hâncque gradu lento metitur, vel caput vndis
Obiectat querulum:
Adhæc, si frequens ad vndas cornicatur: humidam tempestatem instare præsagit.

Solitaria regali passu fortasse incedit ob ascititiā ab externo aere, eóque uaporoso, corporis grauitatē. Vndas captat, quibus calida effluuia per eum auræ statum ad cutim perreptantia diluat, & obtundat.

Cornices supra petram vndequaque irriguā garrientes, & se aquis subinde mersantes, non dubia venientis pluuiæ testimonia sustinent. 122

Causa de superiori, & præcedētibus, abundè patet.

Cornix voce improba sub noctem plurimū conqueri audita, morantem pluuiam garrula sua cornicatione increpare censetur. 123

De se, & proximis aliquot satis supérque innotescit.

HALCYONE. Halcyone, cum sobole tepidum ad Solē pennas in littore expandens, suum hîc pro pluuia cum alijs calculum adijcit. 124

Quod quisque amat, aduentare si uel audit uel percipit, ægrè (donec apud aliū deposuerit, uel foras eliminauerit) conquiescere solet. Quanquā referre etiam licet ad ea quæ de corporū cum aere sympathia, sparsim suprà adnotauimus. Sunt Halcyonæ auiculæ passere paulò maiores, quæ in mari dies septem ante brumam, & totidem pòst, nidulari cōsueuerunt: à quibus Halcyonei dies nomen habent. Non desunt tamen, qui auiculas eas & esse & dici contendant, quas nostra

Quid Halcyone, & eius natura.

stra (hoc est gallica) lingua Martinetas, & Viridulas, à colore uiridi prospectū admodū oblectāte nūcupam9.

125 Monedulæ sub vesperā perturbatè clamitantes: & Passer manè solitarius pipillans: Ad hæc auiculæ cuiuscunque generis mare (quasi viso monstro) fugientes: pluuię vel tempestatis vestigia in aere impressa spectantium oculis admouent. MONEDVLAE, & PASSER.

Aridulum genus hoc auium, humectationē ab aere implorat. Addi potest, quod pastū propter uenietes aquas sibi præripi queritur. Fugiunt mare auiculæ, ob uaporum motū indefatigatū, & continuū, qui illinc urgente cælo ad pluuiarū nouū partum sursum exhauriūtur. Vt interim austrinas tepestates & internas pelagi rixas omittā: à quibus auium corpuscula & pati & affici, tam est certum, quàm quod maximè. *Cur mare nonnunquā fugiāt aues*

126 Lucifuga Noctua vespertino crepusculo de suis lustris citius quàm pro consuetudine plurimùm cucubando egrediens, pluuiarum præsaga haberi solet. NOCTVA.

Maturè exit, ut citò & tutò ob pluuiam (quam ut præsagit, ita ferre non potest) sese recipiat.

127 Ardea notas paludes admodū querula effugiens, & medijs in aruis tristis residens, aut supra altam nubem volitans, futuram pluuiam, & tempestates, præsentire traditur. ARDEA

Propter iniurias quas ex præuisa cū uētis pluuia sibi timet, loca hisce minimū obnoxia captat & ambit. Nā imbecillū corpus, & noxæ impatiētissimū gerit. Addēdum, *Ardea corporis est aduersum noxas imbecilli.*

dum, quod ob cutis raritatem, à motis uaporum effluuijs, & fatigante Austro grauatur: unde illa querimonia, & ad comparandum calorem uolatus.

PICVS. Martia Picus auis, quæ & pluuiæ auis antiquis dicta est, validius quàm pro more stridere si obseruabitur, certò imbres indicabit. 128

Picrochola auis aquam suæ naturæ amicam, & sane quam opportunam, uoce nuntiat, uenientémque applausu salutat.

MERGI & Fulicæ. Cũ medio celeres reuolãt ex æquore Mergi: 129
Clamorémque ferunt ad littora: cúmque marinæ
In sicco ludunt Fulicæ: tibi tempora signent
Infesta & pluuijs, & tempestate sonora.

Cur ad aquas excubẽt mergi. *Vapores ab aquis ad imbriferam nubem erigendam sursum attolli sagaciter subodorãtur: unde tempestiuè aliò migrare festinant. Vel quòd pisces plerique (quos pro præda habent) per eum cæli statum, è medijs aquis ad littora enatare soleant, quapropter hìc circunspectè excubias agunt.*

REGVLVS, & RVBETA. Regulus auicula, motu insolito, & cantu (sed tamen suaui) gestiens: Adhæc Rubeta antiquas macerias & excauatas arbores, necnon inhóspitas domos subiens, idem per omnia pollicetur. 130

Regulus auis, quæ & Regaliolus. Rubeta ranæ species. *Ille, quia aridulus uaporosum aerẽ plausibiliter excipit, & aduentantem humiditatem, qua refocilletur, cantu implorat. Hæc futuras aeris iniurias præsentiens, fuga, & loco salutem in tempore sibi parat.*

Colũbi ad suũ περιστερεῶνα tardè redeũtes, 131
& Gal-

& Gallinæ à pastu solitum remigrandi tempus etiam præuertentes, séque ad dumeta, aut tecta, nullo abigente, confestim recipientes, signa propinquæ pluuiæ secum perferunt. COLVMBI, & GALLINAE.

Quod ad Gallinas attinet, causæ de Aphorif. octauo supra centesimum (cum quo idem hic ferè sonat) excipiendæ sunt. Columbi percepto in pluuias aeris motu, in crastinum prouidè expleri satagunt.

132 Capræ tam arborum, quàm fruticum & suffruticũ ramusculos, stolonésve solito auidius carptim derodentes: ac nullo valente verbo, aut verbere, ad vineta vel aliò (licet non impunè) proficiscẽtes, pluuiarum, aut tempestatis præsagia, intelligentibus certò ob oculos ponunt. CAPRAE.

Futuram aeris cõmotionem naturali instinctu præ-noscẽtes, ne fame periclitentur, uentrem ut in dies aliquot sufficere possit, saburrare quo iure quáque iniuria sedulò student. *Capræ edacissima animalia.*

133 Oues veniẽte Hespero dum ad suas caulas aguntur, per viam herbas magna cum auiditate depascere, & ab his clamore, vel ictu, ægrè diuelli si videbis: idem quod antea, augurari existimabis. OVES.

Causa à superiori, ne transuersum quidem digitum recedit.

134 Fœminæ Oues, fœminæ item Sues, & Capræ, maribus omnibus admissis catulientes, & venerem nequidquam promiscuè confunden- OVES, SVES, & CAPRAE.

tes,

tes, hyemalem tempestatem pro foribus astare monent.

Genus hoc animalium, per uaporosum frigidúmq; & humidum aeris statum, natiuum calorem intus uegetiorem habet: & proinde genitales spiritus ad uenerem procliuiores ac opportunos magis: unde isthæc surgunt ueneris præludia uana.

CATVS. Catus seu Felis, Græcè ἄιλουρος nuncupatus, pedum priorum illinctu, caput cum interscapulio pectinantis in modum & abluentis si diu palpauerit, pluuias ingruere nõ ineptè commonstrabit. 135

Felis, Lunaticũ animal. *Quia animal id cerebro est præhumido (quod indicant oculorum illius cum Luna humiditatum rectrice menstruæ metamorphoses) idcirco uaporibus per Australem & pluuiam auræ constitutionem oneratum, perfrigeratúmque, frictionis & motus adminiculo partim excalfacere, partim conquisitam & adauctam pituitam tenuare, & ad fluxum insensilémque transpirationem apparare, atque (ut paucis multa dicã) grauante ea sarcina pedibus (quod aiunt) & manibus se exonerare satagit. quod tametsi multis ridiculum uidebitur, & ex uetularum placitis depromptũ, uerissimum tamen esse experiũdo condisces.*

ARIETES Agni & OVES Arietes, Oues, & Agni, inuicem arietãtes, & mutuo conflictu cornibus excurrẽtes, adhæc calces subsultim incutientes, hybernam tempestatem significant. 136

Animalia sunt (ut id repetam) admodum pituitosa,

excre-

excrementosáque, cuius rei pulmonarij illorũ catarrhi quos hæreditarios habent, satis suprá que fidem facit. Auctum itaque pituitosum eum succum, quia per uaporosum aeris statum caput cum partibus thoracis (uia oculis non ita peruia) grauat, saltu, corniculatione, attritu mutuo, & calorificis alijs causis excoquere, tenuare, & ad fluendum habilem reddere aggrediuntur. Quibus, si uidebitur, addes, quòd cornua cum ungulis exanguia, & per aerem in pluuias sese apparantem frigidiora reddita, de consensu, uicinia, & continuarum partium attactu, corpus uniuersum perfrigerare possunt. Nam aliquid mali propter uicinum malum. Quod dum gregaria hæc animalia præsentiunt, quibus à natura datum est modis, opportunè sibi prospicere, & se suámq; uitam tueri meditantur. Oues, & agni, pituitosa animalia.

137 Canum ventres borborygmos & murmurilla edere si percipies, vel humum pedibus non oscitanter scabere, sibíque scrobem effodere, eadẽ cum iam dictis instare tibi persuadebis. CANES.

Ab Austris fortasse uel illorũ uiatrijs id fieri existimabis: qui paratos corporũ humores, uia insensibili in flatus (quatenus calidi nõnihil sunt) tenuãt & resoluũt: quatenus humidi, natiuũ calorẽ (qui imbecillus flatuũ causa esse solet) imbecilliorẽ reddũt. Scrobes fodiũt, quod per hasce aeris constitutiones frigeãt extrema exanguia, unde excalfacere satagũt. Vel, quod aduersus futuras cæli iniurias (forsitã exclusi) perfugiũ sibi cõparant. Austri natura.

138 Si Aselli, aut Muli, diu multúmq; & caput, & auriculas absque præsente causa motitabunt: pluuiam adfuturam designabunt. ASELLI, & MVLI.

Hippocrates in Aphoris. *Auditum hebetant Austri (inquit Hippocrates) & caput grauant. Sunt Asellus, & Mulus, capite enormi: propterea pituitæ & gignendæ & excipiẽdæ perop-portuno. Quæ quia componente sese in pluuias aere, huiuscemodi animalia exagitare solet: idcirco calore de motu conciliato, quidquid id est tenuare dissipareque, imò uerò in ambientem aerem deponere in primis tentant.*

BOVES, & VITVLAE. Si Boues cum insolito mugitu ad stabula tristes sub vesperam proficiscentur, & Vitulæ præter modũ & vsum salientes, absente (præsertim ad visum) stimulo, vitulabuntur: tempestatem intra paucos dies sine dubio deorsum grassaturam, veluti de pictura quadam repræsentabunt. 139

Calor internus spiritus mouet. *Illi solita pabula propter instantes tempestates, easdémque sagaciter præuisas, sibi negata lugent. Hæ aucto (ut antea de Ouibus dictum est) interno calore, sanguinem, & cum eo motores, impetúmque facientes spiritus exacuente, lasciuiunt.*

Boues naribus patulis captantes auras, & cælum quasi emulgendo olfacientes, humidã aeris constitutionem plurimùm præ se ferre solent. 140

Austri capita replẽt. *Capita ab Austris (apud nos ferè semper pluuijs) uapore lento & pituita imbuta, in medium aeris gremium exonerare satagũt. Vel quòd tenuioris auræ spiraculo per nares & os in cerebrum (qua data porta) admisso, crassam muccosámque materiam incidere, extenuare,*

tenuare, & fluxilem reddere contendunt. Quod sæpius inculcatum non displicebit.

141 Boues posteriorum pedum vngulas & pilos parte aduersa plurimùm circumlingentes: adhæc in stabulis super dextro latere decumbentes, si veræ sunt priscorum recentiorúmque obseruationes, bubulcos vt à pluuiosa tẽpestate sibi caueant, naturali præsagio hactenus docuerunt.

Per pluuias ingruentes certum est corpora (ut millies diximus) humidiora reddi, & partes quæ cuti propinquant (excarnes maximè) in primis grauari. Quare nihil mirum si linctu, uel alio quouis modo Boues illas iuuare aggrediuntur. Præterea, sinistrũ latus propter cor perpetuò feruens, quia inualescente per eum cæli statum interno æstu, nouos gradus caliditatis assumit, idcirco illud ipsum (quemadmodum canes per Syrij καύματα dextrum in quo iacet hepar sanguinis officina) humi, ad captandum refrigerium percommodè inclinant. Cor omnium quæ in corpore sũt calidissimũ.

142 Buculæ ac si lymphatæ essent, vel OEstro percitæ, cum equis aut armenti alterius animalibus ἄνω, καὶ κάτω (quod Græci dicunt) cursitantes, surgentem pluuiam quasi digito indicant. BVCVLAE.

Ambiens aer crassus, & uaporosus, quia cutis spiracula occludit infarcitque, idcirco spiritus qui de sanguine manant, inualescente interno calore, ad faciendum impetum aptiores reddit.

SVES. Sues ſolutos farris aut fœni manipulos, ore ſúſque déque miſcentes, & perinde ac ſi rabie exagitarentur, curſim diſpergentes, ſubanteſque, à ſuperioribus diuerſum teſtâtur nihil. 143

Amica luto ſus, ob aquas uenientes lætatur. Reliqua cum ſuperiori, & præcedentibus aliquot, communia habet Aphoriſmus.

LVPVS Lupus ſolus ab alijs altum horrendúmque vlulans, & ad humiles paſtorum caſas, agricolarúmq; opera parum cautus accedens, ante tertiam auroram venturã cum pluuijs tempeſtatem innuit. 144

Voracitate Lupus inſamis. *Aeris in pluuias & uentos ſubodorata (occulto præſagio) commotione, ſibi de cibo in poſterum male metuit: quòd tum maximè ſtabulari ſoleant greges. Præterea operimentum aduerſus futuram cæli iram, anxius uenatur.*

MVRES, & SORICES. Mures, cum Soricibus præter modum acutè ſubſibilantes, ſaltitandóque de ſuis latibulis gregatim proſilientes, & ex cõculcatis ſtraminibus lectulos ſibi ſternentes, ſine pluuiarum ſignificatione antiquis habiti non ſunt. 145

Cute rara & tenui ſunt mures. *Cutim raram habent & tenuẽ: unde per aerem ſenſim graſſantem frigidulum & uaporoſum ſpiritum citò faciléque ſentiunt: cui & futuris pluuijs ut maturè proſpiciant, nidulos ſibi extruunt, & fomenta parant, aliáque calorifica aggrediuntur.*

MVSCAE, & PVLICES. Si ſummam corporis cuticulam, Muſcæ & Pulices ſolito infenſius ſua proboſcide vellicabunt: 146

cabunt: hominúmque ac iumentorum faciem & oculos sæpius abactæ cæsim (quod dicunt) & punctim recurrentes appetent: breui venturas pluuias nuntiabunt.

Exhaustas in circumfluum aerem unà cum uapore, humidi substantifici (quod paucum habent) portiunculas, quæ patet uia resarcire, & resiccata corpuscula humectare moliuntur.

147 Vespæ multis in locis ante vespertinũ Vergiliarum exortum subterraneas specus glomeratim ingrediẽtes, pluuiosam hyemem & frigidam præsagiunt, vt etiam Muscæ. VESPAE.

Loca subterranea minimum perflata (in quibus per hyemem, pluuias & frigora calor plurimus latitare solet) ut caleant cumulatim petunt. Nam frigidula sunt animalcula & exanguia, proindéque iniuriarũ aeris impatientissima. *Subterranea loca quãdo calcant.*

148 Apes prope sua aluearia (quòd lõgiùs progredi formident) flosculos ad mellificium sedulò excerpentes, tempestuosam ac pluuiam auræ constitutionem augurantur. APES.

Hoc faciunt, ut superueniente aeris præuisa perturbatione, citò, tutò, & iucundè possint euadere. Nam sunt imbecillæ bestiolæ, quæ subitas & uiolentas temporum mutationes difficulter sustinent. *Apes animalia imbecilla.*

149 Scolopendras multipedes vermiculos, rerum agri scriptoribus Cõuoluulos, Gazę Centipedes nuncupatos, confertim per muros ser- SCOLOPENDRAE.

 pere

pere reptaréque si videbis: pluuiam, aut hyemalem tempestatem formidabis.

Exangue genus hoc animantis à uaporoso aere grauatum, & utcunque perfrigeratum, motu calorem sibi accersere, & contra exagitantem auram, sese firmare, uijs omnibus studet.

VERMES. Vermes, quos Lumbricos & terræ intestina dicunt, humum quasi terebello pertundere, & foras affatim erumpere quandocunque deprehenderunt antiqui, idem cum superioribus illos ponere existimauerunt. 150

Humida aeris constitutio Lumbricis amica. *Terra ab Austris & aere uaporoso, imperceptibili motu affecta, imbuta, & madefacta, perfacilè Lumbricis teretibus uiam facit: ac uliginosum alimentum larga manu illis sursum exhibet: quod ut captent, è terræ penetralibus passim emergunt, & saturiunt.*

RANAE, & BVFONES. Dum confusè, & si modum spectas, immodicè (nisi fortasse quo tempore in furias Veneréimque ruunt: nam amor omnibus idem) coaxabunt Ranæ: aut è suis lustris solito maiores ac numerosiores prosiliẽt Bufones: pluuias propinquas esse significabunt. 151

Plausibiliter, & obuijs manibus, id quisque excipit, quod suæ naturæ amicum esse & famuliare intelligit. Vaporosus aer & pluuius, corpora implet: & si parata fuerint, in tumorem facilè attollit.

Conchæ Echini, & Cancri. Conchæ & marini Echini, saxis sese affigentes: adhæc Cancri ore forficatísque pedibus lapillos 152

lapillos prehendentes, & se arena saburrantes, tempestatem minantur.

Timent aeris uiolentas commotiones, propterea aduersus illas opportunè sese armant & præsidia quærunt. Vel, quòd tempestatis præludia ab imo ad summa per medium subodorantur: unde sibi consultò prospiciunt. Cancrorum aquatilium natura.

153 Pisces per serenitatem supra aquas subsultim micantes, & identidem ac si volarent iaculati, pluuias instare ominantur. PISCES

Sentiunt uaporum qui sursum, stimulante cælo, ad pluuiarum generationem ex aquis hauriuntur, motum & transitum: à quibus grauati, & penè dixerim præfocati, mitiorem auram foris captare subinde satagunt. Quanquam hoc æstate falsum nonnihil esse potest: per quam rectius diutiúsque agente Solis radio, factum uidemus (modò nihil aliud præpedierit) ut aquæ cum corporibus inibi contentis facilè incalescant. Quæ res efficit, ut pisces mitiorem aerem forinsecus suis branchijs attrahere moliantur. Addi potest quòd pluuiosam tempestatem (cuius amantissimi sunt) tacito quodam naturæ motu in uia esse præsentientes, iucundè uel de saltu se excipere testantur. Pisces aquarum & pluuiarũ amantissimi.

154 Emergente pluuiosa tempestate, octipedes Cancri ex aqua egredi, & se itineri motu regradario accingere, plerunque sunt visi. CANCRI.

Aquas à motis uaporibus iamiam subagitari cœptas, pluuia, uẽto, & procella ingruente, impetuosius permoueri debere, occulto spiraculo & sagaci præui-

sione subodorantur. Vnde foras (ut sibi tempestiuè consulant) prosilire aggrediuntur.

FORMICAE, & TALPAE. Si è suo cauo & myrmecijs oua certatim extulerint retulerintque Formicæ laborum patientissimæ: aut Talpæ oculis capri, edidiora cubilia & numerosiora (quasi suum κατώγεωρ exosi) sibi tumulatim effoderint: pluuiā vel tempestatem terras breui salutaturam indicabunt. 155

Formica biliosum animalculum. *Formicæ, biliosa animalcula (quod de morsu, uel attrito uestigio satis superque testantur) uaporosi & humidi acris (qui pluuias solet præcedere) adminiculante spiraculo, bilis acrimoniam natura duce obtundere, lenire, & demulcere procurāt.* *Talpæ Austri sponsæ.* *Talpæ Austrinam auram (cuius sponsæ nonnullis dicuntur) olfacientes, ut terrenum quod circumferunt corpus frigidum & siccū calido aere & humido perfundant, recreent, & exhilarent, ab imo ad summum per cuniculatas suas fodinas componente sese pluuia perreptant: mollémque auram aucupantes, fenestratum pedibus ac manibus necnon rostro sibi architectantur tumulum.*

FOLIA, PALEAE, & alia. Sicca folia, puluisculus item, & paleæ, aut res quæuis aliæ turbinatim per aerem moræ: pluuijs & aeris rurbationibus testimonia cum alijs accumulant. 156

Vnde pili & paleæ in rebus aeris plerūque reperiantur. *Vapores (ut id postremum repetam) momentum primū, quo sursum per inane ferantur, à cælo accipientes, corpora sequi parata secum facile trahunt. Vnde in grandine nunc pilos, nunc paleas, quandoque plumas,*

mas, & similia reperiri uideas. Quod prodigij loco (ut plæraque leuiora) habere solet ignarum uulgus, Quanquam Austros humidæ & pluuiæ constitutionis habenas (saltem apud nos) moderantes, in his plurimum posse negare non contendo.

157 Signa alia permulta pluuiarum facilè colliges de ventorum, tempestatúmque signis: & quæ his admodum affinia sunt, niuis, grandinis, & similium. Insuper de oppositis, qualia sunt serenitatis signa: habita vbique ratione locorum, & partium anni, necnon configurationum Lunæ ad Solem & planetas reliquos: addito præterea fixarum stellarum, quæ insigniores habentur, cosmico exortu & chronico occasu. Cautiones alias dabunt nostra ad rerum cæli & naturæ candidatos προλεγόμενα, quæ ante iudicia diligenter excuti suo postulant merito. Sed hæc satis: quæ minus accuratè curata qui dicet, curiosius si curabit, gratum se fecisse existimet. Superest vt humidas aeris constitutiones reliquas, quandoquidem in via sunt, paucis ex ordine deinceps expediamus.

Hæc viderit lector, & diligenter obseruet.

EPHE-

g.iiij.

EPHEMERIDVM AERIARVM, ANTONII Mizaldi Monſluciani,

Sectio ſecunda.

Signa Niuis, Roris, Grandinis, Pruinæ, caliginis, & obſcuritatis aeris, ex iis quæ omnibus ſub ſenſum oculorum cadunt, fideliter excepta.

Humidæ aeris conſtitutiones.

QVIA Nix, Grãdo, Ros, 1
Pruina, & Venti quamplurimi: adhæc Tonitrua, & ex ijs tempeſtates aliquot ad humidas aeris cõſtitutiones pertinent: de his (exigente aphoriſtica methodo) vt conſequenter ſcribamus, commodum admonet.

Signa pro partis anni natura inuicem temperanda.

Si itaque pluuiæ ſigna multa à Sole, Luna, 2
& alijs (modo quo ſuprà) excepta, initiante Vere, & Autumno procedente, necnon per temperatã Hyemem, in locis peropportunis (frigente nonnihil aura) obſeruabis: grandinem aut niuem, vel pro his denſiſſimas nebulas & pruinoſas in via eſſe exiſtimabis.

Cauſas ſequentium aphoriſmorum, lector candide, non eſt quod à nobis expectes. Rationem dabunt noſtra ad

ſtra ad rerum cæli & naturæ candidatos προλεγόμενα: ad quæ tanquam ad Lydium lapidem hîc tibi ſcripta ut explores, iterum atque iterum hortor & moneo. Cæterùm ſi cœptam uiam μεθοδικῶς poſthac ubique minùs ſequemur, nec uerborum lenocinio aures tuas demulcebimus: naturæ rei, quicquid id eſt, modeſtè, ut omnia, pro tuo candore condonabis. *Ornari res iſta negat contenta doceri.*

3 Nubes biduum, triduúmve plus minus circa horizontem ex fuſco ſubalbeſcentes, per Hyemem (ſpirante præſertim Aquilone) gelidas niues, Vere & Autumno grandinem aut pruinã parturire, vt eſt ab antiquis traditum, ita mihi in hoc Gallico cælo ſæpenumero obſeruatum. NVBES.

4 Si aer remixta albedine turbidus, per hybernam conſtitutionem remiſſo vtcunque frigore, in pluuiam ſeſe comparare videbitur: niuem (vento ad Boream annuente) pro pluuia plurimùm ſupponet. AER.

5 Si cũ multis pluuiæ ſignis frigus adeſſe obſeruabis, Hyeme pręſertim, & imminẽte necnon excurrente AEquinoctio verno, niuem aut grandinem pro foribus adſtare neſcius non eris. FRIGVS.

6 Areæ, ſeu coronæ circa Solem, Lunam, & inſignes ſtellas, cum ventorũ turbulentia ſubrubræ vel pallidæ glomeratim conſpectæ, niuem hyemali tempore nuntiant. AREAE.

7 Spirante Borea, Aquilone, vel Aparctia, ventis nobis frigidis & niuoſis: adhæc Thraſcia, VENTI.

& Ar-

& Argeste grandinosis, nubium pallor diuturnus si aderit: niuem, grandinem, aut congelata pluuiarum granula (modò cætera consenserint) expectare licebit.

NVBES. Vigente grauida nube, eáq; pallida (quam albam tempestatem nonnulli vocant) aerem commoueri si videbis, & nubibus nubes ex albo subobscuras conglomerari: instātis grandinis, aut niuis (modò locus, & anni pars subscripserint) immemor non eris. 8

PLVVIA. Pluuiæ signa pauca eadémq; imbecilla sic satis, cum temperato calore vel remisso frigore, quoties obseruabis: rorem, nebulam, pruinam, aut pro his aeris obscuritatem, locis & temporibus ad id opportunis, toties in via esse experieris. 9

AER. Hyeme, consequentibus diebus aliquot, vrgente gelido cælo incrassatus aer, adfuturam niuem (vt per inæqualis Autumni, & frigiduli Veris initia, grandinem) profundere nihil cunctabitur. 10

Signa alia, ex ventorum & tempestatum prognosticis (de quibus postea) pro locorum, & anni partium natura, singulis singula prudenter temperando, exhaurire perfacile erit. 11

SIGNA

SIGNA VENTORVM, AB his quę in Cęlo, Aere, Aqua, & Terra, palàm omnibus apparent.

CAELVM.

1 SOL matutinus, vespertinúsque, orbe rubicundo, fusco, rufo, aut versicolore, vel quomodocunque aliter picturato succenturiatus, ventorum carceres (qua mundi parte vanescens ipse circulus sese aperiet) actutum recludere aggredietur.

Signa ventorum à Sole, & quæ illum comitantur.

2 Sol varius apparens, & igneos purpurascentésve radios effundens, siue in partes exteriores, siue in semetipsum, ventura flatuum præsagia commonstrat.

3 Sol de inferno hemisphærio radios sub auroram obscurè rubentes iaculans, vel eius picturæ nubes præ se agens, ventorum testimonia secum habet.

4 Si caligo tenuis, & perexigua circũ vibrantes Solis radios exrẽdetur (qualem nonnunq̃ tenellæ nubes præ se ferunt) venti venientis nõ secus admonebit, quàm si cũ crocatis nubibus Phœbæa lãpas sese à nobis subduceret.

Perexigua cum Sole caligo.

5 Exoriente, labentéve Sole, si à Borea nubes vna vel altera rubescet, illinc ventos domesticos, vt Boreã vel Aquilonẽ, cælũ sparsurũ esse signũ erit. Si ab Austro, Austrũ: & ita de relqs.

Cum sole nubes quid præsagiãt.

6 Ex solaribus radijs quosdam Austrum, alios Boream

Radiĩ solares.

Boream quasi diuulsos lucidis cum partibus medijs exporrectissimè affectare si obseruabis: ventũ, aut pluuiam in via esse existimabis.

Cum Sole ignitæ nubes. In occidentali tractu, post lapsum Solem eúmque rubẽtem, nubes sparsim, instar ardentium carbonũ visæ, ventũ magnũ significant. 7

Sol maculosus radios manè & vesperi rutila de nube refundens, pluuiosa ventorum spiracula promittit. 8

Post Solem candidus circulus. Si abeunte Sole candidus ad occasum circulus apparebit, ventum magnum vnde primùm aperietur portendet. Qui si longè ante occasum, vel bona diei parte, sub vasta mole puniceus conspectabitur, etiam cũ ventis tempestates dabit. 9

Solares nubes. Solares nubes, quas Græci παρήλια dicũt, ab vna tantùm parte si informarit Sol, ac radios veluti minio intinctos longè porrexerit: vehemẽtes flatus, pro angulis in quos spectra ipsa annuerint, illum portendere certus eris. Quod in Luna, & eius paraselenis (sed minùs quàm in Sole) adhæc in stellis, sed infirmiùs quàm in Luna, etiam perappositè agnosces. 10

E

Rubicunda cum Sole quid portẽdant. Rubicunda omnia (vt paucis multa dicam) nascentẽ Solẽ vel cadentẽ comitantia, vẽtos plurimùm attulisse, vt veterũ monimentis est traditũ, ita obseruationibus multis firmatũ. 11

Vnde emergere debeant ventorum flatus, de situ radiorum Solis ad horizontẽ, vel mo- 12

tu

tu nubium ventoſum aliquod ſignum præ ſe ferentium, facilè excipies. Quæ ſignificatio non in ſolo Phœbi exortu, ſed etiam lapſu, locum habebit.

13 Vento (inquit Maro) ſemper rubet aurea Phœbe. Illa itaq; poſt cõiunctionem & ante, tertia vel (vt alijs placet) quarta: adhæc, poſt alias ad Solem configurationes in rubicundula nube, quaſi tremula apparens, ventos ab ea mundi parte inſurrecturos oſtendet, in quam à Zodiaco ipſa declinabit. *Virgil. Georg. 1.*

14 Luna in nube purpuraſcẽte ſubtilis viſa, corporiſque ſui partem à fratre nequaquam illuſtratam vultu ſolito ſplendidiore oſtẽtans, flatus ex eo cæli tractu promittit, in quem ſubſtrata nubes viam affectabit. Quanquam alij ad oppoſitum ſitum detorquent: quod vtiq; abſurdum omnino non eſſe, fidem faciet obſeruatio. *Signa ventorũ à Luna, & quæ illi cooriũtur.*

15 Luna ignea aut flaua, circulos circa ſe diuiſos & interhiantes multos excipiens, ventorum luctas vehementes, & ex his tempeſtates validas indicat. *LVNA circulis comitata.*

16 Luna ſi ad circuli ſui partem eam quæ luminis eſt expers, crocea, vel rubicundula apparebit: ventoſum bona ex parte menſem, intenſius & remiſſius, pro colorum varietate conſtantiaq;, apertè teſtabitur. *Luna crocea vel rubicundula.*

17 Si Luna pleno cornu lucens, circulum circa ſe habebit: qua ex parte is plurimùm ſplendicabit,

dicabit,ex ea adfuturũ vẽtũ maximè oſtẽdet.

LVNA opaca & obſcura.

18 Luna opaca cornua,& obtuſa,imò verò vultum totum adeò fuliginoſum præ ſe ferens, vt falcara dici videriq́ minimè poſſit, idem omnino quod ſuperiora pollicetur.

LVNA ſine vmbra, vel cum obtuſa.

19 Luna obiecto aliquo corpore prælato, vt mõte,arbore, vel turri,vmbram quatenus pro præſente luminis fœneratione illi datum eſt, nullam vel ſaltẽ obſcuram proijciens: ventos pluuioſáq́ Auſtrorum ſpiracula inrentat.

20 Lunæ cornu ſuperius acuminatũ & rigidũ, Septentrionalẽ ventum,vt inferius Meridionalẽ,portẽdit. Vtrũq́ rectum,vẽtoſam noctẽ.

De vtroque Lunæ cornu.

21 Lunæ cornua vtcunq́ reſima, & ſubpurpurea,mitem Zephyrum augurantur. Si contrà ſe habebũt,Apeliotẽ. Sed ea cautio in Septẽtrionalibus hiſce regionibus, ægrè mihi eſt deprehenſa.

22 Luna Boreale corniculũ renebricoſum & retuſum habens,à Seprẽrrione vẽrũ promirtit. Auſtrale,à Meridie.quãq̃ paulo aliter Plinius.

Varietas in vtroq; Lunæ cornu.

23 Lunæ nauiculatæ cornua ſurſum erecta, & acuta,ventoſam noctem, & fortaſſe diem ſequẽtẽ ſignificãr. Itidẽ ſi in plenilunio rubella ſpectabitur Dianæ facies alioquin argẽrea.

24 Ambobus cornibus tertium diem agens Luna,ſi neq́ nutabit, neq́ reſupina lucebit, ſed ſublimes vtrinque apiculos protendet: occidentales venti,illam poſt noctẽ agitabũtur.

Luna

25 Luna in plenilunio rutilans,& se in orbes variegatos circumuestiens, qua parte maximè splendicantes illos ostẽtabit,ex ea tempestuosos ventos licebit expectare. *Luna cum variegatis orbibus.*

26 Lunæ cornu superius quasi cõniuens, Boreã suspectũ facit:resupinãs, Austrũ. Quòd si duo tresve circuli circa Cynthiam aptabuntur,ab vno ventum serenum (modò extẽplo marcescat, & fenestratim expiret) præstolaberis: à duobus sereniorẽ:& ita de reliquis deinceps. *Circuli circa Lunam.*

27 Area,seu corona, Græcis ἅλως dicta, Lunã orientẽ,aut occidentem,vel per alias cæli regiones exspatiantem si obsederit: tãtisper dũ disparebit,certi nihil pronuntiabis. Nam qua ex parte dispescetur, aperietúrq;, inde vẽtos emittet. Quod à pluribus partibus factum si videbis: eorũdẽ cõfusio,súsq; déq; inferiora vrgebit:ac dubiã in aere flatuũ pugnã cõcitabit. *Coronæ Lunares.*

28 Stellas(vt cũ vulgo loquar)præcipites,obscuram per noctẽ (albescẽte à tergo tractu) crebrò volitare,& penè dixerim ruere si videbis: vẽtos ex ijs partibus in quas ferẽtur,expectabis. Si de pluribus, vagos & errabundè inconstantes. *STELLAE cadentes.*

29 Crebra & insolita stellarũ scintillatio,certissimũ vẽtorũ signum est. Quæ circa planetas si cõtinget(quanq; hoc negãt) cũ vẽtis etiã pluuias excipere pro soli & cæli natura par erit. *Stellarum scintillatio.*

30 Orionis,Arcturi,Pleiadũ,& insigniorũ primæq; notę stellarũ aliquot cęlo hærẽtiũ,matutinos *Fixarũ stellarum exortus & occasus.*

tinos cũ Sole & planetis exortus, vespertinósque occasus, necnon cæli (vt loquuntur) mediationes, ventosas tempestates, ac pluuias aduehere, antiquorum libris hodiernę subscribunt obseruationes.

Stellarum quãtitas cũ colore mutari visa. Stellæ solito maiores lucidioresq; visæ, ventorum afflatus ex ea cæli parte minantur, in quam de ecliptica pro ratione latitudinis inclinabunt. 31

Circuli circa errantes vel inerrantes stellas visi, idem quod de Sole & Luna diximus, promittunt. 32

COMETAE. Comatæ stellæ (vt alibi ostendimus) si diu sub ingenti corpore excanduerint: ex ea parte vnde insurgent, vel in quam caudam iaculabuntur, insignes ventos & constantes adfuturos nuntiabunt. 33

TRAIECTIONES. Traiectiones ex quo mundi angulo frequẽtes micabunt, ex eo irruituros ventos testabũtur: à contrarijs partibus subsilientes, eorundẽ instabilitatem: à quatuor mundi plagis erumpentes, omnimodas tempestates, vsque ad tonitrua, & coruscationes. Quod ad ignitas aeris impressiones alias, pro tua prudentia non ineptè etiam accommodare poteris. 34

Parahelius & Paraselene. Parahelius aut Paraselene (de quib9 sectione prima) si ex parte Austri vel Aquilonis apparebit, illinc ventum aut aquam dabit. 35

AER.

36 VENTVS in Solis & Lunæ coniugio ſpirãs ſi in tertium vſq; diem perſeuerabit, primum tetragonum, & fortaſſe plenilunium attinget. Quòd ſi die tertio alius quiſpiam interuenerit, ventorum confuſio (vincẽre tamen qui tertius fuit) oborietur. Quam obſeruationẽ ad plenilunium & præcedentes, necnon ſequentes Lunæ ſchematiſmos etiam appoſitiſſimè adaptabis. Quanquam alij ventum eum qui in aliquo Lunæ articulo viger, in ſequentem vſque duraturum exiſtimant. Quod tamen apud nos locum non habere, plus centies exploraui. VENTI. *Hîc aduertat Lector ſedulus.*

37 Quia rarò pluuia, aut nix abſque vento ceſſare, abigíque ſolet, idcirco vtraque ſi inſignis erit, flatuoſum aerem non procul abeſſe teſtabitur. *pluuia & nix.*

38 Poſt ſubſidentem pruinam, caliginem, aut nebulam, ventus moueri plerunq; conſueuit. Propterea ſi hæc abundauerinr, fururi Auſtri indicium eſſe volunt. *Pruina & caligo.*

39 Cælo ſereno, nebula quantumuis parua, dũ Sol exoritur viſa, flatum procelloſum alicubi minatur. NEBVLA.

40 Purpureæ nubes, poſt lapſum Solem Septẽtrionem verſus in longum exporrectæ, ventos (ſplendente eo cæli rractu qui intercedit) intra triduum validos præſagiunt. NVBES *purpureæ.*

41 Nubes ventoſa in eam horizonris partem, *Nubes ventoſa.*

h.j. à qua

à qua ſpirare non videtur vẽtus, deerrans, flatus eò migraturos ſignificat.

Nubes montanæ. Nubes in montium verticibus longè lateq; 42
diſperſæ, in quancunq; partem agentur, illinc ventum inuaſurum promittunt. Tametſi alij ab ea plaga efflaturum contẽdunt, vnde propellentur nubes.

AER rubidus. Aer abſq; profundis nubibus, & obſcura ca 43
ligine, per maiorem hemiſphęrij partem rubeſcens, ventos adfuturos, niſi falſæ ſunt cum libris obſeruationes, hactenus quaſi digito indicauit.

Coruſcatio matutina, & veſpertina. Matutinæ coruſcationes (vt etiam veſper- 44
tinæ) abſque tonitru, & nubibus, per horizontem vaſtè micantes, ventos pluentes & quandoque ſerenantes oſtentant.

FVLGVR. Vere, AEſtate, & Autumno, ſi ab Euro, vel 45
Auſtro (purpuraſcente alicubi aere) frequenter ac plurimùm coruſcare videbis: adhæc à Zephyro, & interdum Borea: illinc vẽtos ingruere coniectabis.

TONITRV matutinũ & veſpert. Tonitrua matutina, aerem perflantem anti- 46
quis attulerunt: veſpertina & meridiana, imbrem. Sic ab Auſtro, Cauro, vel Fauonio, quoties nocte ſerena plurimùm fulgurauit, imbrifer ventus in via ſæpe fuit.

TONITRVA Hyberna. Tonitrua, Sole hyemalia ſigna perluſtrante, 47
crebrò audita: Ver, & nonnunquam annum totum, ventoſum, quaſi tuba de alto, rerum aeriarum obſeruatoribus cecinerunt.

AEſtate

48 AEstate si vehemẽtius & crebrius tonabit quàm coruscabit, vẽtosas aeris commotiones ab eo angulo vnde percrepabunt tonitrua, formidabis. TONITRVA æstiua.

AQVA.

49 MARE plus solito cæruleum apparens, Austros nũtiare tradunt: atrum, Aquilones: derepente ex inquieto tranquillum, vẽti vnius in alterum degenerationem, vel incrementum. MARE, & eius colores.

50 Spumæ maris dispersæ, & insigniter bullantes aquæ, asperam tẽpestatẽ flatuosámque promittunt. Adhæc si facto silentio mare altius intumescere deprehendetur. SPVMAE, & BVLLAE.

TERRA.

51 Nubilosa montiũ cacumina, sonitũ mugitibus persimilẽ edere, aut solito elatiora crassioráque apparere si videbis: præterea insulam ex vna multas ementiri: Austros, & ab his pluuias expectabis. MONTES.

52 Si excluso oculorum vitio montes, arbores, & reliqua corpora quæ sub sensum cadũt, crassiora quàm pro consueto modo, maioráve cõspicientur: caliginosos, & præhumidos Austros, viam affectare certus eris. ARBORES, & alia.

53 Terra natiuum suum colorẽ exuisse visa, & nigrior quàm sit apparens, Boreale signum ob oculos ponit: albior, aut pallidior, Australe: præsertim in liberiore cælo, & solo. TERRA, cum suis coloribus.

FOLIA, LANVGO, PLVMAE, & alia. Folia, sine aura (saltē quæ sētiatur) per inane ludentia: & lanugo, vel res quæuis alia in aere volitans: adhæc aquis pluma quasi aliunde mota, vltro citróque subsultans, ventorū signa secum habent. 54

FLAMMA & LVCERNAE. Flamma scintillas multas micatim excutiens, séque (nullo cogente) intorquens: insuper lucernæ fauillaceos fungos (vt sic dicam) eructantes, pluuiosos ventos augurantur. 55

PASSER, CANES & AVES. Passeres præter modum pipillantes, & Aues veluti somnia sibi fingentes, adhæc Canes in puluere sese plurimùm volutantes, adfuturis ventis signa haudquaquam obscura ponunt. 56

ARANEARVM pensa. Aranearum filamenta per aerem motu vago multipliciter delata, ventorum, & pluuiarum certissima præsagia veteribus dederunt. 57

FVLICAE, & ARDEOLA. Fulicæ per serenitatem, relictis paludibus, in sicco ludentes, & Ardeola multùm obstrepera mare fugiens, ventos cum aeris perturbatione ingentes minantur. 58

ANATES vrbanæ & agrestes. Anates, tum domesticæ, tum agrestes, si diu & multùm alas excusserint, séque cum vrinatoribus Mergis solito auidiùs aquis commiserint, tempestatum & ventorum præcones habebuntur. 59

MERGI. Mergi è medio mari ad littus perstrependo conuolantes, ventorum & tempestatis testes esse solent. 60

Anse-

61 Anseres instante septentrionali vento, in Meridiē volatum exercuisse sæpenumero deprehendimus: ingruente verò Australi, ad Boream. ANSERES

62 Echinus terrestris (qui & Ericius dicitur) duo foramina in subterraneo suo tuguriolo effodiens, vnum ad Boream, alterum ad Austrum: vtrumlibet obturauerit, illinc ventos emersuros ostentabit. Si ambo: illorum pugnā confusè variam indicabit. ERICIVS.

63 Delphini per maris tranquillitatem lasciuientes, & aquas socio saltu validè perflantes, ventorum impetum ex eo cæli tractu significabunt, vnde primùm erunt visi. DELPHINI.

64 Signa alia ventorum de superioribus aphorismis, & sequentibus sparsim colliges: nam omnia omni in loco inculcanda non sunt: nec prætermitres locorum, & temporum, necnon cæli habitudinum rationes. *Hæc videat Meteorophilus.*

SIGNA TONITRVORVM, FVLGVRVM ET FVLMINVM.

1 SOL manè aut vesperi per æstiuos dies, adhæc initiante Autumno, & procedente Vere, caua in nube, & grauida, cum insolito calore visus, cælum grauiter tonaturum minatur. SOL.

TRAIECTIONES. Traiectiones ex quatuor mundi angulis 2
(exurgente à meridie atra nube) vastè irruentes, tonitruorum & coruscationum, vel pro his ventorum prouentum magnum conspirante regione, & anni tempestate, præsagiunt.

TYPHON. Typhon ventus turbinosus, AEstate, Vere, & Autumno, paleas, puluerem, & alia sursum de improuiso, densis nubibus obducto cælo, si raptabit: tonitrua, & quæ illa comitantur, proxima esse portendet. 3

IRIS. AEstiui dies, & qui illos antecedunt Verni, sequuntúrque Autumnales, si præter anni tempestatem incalescent: séque ad occasum (labente Sole) Iris proferet: tonitrua & cũ fulgetris fulmina validè formidabis. 4

Hæc obseruet Meteorologus. Signa ventorum, tempestatum, & pluuiarum quamplurima, à circulis parahelijs, virgis, nubium natura, & alijs quæ circa luminaria vel alibi apparent, opportunis temporibus & locis, aere quo dictum est modo incalescente, accidere si videbis: ad tonitrua, & quæ inde pendent, singula singulis, vt par est, miscendo, non ineptè transferre accommodaréque poteris: præsertim si Mars & Mercurius, vel cum his Iuppiter, luminarium eclipsibus, & magnis coniunctionibus, vel anno aut eius quadrãtibus præfuerint. 5

Statueram

6 Statueram hoc loco tonitruorum à quatuor mundi plagis exurgentium portenta, adhæc per duodecim anni menses eorundem prognostica, & ad singulos dies hebdomadis præfigurationes, ex Anglosaxone Beda adscribere. Præterea, quid per duodecim signa Zodiaci, & anni menses totidem audita, ex Hermete & Leupoldo præsagiant. Sed rem eam, tametsi ab antiquis accuratè curatam, & obseruatam, quia fastidientibus, & optima quæque aspernantibus sæculi huiusce stomachis aliquot nauseam allaturam conieci, manum (quod dicunt) de tabula tollere visum fuit.

Sæculi huius mores, ad antiquorum obseruationes pessimè compositi.

EPHEMERIDVM AERIARVM, ANTONII Mizaldi Monsluciani,

Sectio tertia.

Signa Tempestatis, ab his quæ in Cælo, Aere, & Terra, omnibus (nisi cæcis) apparent.

Quid propriè Tempestas.

TEMPESTATIS nomine hîc aliud nihil accipies, quàm aeris constitutionem ex aqua multa & vento valido: niue & vento: vento & grandine: vento fulgure & tonitru: duobus, tribúsve, aut pluribus inuicem complicatis. Quorum ratio pro partis anni, & cæli solíque statu, facilè colligetur. Nam peculiares suas habet cōmotiones anni quadrans, & terræ tractus quilibet. Quanquam non sum nescius pluuiam simpliciter magnam, aut ventum perstrenuum, niuémque per se ingentem, & cum procellis tonitrua, coruscationes, ac fulmina, quibusdam etiam tempestatis nomine includi. Sed hîc antiquorum & eruditorum, non vulgi, placita sequimur. 1

Tempestas apud recentiores.

CAELVM.

Ergo si solares radij, obscura se in nube recōdent: 2

condent, videbitúrque Sol ipse quasi diuisus: adfuturæ tēpestatis præsagium, pro partis anni natura, hinc seriò colliges.

Signa tempestatis à Sole, & quæ illum comitátur.

3 Solis radij nubem liuidam, densam & prægnantem veluti emulgentes, & quodam modo sorbentes, asperam tempestatem portendunt.

4 Si cadentem Solē fuscatæ nubes montis instar vtrinque obsidebunt: erítque aspectus eius quasi rubrica maculatus: tempestatē non procul abesse scies.

5 Candidus circulus vel lutheus labentē Solem consectans, ventosam pluuiámque aeris constitutionem denotat, in nube aut nebula vehementem.

Circulus circa Solem.

6 Luna in exortu suo cornua crassa & obtusa de fracta grauidáq; nube porrigēs, breui horrendam tempestatem, pro cæli & anni natura, adfuturam minatur.

Signa tempestatis à Luna & quæ illam sequuntur.

7 Si nebula obtegentur Lunæ cornua, tēpestatem (si quidē AEstas erit) significabunt: si Hyems, niuem, vel pluuiam.

8 Luna dum mediā aut alteram luminis partem de fratre fœneratur, valde circularis & obscura caligine suffusa apparens, tempestatum nuntia vulgò haberi solet.

9 Luna tertia si tonabit, illo mense tempestas bis aderit: si quarta (pro partis anni modulo) fulgur

LVNA flammea. fulgur, vel grando. Sin flammea videbitur, inualescent venti.

CORONA circa Lunã. Luna quarto die recta, Varroni magnã tempestatem in mari præsagit: nisi fortasse coronam circa se habebit, eámque synceram. Nam tum ante pleniluniũ hyematuram asseuerat. 10

STELLAE Si stellarum fulgor derepente hebetabitur: 11
neque alicũde nubes, aut caligo obuiabit: nec Lunæ argenteus vultus, vt talia fiant causam dabit: tempestati aduentanti prospicere percommodum erit.

A E R.

Circulus vaporosus, & aerius. Candidus circulus serò ad occidentalẽ ho- 12
rizontis tractum visus, leuem significat opportuno tempore noctis tempestatem.

NVBES Si manè seróque nubes ad orientem & oc- 13
cidentem ignescunt, vel Auster Boream accersit, ex frequenti obseruatione tẽpestas idoneis locis & temporibus portendetur.

Coloratæ nubes. Nubes ex purpureo vel croceo liuẽtes, gra- 14
uidæ, densæ, & continuę, tempestates sonoras parturiunt.

T E R R A.

MONTES, & alia. Montium, absque manifesta causa, audi- 15
tus sonitus: & nemorum fragor, cælíque murmur: formidanda tempestatis præludia exhibent.

Ignes pallidi, & crepitantes: adhæc circun- 16
positi

positi hinc inde ellychnijs fungi, idem ferè ob oculos ponunt. IGNES, & Ellychnia.

17 Ignis scintillas (vt sic dicam) exspuens, & carbo vehementer candens, necnon fauillam à se subinde excutiens: præterea cinis in foco vltro concrescens, tempestuosos ventos in via esse nuntiat. CARBO & CINIS.

18 Si ægrè lucebit foculus, & flamma obliquè flexuoséve agetur: adhæc lucernæ, candentes micas elident: & ollis sponte adhærebunt carbones: ventosæ tempestatis & nimbiferæ augurium esse reputabis. FOCVS, flāma LVCERNAE OLLA.

19 Grues manè gregatim conuenire si videbis, vel vnde migrarunt ilico remigrare: hyemalē tempestatē proximam esse moneberis. GRVES

20 Si Anseres pro cibo & pastu inuicem pugnantes in clangorē insolenter prorumpent: aut Passerculus manè præter consuetudinem immodicè pipillabit, idem quod antea expectabis. ANSERES & PASSER.

21 Nycticorax in caducis parietibus & antiquis domorum testudinibus præter consuetudinem (licet cælū inuitet) delitescens, haud dubia adfuturæ tempestatis prognostica ob oculos ponit. NYCTICORAX

22 Cornix præcipiti voce & incondita cornicans, & Passer, vel auium quæ minus albæ esse consueuerunt alia quæuis, solitum colorem CORNIX & Aues.

exuere

exuere visa, de priscorũ obseruationibus tempestatem imminentem indicat.

MERGI Corui, & Nycticorax Mergi maria aut stagna fugientes, & Noctua serenãte vespera, plus æquo querula: Preterea Corui vocem carptim resorbenres, ventosum imbrem & procellosum præsagiunt. 23

GRACVLI, CORVI, & Pauones. Corui turmatim simul pascentes, vocésque multas identidem mutantes: Insuper Graculi ab Austro gregatim volantes: & Pauonum insoliti clamores, adfuturam tempestatem designant. 24

BOVES. Boues pręter modum famelicos in dextrum latus iacêre si videbis, futuræ tempestatis signa cum prædictis illos & tueri & augere cõiectabis. 25

BVCVLAE, & OVES. Boues, & Buculæ, ad stabula cum tristi mugitu redeuntes: adhæc Oues matutinam Venerem promiscuè exercentes, tempestatis surgentis testimonia habent. 26

LVPVS. Lupus insolito more solus ab alijs frequenter horrendúmque vlulans, & rusticorũ arationes parum cõsultus adiens, nihil diuersum ab alijs significat. 27

CANES, CANCRI, & MVRES. Canes pedibus humum effodientes: & fluuiales Cancri terram (aquas exosi) affectantes: Mures item præter solitum sibilantes ac pauitantes, idem omnino concinunt. 28

APES. Apes sereno cælo haud ita procul à suis 29

apiarijs

apiarijs flosculos excerpere, & intus bona ex parte mellificio incumbere si videbis: lu ctantes cum pluuijs ventos, tempestatésque sonoras, præsagire existimabis.

30 Loligo volitans, & Cōchæ adhærescentes, necnon Echini sese affigentes, pręterea Ranę vltra modum vocales, tempestatem venientem augurantur. *Loligo, Conchæ, Echini, & Ranæ.*

31 Sepiarum ossa in littoribus affatim natātia, Pulmones item marini solito numerosiores conspecti, idem quod prius indicant. *OSSA sepiæ, & PVLMONES.*

32 Trifolium contra tempestatem inhorrescere, & folijs veluti contractis rigere, tradiderunt veteres. *TRIFOLIVM.*

33 Signa tempestatis alia (quæ multa sunt) de pluuiarum, ventorū, niuis, tonitru, & similiū prognosticis, nō neglecta vbique cęli ac temporis necnon locorū ratione, facilè leuitérque erues. Nec malè te habebit, si quāplurima ex superioribus huc transferre (exigente materia) nihil erubuimus. *Hæc videat rerū aeris studiosus.*

SIGNA SERENITATIS, ab his quæ in cælo, aere, aqua, & terra, omnibus apparent.

CAELVM.

1 SOl tibi signa dabit. Solem quis dicere falsum
Audeat? vt magni musa Maronis habet
Ille *Signa serenitatis, à Sole & quæ illum comitantur.*

Ille itaq; si in exortu suo caliginis nubiúmq; & varietatis expers erit, hoc est, purus, vnicolor, & vbiq; simplex apparebit: diem eam serenam cum sua nocte, certò tibi aduehet.

Si blando postmeridianus fulgore & innu- 2
bilus occumbet Sol, purum habens vespertinum cælum: subsequentem auroram, eámque noctem serenam dabit.

Reuisente hemisphæriū nostrum matutino 3
Sole, si aer perspicua tenuíque albedine illustrabitur, serenitatem spondebit.

Fluxu vespero descendente abeuntéq; So- 4
le, si vicinæ nubes rubicundæ, raræque comparebunt: noctem, & qui sectabitur illam, experiere diem nitidum.

Quoties Sol lympidus & minimùm feruens 5
sese sub horizōtem proripuit, postridiéque similem dedit exortum, toties certissima serenitatis testimonia cōmonstrauit.

Solares radij marcescētibus similes (quem- 6
admodum fieri solet, dum Luna terrę & Solis ex directo stans, illos obumbrat) si sub aurorā nubes densas purpurascentésve aut croceas nō viderint, arida per diē illum arua indicabunt.

Si magnus orbis paulatim flaccescens circa 7
exorientem Solem dilatabitur, repentéq; decrescet, die illo serenitatis indigus non eris.

Sole matutino emersu mundum salutante 8
nubes per horizontem ratescete, vel à solatibus ra

bus radijs dissipatas vanescere si videbis, sereni aeris præsentissimum signum habebis.

9 Circa emergentis Solis vel cadentis aureã imaginẽ caligo leuicula, aut aerea nebula apparens, tempus serenũ (si modò vera fuit nebula) semper nuntiauit.

10 Sol per pluuias igneus occũbens, aut subpur pureã faciem præ se ferens, sequentem lucem pluuiarum expertem antiquis significauit.

11 Sole in orientali tractu degente Iris ad occasum visa, serenitatis, & nonnunquã pluuiarum leuissimarum testis esse mihi sępenumero obseruata fuit.

12 Versante supra horizontẽ Sole, Irides (qua parte nox humida cælo præcipitat) per tẽpestatem visę, serenitatẽ indubitatã spõdent: ad orientalem verò tractũ, dubiã. quod de librorũ fide tametsi certũ esse constat, tute nihilominus etiã de experiẽtia cõstãter obfirmabis.

13 Si Sol ab ea mundi regione vnde spirat vẽtus recedet: aut in qua est, vel mox proficiscetur, insurgent flatus: serenitatẽ, nisi falsæ sunt antiquorum obseruationes, certò promittit.

14 Luna tertia vel (vt dictũ est) quarta, tenui puráq; luce & subtili nitescens, hoc est syncerum lumen nullis interiectis effumationibus præ se gerens, serenitatem haudquaquam dubiam ostentat. *Signa serenitatis à Luna & quæ illam sequuntur.*

15 Si Luna recens, virgineo splendore suffusa cornua

cornua ſurſum emiſerit: aut in plenilunio (ſaltem per dimidium) pura erit, ſerenitati iacta eſſe fundamenta admonebit.

Luna falcatam ſui corporis abſciſionē corniculo vtroque acuminato admodū argenteā ſi obiectabit, ſerenitatis præſaga habebitur. 16

Corona circa Lunam. Si area aut corona Græcis ἅλως dicta, vna & ſimplex circa Lunam abſque vlla interruptione paulatim vaneſcere deprehēdetur, ſerenitatem portendet: cui ſigno tanquam vero perpetuò adhæſerunt antiqui. 17

Si Luna in exortu quarto (nanque is, vt eſt apud Vergilium, certiſſimus author) 18

Virgil. 1. Georg. Pura, nec obtuſis per cælum cornibus ibit:
Totus & ille dies, & qui naſcentur ab illo,
Exactum ad menſem, pluuia ventíſq; carebit.

CIRCVLI circa ſtellas. Circuli candidi, vel ſubpurpurei, circa planetas aut fixas ſtellas viſi, ſerenitatē, & quandoque ventos, rerum aeriarum obſeruatoribus ſignificaſſe traduntur. 19

STELLAE. Stellæ blando fulgore ſcintillantes (etiam ſi perreptantibus niueis nubeculis, cælum alicubi obducerur) ſuperioribus pro ſerenitate ſuum adijciunt calculum. 20

GALAXIA. Lacteus in cælo tractus (quem noſtri, ſancti Iacobi viam, Græci γαλαξίαν dicunt) perſpicuus, & quoad eius fieri poteſt nitidus apparens, ſerenitatis teſtimonia confirmat. 21

Crinitæ ſtellæ (vt etiam traiectiones) diu ſub in- 22

ſub ingenti corpore micare viſæ, ſquallorem & ſiccitates prænuntiant. In quibus quia ſecundus cometographię noſtrę totus eſt liber, verbum non amplius addam. COMETAE, & TRAIECTIONES.

AER.

23 Coruſcationes ſub veſpertinum crepuſculum abſque tonitru & nubibus, per horizontem frequentes vibratæ, ſerenitatem indicăt. CORVSCATIONES.

24 Nubes veluti plumeas, & lanarum floccuлis aut candidis velleribus ſimillimas, per aerem alto iam Sole cæruleum colorem intertexentem diſperſas ſi videbis: ſerenitatem in via eſſe tibi ſpondebis. NVBES.

25 Si nubeculas hincinde per horizontẽ emergentes è veſtigio tabeſcere vaneſcereq́ proſpectabis: cælum (ventorum carcere clauſo) ſerenam auram promittere certus eris. NVBECVLAE.

26 In pluuioſa tempeſtate nubium diſgregatio quæ prius nõ erat oborta, ſerenitatis ſpem aliquam oſtenrat: maximè ſi ab ea horizontis parte vnde exiliunt flatus, continget. *Nubiũ diſgregatio.*

27 Ab ortu occaſum verſus nubium matutina aut veſpertina propulſatio agente vento obſeruata, ſiccam ſerenámque aeris conſtitutionem mihi plerunque commonſtrauit. *Nubiũ propulſatio.*

28 Nubes in æquore vel alibi prædenſa apparens, & aquas propemodum attingens, ſi in *Nubes in aqua.*

 ſublime

ſublime fruſtulatim direpta attolletur : ſerenitatē (niſi omnino mentiuntur antiqui) pręnuntiabit.

Nubes raræ Nubes raræ & de ſuperficie tantùm liuidulæ, in pluuioſo cæli ſtatu, quia vaporum reſolutionem paulatim fieri teſtantur, ſerenitatis augures eſſe plurimùm ſolent. 29

PRVINA, & VAPOR. Pruina parua (vel potius nebula) Vere, & Autũno cum aurora frigidula exurgente Sole peſſum abiens: adhęc circa aquas, paludes, aut prata matutinus fumus apparens : diuerſum à ſuperioribus ponit nihil. 30

NEBVLAE. Nebulę montium ima potius quàm iuga obſidentes, vel in medijs campis humiles proſtratæ, eandem omnino cantilenam cũ iam dictis occinunt. 31

ROS. Ros manè aut veſperi in quacunq; anni parte plurimus deſcendens, ſerenitatis præco fidiſſimus hactenus eſt habitus. 32

SPLENDOR. Splendor per pluuioſnm auræ ſtatum ad Boream elucens, ſereni cæli (etiam ſi ad Auſtrum nubes coacta fuerit) ſignum appingit. 33

AVRORA, & *cælum rubens.* Aurora Æſtate ſolito frigidior cum nubibus ab exortu occaſum verſus tendentibus emergens, ſerenitatē perinde nuntiat, ac ſi ſub veſperã cælum rubeſcere deprehenderetur. 34

VENTVS. Boreas validè ſpirans tametſi nubes multas cogit, nihilominus ſerenitatem (ſaltem apud nos) aduehere plurimùm conſueuit. 35

Si ad

36 Si ad horizontem, tonitru abſente, coruſcabit, nulla nube ibi aut alibi percepta, ſerenitatem in via eſſe moneberis. CORVSCATIO.

AQVA.

37 Serenum aerem & tranquillum ſperare minimè licet, dum mare longè à littoribus ſonos exhibet, aut littora ipſa ſolito plus perſonant. MARE.

38 Littora abſque arenoſis ſulcis plana, Auſtrũ pluuiarum nutritium quieuiſſe, & proinde ſerenitatem pro foribus ſtare oſtendunt. LITTORA.

39 Nebula circa mare, flumina, prata, & loca ſubaquoſa, veluti in planiciem depreſſa, idem quod nunc nuper teſtatur. *Nebula ad mare.*

TERRA.

40 Montes prærupti in iudicijs aeris ſuam contemplationẽ, ſuáque prognoſtica ſuſtinentes, puros vertices ſi habebunt: ſuffragium iam dictis non denegabunt. MONTES.

41 Lucernæ flãmula (etiã per pluuias) quieta & nullo ſtridore querula, futuræ ſerenitatis nõ obſcurũ cum ſuperioribus habet teſtimoniũ. FLAMMA.

42 Noctua poſt Solis occaſum frequens viſa, & Halcyon cum ſua ſobole (Solẽ veluti exoſa) vmbras captans, ſerenitati ſubſcribit. NOCTVA, & Halcyone.

43 Corui priuatim crocitantes, & lętantium in morem congreſſu turmatim facto liberiùs vociferantes, ſereni aeris pręcones eſſe ducũtur. CORVI.

Coruos ſub nocturnum crepuſculum gregatim verſari ſi videbis: & dum ſeparãtur, ſummè crociẽdo dulces inuiſere nidos: idem quod antea præſagire exiſtimabis. 44

Corui contra Solem hiantes, & manè per arborum ramos plumas dilatantes, nihil diuerſum exhibent. 45

CORNIX. Cornix emergente Heſpero querulam vocem ſubinde varians, marceſcentis tempeſtatis (vt manè ſerenitatis) ſignum dare, obſeruationibus multis comprobatur. 46

NOCTVA. Nocturna noctua poſt Solis occaſum in tẽpeſtate blandè cucubans, ſerenam auram adfuturam ſpondet. Querula verò in ſerenitate, tempeſtatem. 47

AVES. *Piſcariæ.* Ichthyophagæ aues tam lacuſtres quàm fluuiales, & marinæ, die tota procul ab aquarum crepidinibus viſæ, pro pluuia ſerenitatem oſtendunt. 48

COLVMBI, & MILVIVS. Sylueſtres Columbi inſolenter cantillãtes, & Miluij dum ſublime petunt inuicem colludentes, ſereni vulgò haberi ſolent. 49

VESPERTILIO. Veſpertiliones ex ſuis fornicibus (dum nigras labens Sol aduehit vmbras) prodeuntes, & numeroſiore quàm conſueuerunt agmine volitantes, ſerenitatem augurantur. 50

GRVES. Grues tacitum ſecurúmque volatum gregatim 51

gatim moliri,nec ilico pedẽ referre,si animaduertes,blandam serenitatem (nam tempestatum,vt diximus, excessum ægerrimè ferunt) nuntiare cogitabis.

52 Paruulæ Muscę sub Solis occasum pyramidis,aut globuli in modum sursum passim coactæ,longis obseruationibus serenitatis indices sunt habitæ. MVSCAE.

53 Caligo post pluuias vel vdum cælum per aerem sparsa, serenitatis prognosticon antiquis exhibuisse traditur. CALIGO

54 Reliqua sereni aeris testimonia de priuatione,vel contrarijs signis(qualia sunt humidarum aurę constitutionum prognostica,quorum catalogus præcessit) facilè excipies: adhæc de ventorum flatibus,hunc vel illum aeris statum proritantibus: non aspernata locorum & temporum necnon stellarum cum Sole emergentium vel labentium,ratione ac natura.

EPHE-

EPHEMERIDVM AE- RIARVM, ANTONII Mizaldi Monsluciani, Sectio quarta.

SIGNA *Frigoris, & Gelu.*

SOL. Sol subfuscus, pallidus, & quadantenus viridis apparens: aut cum eiusdem plumæ nubibus oriens vel occidēs: hyemalem aeris cōstitutionem frigidā nimirum & pluuiā aut niuosam, ventosámve magis & minus pro soli, cæli, & partis anni ratione, significat. 1

Sol circa diuinum maiestatis suæ spectaculum, vnum duósve circulos liuentes vel subæruginosos admittens, à superiori diuersum nihil commonstrat. 2

Hyeme, spirante septemtrionali vento, vel otientali, Sol descendens, solito rubicundior aut pellucidior si videbitur: gelu penetrabile consentiente anni parte aduehet. 3

LVNA. Luna ante cōiunctionem & alias ad Solem cōfigurationes, tertia quartáve pallida, nigra, aut obscura conspecta, hybernum cæli statū (vt de Sole dictum est) nuntiat. 4

Stellæ

5 Stellę (vt etiā Luna) supra solitū nitorē, hyeme micantes, inualescētiū frigorū, aut (si minus aderūt) imminentiū signa, quemadmodū sedula docuit obseruatio, non obscurè dabūt. STELLAE.

6 Post longa, eadémq; assidua orientalis venti spiracula, gelu initiari si videbis: aut illi niuem, vel grandinem succedere: eius durationē expectabis. Si aderit pluuia, intermissionē. GELV.

7 Ineunte gelu grando alba, gracilis, & rotunda cadens, frigus intendi: pallida verò, crassa, oblonga, & quadrata, laxari promittit. GRANDO.

8 Si Aquilonius vētus vel sociorum quispiam terras validè perflabit (etiam si aderunt nubes) idoneis locis & temporibus de tepida aura egelidam ilico efficere obseruabis. VENTVS.

9 Niuis labentis particulæ subtiles, & paruę, horriferum gelu, & ægrè cessaturum nūtiant: magnæ, latæ, & flocculis simillimæ temperatum, & fortasse remitti paratissimum. NIX.

10 Frigidis morbis & chronicis obnoxios, nec nō ossium fracturis & luxationibus malignísve hulceribus & antiquis fatigatos, de recrudescentium dolorum impatientia instans frigus, vt de pluuia superius monuimus, præsentiscere certum est. MORBI.

11 Palustres aues & stagnariæ gelu initiāte in magnas aquas fluentes & gelicidijs parū opportunas excurrere visæ, maximū frigus necdum dissolubile mihi plerunq; portenderūt. AVES aquatiles.

AVES *paruulæ.* Quoties diuerſarum ſpecierum vel vnius duntaxat paruulas aues,ineunte hyeme denſa dumetorum latibula quæritare, & cumulatim congredi obſeruabis:adhæc, paſtum non procul ab vrbanis vel ruſticis ædibus venari: validiſſimi frigoris & intenſiſſimi ſigna præ oculis habebis. 12

Inſolita extremarum corporis partium frigiditas his qui foculo nunquam aut rarò aſſident derepente oborta: gelu ſi non adeſt, inſtare:ſi adeſt,inualeſcere inſinuat. 13

PANNI. Si lineus pannus laneúſve frigida immerſus,& ſub dio appenſus, ſtatim rigebit: ſuperiorum teſtimonia firmabit. 14

IGNIS, & CARBO. Ignis per hybernos dies ſolito rutilantior calidiórq; viſus, & carbo inſigniter candens: frigus ſi adeſt, acerrimum:ſi abeſt, proximum indicat. 15

Signa alia frigidi aeris, qua parte de pluuijs, ſerenitate, & tempeſtatibus egimus, ſeruata vbique temporum & locorum ratione, permulta reperies. 16

COMETARVM, ET TRAiectionum, aliarúmque ignitarum aeris impreſſionum, ſigna.

A quibus ſtellis promittantur Cometæ. SI in Solis, vel Lunæ eclipſi, & altiorum planetarum (quos ponderoſos nuncupant) congreſſu : adhæc anni mathematicè initiantis momento primo, Mars ſolus vel

vel cum eo Mercurius, in idoneo signo & loco, prærogatiuarum punctum omne tulerit: cometam, vel pro illo traiectiones, aut aeris ignita spectra alia opportunis tẽporibus expectabis. Quod quomodo accipiendũ & quatenus admittendũ veniat, nostra Cometographia (quæ tota in cometarũ causis, signis, portentis, & alijs versatur) auspicãte domino propediem breuiter & facilè expediet.

2 Ardores quos Græci καύματα dixerũt, con sequentibus annis vel (si mauis) mensibus aliquot longè latéq; per aerẽ grassati: vt etiã fontium & fluuiorũ insperatę resiccationes: crinitam stellã, aut pro ea volantia sydera, & ignitum in aere phasma quodpiam augurantur. AESTVS.

3 Sol toto die ignitus, & vesperi dum occidit ardentium carbonum instar (cælo sereno) excandens, nec maculosus ne hilum quidẽ, nocturnas traiectiones idoneo tẽpore promittit. SOL.

4 Primæ classis & nomenclaturæ sydera, post serenos & insigniter calentes dies aliquot, rutila & veluti ignita iaculatione scintillare si videbis: idem quod nunc nuper dictum, in via esse experieris. STELLAE.

5 Signa alia (ne frequenti repetitione molestus habear) de serenitatum aphorismis eliges: præsertim sub finem Veris, & AEstate, necnon per Autumni initia, consentiente vbique cæli & soli natura.

SIGNA

SIGNA MOTVS TERRAE.

ECLIPSIS. REGIO ad quam vmbra eclipsis luminarium cõuertitur, terræ motui obnoxia esse plerunq; solet: ídque certiùs, si defectus ipse in cauda draconis continget. Qui quãto maior erit, & vniuersalior, tãto motus validior experietur: quãto minor, contrà. 1

SOL. Ante terrę motum, Sol diebus aliquot sine nube obscurus, & summa sub auroram cum frigore tranquillitas, necnõ post occasum (vigente serenitate) nubecula per aerẽ strictim ac longulè exporrecta, sæpenumero apparuit. 2

NVBES. Ignita nubes, columnulæ speciem in aere prę se ferens, Callistheni philosopho trepidationis terræ signum verissimum exhibuit. 3

AQVAE. Puteorum & fontium aquas, ante terræ cõcussionem absque manifesta causa turbidas fieri, & salsugine fœtoréve aut alio ingrato miniméq; naturali sapore infici, primus explorauit Pherecides, Pythagoræ doctor. 4

Tranquillitas. Summã tranquillitatem, & ventorũ silentiũ in regione terræ motui obnoxia, menses aliquot præcessisse, antiquis obseruatum est. 5

MARE. Nauigantes futuros terræ motus cõiectura nõ dubia sentire certũ est, sine flatibus intumescente fluctu subito, aut quatiente icti. Contremiscunt & in nauibus posita, æquè quàm in ædificijs, crepitúque motum ipsum prænuntiant. 6

Nubecu-

7 Nubecula in modum lineæ, occasum versus gracilis, oblonga, & alba, terræ agitationem præcedere plerunque est visa: quo signo Anaximander suas hisce de rebus prędictiones serìo Lacedæmonijs aliquando confirmauit. *Nubecula.*

8 Aues, cum quadrupedibus plerisque, loca succussationi terrę peropportuna reliquisse, & nouas sedes, quò se ab ingruente iniuria vindicarent, quæsiuisse, tam est obseruationibus probatum, quàm priscorum libris testatum. *AVES, & Quadrupedes,*

9 Terræ motu aduentante, Sol ac si delinqueret caliginosus, & colore quadantenus cum Cynthia sorore veluti sanguineo oblitus, à quamplurimis est conspectus. *Sol, & Luna.*

10 Nunquam intremiscunt terrę nisi sopito mari, cæloque adeò tranquillo, vt volatus auium non pendeant, subtracto omni spiritu qui vehit: nec vnquam nisi post ventos, in venas terræ, & cauernas occulto afflatu conditos. *Mare, & Cœlum.*

11 Præcedit motum terræ, & plerunque comitatur sonus terribilis, murmuri, & mugitibus, aut clamori humano, armorúmve pulsantium fragori persimilis. Sed de his fusius in meteorologia nostra. *SONVS.*

SIGNA FERTILITATIS, ET STERILITATIS.

1 MAXIMVM & præcipuum sterilitatis signum, imò verò causa potiùs, sunt bella horrida bella, per quorum deploratam *Bellorum scelerata impietas.*

ploratam licentiam,& penè dixerim fatalem tyrannidem,armēta arationi destinata passim abduci, horrea cōpilari, granaria incendi, sementes euerti, & colonos partim trucidari, partim captiuos agi, nemo sine largo lachrymarum imbre,& suorum iactura irreparabili, non audit, non videt, non experitur. Vnde arua, semēte, colono, boue, & equo aratorio spoliata lugere, ociari, ac sterilescere, necessarium est.

COMETA. Cometes sub ingenti corpore dies multos excandens, steriles agros,& inania vota coloni, præter sæuissima alia portenta (vt alibi docemus) miseris mortalibus (ni Deus prospiciat) certò præsagit. 2

Humiditas. Si Ver, & AEstas humiditate superflua madebunt: aut caligo vel pruina cum Austris pluribus diebus (dum omnis parturit arbos, dum omnis floret ager) inualescere deprehendetur: fructuum inopiam illo anno, aut saltem corruptelam validè formidabis. 3

Locustæ, Vermes, & Erucæ. Locustarum, Vermium, Erucarum, & huius picturæ Bacchi Cererísque prædonum aliorum, ingens idoneis temporibus facta irruptio, vitibusque terræ satis, necnon fructibus detrimentum portendit. 4

NIVES. Niues permultæ anno quopiam è cælo perpoprtunè descendentes, frugum terræ (modò cætera consenserint) copiam (vt grandines inopiam) significant. 5

Sedu-

6 Sedulus obſerua cum ſe Nux plurima ſyluis NVX.
Induet in florem,& ramos curuabit olentes: Vergil. 1.
Si ſuperant fœtus,pariter frumenta ſequẽtur: Georg.
Magnáq; cum magno veniet tritura calore.
At ſi luxuria foliorum exuberat vmbra,
Nequicq̃ pingues paleæ teret area culmos.

7 Roris & pruinæ inutilem lapſum (præſertim quando prima fœtuum terræ edũtur rudimenta) tam arboribus, quàm cerealibus,& roridas herbas paſcentibus animalibus damnum dare, fidẽ hactenus fecit experientia, omni teſtimonio maior. Ros, & pruina.

8 Autumnus,propter arationem ſiccus, & ob ſementem ſerenus ſi fuerit: Adhæc dum floret ſeges,Ver mediocriter calidum:cerealium copiam expectabis. Autumnus, & Ver.

9 Auium (vt ſic dicam) greges,relictis inſulis & nemoribus, agros, villas,vel vrbes frequentare viſi: & Graculi turmarim ſyluis vale dicere itidẽ conſpecti: ſterilitatem, ac triſte neſcio quid antiquis ſemper indicarunt. AVES, & Graculi.

10 Vernos flores & fructus ſi vberiores quàm pro conſuetudine & habitiores intueberis:ſegetibus,autumnalibúſque diuitijs detrimentum (niſi eum errorẽ AEſtas coxerit) teſtari periculum erit. Verni flores,& fructus.

11 Si quantum debent anno quopiam adoleſcent Ferulæ,ſuáq; ſemina,vt par eſt, pleniſſimè alent: fertilitatis teſtimonium exhibebunt. Ferula,& Geneſtæ.

bunt. Quod etiam noſtrates ruſtici Geneſtæ aſcribunt.

Pluuia, Gelu, & Grādo. Intempeſtiuum & diuturnum, ſuperfluúmque pluuiarum, gelu, aut grandinis deſcenſum, Verno tempore quãdocunque obſeruabis, præſertim 12

Dum ſpicata ſeges florem molitur amœnum,
Et noua de grauido palmite gẽma tumet:

præterea Hyeme, dum adhuc eſt meſſis in herba: annonæ iacturam grauiter formidabis. Maximè in hoc terræ tractu, vbi ſiccitates (vt in totum dixerim) & ſementibus, & corporibus meliores ac ſalubriores eſſe deprehenduntur quàm imbres.

Lentiſcus, & Scilla planta. Lentiſcus (vt cum Arato tradidit Theon) primos ſuos fructus (nam ter in anno parit) legitimos & bene nutritos ſi dederit: ſementem primam, bonam & lætam ſignificabit. ſi ſecundos, ſecundam: tertios, tertiam. Quod flori Scillæ, vel (vt herbulariorum vulgo placet) Squillæ, nonnullis etiam tribuere viſum fuit. 13

Fabæ. Tradit popularium philoſophia, quòd fabarum fertilitas (fortaſſe quia ab humiditate multa mutuat) alijs leguminibus, atq; adeò tritico, inopiam indicere plurimùm ſolet. 14

Stellæ. Annonæ prouentui, infauſtorum aduerſorúmq; ſyderum exortus, & occaſus, congreſſus item, & radiationes, in ſatione, plantatione, germinatione, ac florum productione plerunq; 15

runque nocere obſeruatum eſt: præterea circa illud tempus, quod extremæ maturationi pro more & natura regionis eſt accommodatum.

16 Hæc, cum ſignis terræ motus, tametſi ad Aeromantiam parum pertinere, à quamplurimis exiſtimabuntur, nihilominus hîc aſſuere conſilium fuit: amicis, quibus per deos immortales, ecquid honeſtè neges? idipſum quotidiano propè conuicio efflagitantibus.

DE NVBIVM COLORE, ſignificatoribus, natura, & præſagijs.

1 QVAECVNQVE liuida, fuſca, ſubobſcura, & ferruginea in aere apparent, ſiue nubes, ſiue quid aliud fuerit: Saturni, vel eius naturæ fixi alicuius ſyderis, cum Sole aut alio quouis planeta emergentis, labentíſve, picturam redolere, & varia (quod ad cæli commotiones attinet) pro locorum, & partium anni ratione, necnon Saturni ad alias ſtellas configuratione, ſtatu & domicilio, variè portendere neſcius non eris. Vere, & Autumno, aeris obſcuritatem, nimbos, grandinem, frigus, pruinam & ventos alicubi, alibi tempeſtates ac niuem. Hyeme, pluuiam, nebulas, niuoſos flatus, & gelu. Aeſtate, imbres, & quandoque tonitrua: in quibus tamen ventorum, & proximi Lunæ ſchematiſmi, necnon

Nubes saturnina.

Portēta nubium saturni.

mi, necnon quadrantis anni dominatorum ratio, cum regionis natura diligenter habenda erit.

Nubes Iouis. Quæ in aere ex albo pallescunt, siue nubes, siue quid aliud, Iouem parentem, vel eius naturæ fixam stellam exortam, aut ortui matutino vel occasui vespertino proximam agnoscunt. 2
Nubes Veneris, & Lunæ. Syncerè albicantia, Venerem, aut Lunam. Propterea Vere, & Autumno, pluuiolas per interualla mites: & si incrassescet cælum, repentinas pariunt. nonnunquam congelata (hîc præsertim) aquarum granula, & niues cum ventis non admodum sibi constantibus, perexiguas. AEstate, serenitates: quanquam Iuppiter in sua & Martis nube, tonare pronus est. Hyeme verò, pluuias, frigora niues, & quãdoque grandinem, inuitante anni & cæli tempestate, plurimùm effundunt. *Portenta nubium Veneris.*

Nubes Martia. & Solaris. Quæ rubra, fulua, flaua, vel ex his mixta apparent: Martiam, & Solarem præfecturam, vel fixarum sub his militantium vires, per omnia æmulari censentur. Vnde Vere, & Autumno, ventos & (si grauidam nubem secum habuerint) pluuias cum tonitru subitas plerunque minantur. AEstate, intolerabilem æstum, & (modò cætera cõsenserint) cum vẽtis & fulgetris tonitrua longè lateq́ȝ percrepantia. Hyeme, pluuias nunc ventosas, nunc niuosas, sed tamen mitiori frigore stipatas. 3
Quid in aere moneant.

Quæ varium habent colorem, & imagines in aere 4

in aere appingunt diuersas, Mercurium parentem, vel eius sobolis fixam stellam vnam aut plures agnoscere ferunt. Quapropter Hyeme, Vere, Autumno, & AEstate aerem nunc in has, modò in illas cõmotiones (pro varia cæli, soli, & colorum natura) variè pulsant ac commouent. Quanquam ipsa pictaratarum nubium variegata diuersitas, planetarum sydérumque aliorum mutua radiatione aerem vaporosum confusè & permistim agitantium vires testari satis potest. Cuius artifices primarios de vincẽte colore, ex iam dictis elicere, facile admodum erit.

Nubes Mercurialis, cũ suis portentis.

Colores nubium permixti, radiationes stellarum mixtas ostẽdunt.

5 Hactenus in aerias Ephemerides, hæc vtcunque lusisse erit satis. Quæ rerum cæli & naturæ studiosis vel tantillum placuisse si intellexero, sublimi feriam sydera vertice: hoc est, cælestes ad eam methodum Ephemerides (quibus ancillantur aeriæ) dextro Mercurio perficere aggrediar.

EPHEMERIDVM AERIArum Antonij Mizaldi Monsluciani

Finis.

*

GVLIELMVS MVSTELA gymnasij Bellouaci Lutetiæ archididascalus, ad Lectorem.

Te manet vtilitas, Lector, cognoscere motus
Si iuuat aerios: & tempestatibus ipsis
Edere principium: hîc positis stant singula signis.
Est mora discendi breuis, & labor: est breue tempus,
Ingens commoditas, quam non pensaueris auro.
Ergo ades, & quos dat MIZALDI *industria fructus,*
Grata sume manu: magnum est prænoscere tempus.

Πρὸς τὸν Ἀντώνιον Μιζαλδὸν καὶ λοιποὺς τοὺς μετεωρολογοῦντας, Νικόλαος Γέσων Λοθάριγγος.

Πῶς, δέομαι, τὰ ἄνω καὶ οὐρανὸν ἀστερόεντα
Οἴδατε, ναίοντες τὴν χθόνα καὶ τὰ κάτω;
Δεῦτ', ἄρα σὺν μεγάλοις γίγασι προθέντες Ὀλύμπῳ
Ὄσσαν καὶ Ὄσσῃ Πήλιον ὑψόροφον,
Μᾶλλον δ' ἠερομετρήσαντες ἅπαξ ἐνὶ ταρρῷ
Σωκρατικῷ κρεμάσιν βλέψατε ἄστρα πέλας;
Ναί, τόδ' ὅπως κε γένοιτ', εὐδαίμονες ἀνέρες ἐστέ,
Γῆθεν ἔχοντες ἀεὶ οὐρανὸν ἐμβάσιμον.

Rerum ac vocabulorum quæ in hoc opuſculo continentur index. Numerus folium denotat: a, faciem priorem: b, alteram.

B

C

FINIS.

Errata sic corrigito.

Fo.3.pag.1.versu penultimo pro σὴν, lege σὺν.
Fol.eod.pag.2.versu 3.lege ἄικε. Ibidem expunge notulam distinctionis post καὶ ἴς. Sequente versu pro Ξὶυς substitue Ζίυς.
Fo.18.pag 1.vers.11.pro 12.lege 11.
Fol.eodem pag.2.ver.1.pro 53.repone 54. Ibidem ver.7.pro 6.scribe 5. Ibidem ver.9.pro 12.repone 11. Ibidem ver.14.pro 3.lege.5. Ibidem versu vltimo pro 376.repone 378.
Fol.19.pag.2.ver.11.expunge initium parentheseos.
Fo.25.pag 1.ver.4.scribe παλιγγενεσία.
Fo.3.pag.2.versu 5.scribe πάντη.